

POKYNY PRO TAZATELE

SILC 2011

5. 1. 2011

Obsah

1 ÚVOD	3
1.1 Organizační zabezpečení šetření.....	3
1.2 Všeobecné pokyny pro tazatele.....	5
1.3 Specifika 2. až 4. vlny šetření.....	12
1.4 Popis a vysvětlivky k dotazníkům.....	12
2 DOTAZNÍK A – ZA BYT	13
2.1 Identifikační údaje.....	13
2.2 Údaje o bytu/domu a jeho vyšetřivosti.....	13
2.3 Údaje o osobách – tabulka A6.....	17
2.4 Zápis osob PAPI (tabulka A6).....	19
2.5 Zápis osob CAPI.....	28
3 DOTAZNÍK B – ZA HOSPODAŘÍCÍ DOMÁCNOST	32
3.1 Bydlení.....	32
3.2 Vlastníci.....	34
3.3 Nájemci.....	34
3.4 Tržní cena bytu.....	35
3.5 Náklady na bydlení.....	35
3.6 Vybavení domácnosti.....	37
3.7 Finanční situace.....	37
3.8 Spotřeba z vlastního hospodářství nebo podniku.....	39
3.9 Transfery mezi domácnostmi.....	39
3.10 Dávky sociální podpory a sociální péče.....	40
3.11 Příjmy z pronájmu.....	42
3.12 Daně z nemovitostí.....	43
3.13 Péče o děti do dvanácti let.....	43
4 DOTAZNÍK C – ZA OSOBU	45
4.1 Pracovní aktivita.....	45
4.2 Nezaměstnaní.....	47
4.3 Nepracující.....	47
4.4 Bývalé hlavní zaměstnání.....	48
4.5 Současné hlavní zaměstnání.....	49
4.6 Příjmy ze závislé činnosti.....	51
4.7 Požitky od zaměstnavatele.....	53
4.8 Příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti.....	54
4.9 Ostatní příjmy.....	55
4.10 Sociální příjmy.....	56
4.11 Daně z příjmu.....	60
4.12 Penzijní připojištění.....	60
4.13 Biografické informace.....	61
4.14 Zdraví.....	61
4.15 Modul 2011.....	62
4.16 Konec dotazníku za osobu.....	65
5 ZÁVĚREČNÉ ÚDAJE	66
6 KONTROLA A ODEVZDÁNÍ MATERIÁLU/ DAT	66
6.1 Kontrola.....	66
6.2 Odevzdání materiálu/ dat.....	67
6.3 Zpráva o průběhu šetření.....	67
PŘÍLOHA: Slovníček základních pojmů.....	68
PŘÍLOHA: Zpráva o průběhu šetření SILC 2011.....	69

1 ÚVOD

V souvislosti s členstvím v Evropské unii má Česká republika povinnost realizovat každoroční výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností – národní modifikaci celoevropského šetření EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions). V souladu se zákonem č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů a při respektování zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně individuálních dat organizuje Český statistický úřad výběrové šetření Životní podmínky 2011 (SILC 2011).

Od roku 2008 probíhá postupný přechod na zjišťování s využitím elektronického dotazníku, proto v letošním roce, stejně jako v předchozích třech letech, proběhne zjišťování dvěma způsoby a to formou papírového dotazníku (PAPI; zajišťují převážně externí tazatelé) a formou elektronického dotazníku (CAPI; zajišťují univerzální tazatelé – zaměstnanci). Oproti předchozím rokům jsou v letošním roce vytvořeny jedny pokyny pro oba způsoby zjišťování. Vzhledem k některým odlišnostem jsou pasáže těchto pokynů týkající se pouze jednoho způsobu šetření označené příslušnou značkou (viz kapitola 1.2.1 - PAPI, CAPI) podle toho, kterého způsobu zjišťování se týkají.

Cílem šetření je získávat dlouhodobě srovnatelné údaje o sociální a ekonomické situaci domácností v jednotlivých zemích, kde šetření probíhá. Zjištěná data dále slouží k výpočtu ukazatelů peněžní a materiální chudoby a intenzity ekonomické aktivity. Šetření Životní podmínky dosahuje svých cílů na základě údajů o bydlení, zaměstnanosti, příjmech i zdraví získaných od domácností.

Při dotazování se zjišťují údaje o sociálně demografickém složení vybrané domácnosti, dále údaje o všech typech příjmů jednotlivých členů domácnosti a také transfery mezi domácnostmi či spotřeba produkce z vlastního hospodářství nebo podniku. V letošním roce jsou součástí šetření otázky zaměřené na přenos sociálního a materiálního znevýhodnění mezi generacemi (Modul 2011).

Pro potřeby tazatelů, kteří budou šetření v domácnostech zajišťovat, vydává ČSÚ následující metodické pokyny:

1.1 Organizační zabezpečení šetření

Vlastní terénní šetření proběhne formou papírových dotazníků v období **od 19. února do 1. května 2011**, formou elektronického dotazníku **od 19. února do 15. května 2011**. Šetření proběhne u 4000 domácností nově vybraných v roce 2011 a dále u 6 694 domácností vyšetřených v roce 2010.

Tazatel navštíví přidělené byty dle seznamu vybraných bytů (SILC 2011 - 1) a zjistí veškeré údaje potřebné pro kvalitní a úplné vyplnění dotazníků za byt, za každou hospodářící domácnost a všechny předepsané osoby. Při práci se bude řídit těmito pokyny a bude v kontaktu s krajským garantem šetření SILC. S některými činnostmi souvisejícími s organizací šetření může krajskému garantovi vypomáhat pověřený pracovník odboru terénních zjišťování ČSÚ (OTZ), tato skutečnost není v dalším textu zohledněna.

Tazatelé, stejně jako všichni pracovníci zúčastnění na šetření, jsou vázáni přísnou mlčenlivostí o všech zjištěných skutečnostech. Kromě oprávněných pracovníků ČSÚ není nikdo oprávněn do vyplněných dotazníků nahlížet a údaje v nich uvedené jakýmkoli způsobem používat.

- Před zahájením prací spojených se šetřením je tazatel povinen složit slib mlčenlivosti do rukou představitele OTZ.
- S postupem práce při zjišťování (příp. dalšími úkoly) bude tazatel seznámen na instruktáži organizované krajským garantem. Účast na této instruktáži je pro tazatele povinná a je jednou z podmínek pro přiznání výsledné odměny. Na školící instruktáži seznámí pracovníci ČSÚ tazatele s organizací daného šetření, s metodikou šetření SILC a s postupem práce podle těchto pokynů.
- S postupem práce při šetření podle těchto pokynů a případně s dalšími úkoly souvisejícími se šetřením bude tazatel seznámen na instruktáži organizované krajským garantem. Účast na této instruktáži je pro tazatele povinná. Kromě těchto pokynů se tazatel při své práci bude řídit také

Všeobecnými pokyny univerzálního tazatele. Tazatel musí znát metodiku šetření SILC. Jestliže tomu tak není, musí se zúčastnit instruktáže pořádané krajským garantem pro externí tazatele.

Krajský garant dohodne s tazatelem způsob použití informativních dopisů ve vybraných domácnostech, způsob udržování vzájemného kontaktu, organizaci a termín předání vyplněných dotazníků (☑ výstupního souboru pro sloučení) a případně i předběžný plán návštěv v domácnostech.

Tazatel obdrží od krajského garanta tyto materiály potřebné k zajištění šetření:

1. Seznamy vybraných bytů (SILC 2011 - 1) s adresami domácností, které byly zařazeny do šetření. S ohledem na zabezpečení ochrany individuálních údajů je tazatel **povinen** uchovávat tyto seznamy odděleně od vyplněných dotazníků a Výpisů osob a po ukončení šetření je vrátit krajskému garantovi.
2. ☑ Pověření tazatele (SILC 2011 - 3) a průkaz tazatele (netýká se zaměstnanců ČSÚ), které opravňují tazatele dotazovat se šetřené domácnosti a jednotlivých osob na skutečnosti obsažené v dotaznících SILC - A, B, C a CM. Tazatel **není oprávněn** zjišťovat u domácnosti jiné údaje. Pověření jsou očíslována a platí pouze při předložení s průkazem tazatele a občanským průkazem. Po skončení šetření tazatel pověření i průkaz vrátí krajskému garantovi, který je protokolárně skartuje.
3. Pokyny pro tazatele (SILC 2011 - II) k provedení šetření ve vybraných domácnostech spolu s Kartami 1 a 2, Příklady různých typů hospodařících domácností pro určení osoby v čele HD a Vzorovými dotazníky.
4. Potřebné množství dotazníků určených pro šetření ve vybraných domácnostech (☑ – dle domluvy, pro případy, kdy nelze použít notebook, maximálně 10 % z počtu přidělených pagin):
 - Dotazník za byt SILC - A (dále jen dotazník A)
 - Dotazník za hospodařící domácnost SILC - B (dále jen dotazník B)
 - Dotazník za osobu SILC - C (dále jen dotazník C)
 - Dotazník za osobu SILC - CM (dále jen modul 2011)
5. ☑ Potřebné množství předvyplněných formulářů za sčítací obvod SILC - S (dále jen formulář S).
6. Výpisy osob z předchozích vln šetření (SILC 2011 - 2) obsahující identifikační a některé další údaje o členech domácnosti z předchozího roku šetření. Tyto výpisy je tazatel **povinen** po ukončení šetření vrátit krajskému garantovi.
7. Dopis pro domácnosti – první vlna, který domácnost informuje, že byla vybrána pro šetření Životní podmínky a dále o obsahu tohoto zjišťování, příp. o datu návštěvy tazatele.
8. Dopis pro domácnosti – další vlny, který domácnost informuje o tom, že po roce nadešel termín další, resp. poslední (pro čtvrtou vlnu) návštěvy tazatele ČSÚ v rámci šetření SILC. Na způsobu použití informativních dopisů se tazatel dohodne s krajským garantem.
9. ☑ Dohodu o pracovní činnosti pro tazatele nebo Dohodu o provedení práce pro tazatele.
10. Hlášenky o stěhování
11. Materiály a předměty, které tazatel zanechá ve vyšetřené domácnosti: dárky, tužky, letáčky s obálkami, pro domácnosti s dětmi pastelky a omalovánky. Tazatel je **povinen** po ukončení šetření vrátit přebytečné dárky (dle vyšetřivosti) krajskému garantovi.

1.2 Všeobecné pokyny pro tazatele

1.2.1 Symbolika

Tazatel se před zahájením vyplňování dotazníků ujistí, zda se jedná o první či další (druhou, třetí nebo čtvrtou) vlnu šetření v dané domácnosti (viz Slovníček pojmů str. 68). Pokyny jsou totiž u otázek, které vyžadují odlišný přístup, resp. týkají se pouze jedné formy šetření nebo jsou u PAPI/CAPI formy šetření odlišné, označeny různými symboly:

Podle tazatele:

- ☰ text se týká pouze tazatelů PAPI, tj. těch kteří šetří s papírovými dotazníky (externí tazatelé)
- ☒ text se týká pouze tazatelů CAPI, tj. těch kteří šetří do elektronického dotazníku (univerzální tazatelé – zaměstnanci)

Podle roku šetření (vlny):

- ① text se týká pouze domácností z první vlny,
- ② text se týká pouze domácností z dalších vln (tzn. domácností, které jsou šetřeny podruhé, potřetí nebo počtvrté),
- ②③④ text se týká pouze domácností ze druhé vlny (resp. třetí či čtvrté vlny).

1.2.2 Práce tazatele

Tazatel si nejprve pečlivě prostuduje tyto pokyny a seznámí se s obsahem dotazníků.

☰ Před prvním kontaktem s domácnostmi si připraví dotazníky A pro jednotlivé byty, na kterých budou podle seznamu vybraných bytů v záhlaví vyplněny identifikační údaje, tj. kód CZ NUTS, území, pagina, číslo SO, vlna šetření a dále číslo tazatele, které bylo tazateli přiděleno. Aktuální počet hospodařících domácností vyplní tazatel v případě vyšetření bytu a to na základě zjištěného počtu domácností v tabulce A8. Pokud byt není vyšetřen, zůstává pole prázdné.

☒ Před šetřením si tazatel nainstaluje (může provést krajský garant) úlohu SILC (SILC_2011q1.iul) a provede import jemu přidělených dotazníků z importního souboru, který obdrží od krajského garanta.

V rámci instalace úlohy bude automaticky nainstalován testovací soubor 99aa (osobní číslo 9999).

☰ **Formulář S za sčítací obvod** / ☒ **Identifikace bytu a zápis kontaktů v eDomSetu**

Kromě zjišťování údajů do dotazníků A, B, C a CM, resp. odpovídajících částí elektronického dotazníku u domácností má tazatel povinnost zapisovat údaje o jednotlivých kontaktech či pokusech o kontakt do formuláře S za sčítací obvod (☒ do kontaktů v aplikaci eDomSet).

☰ Formulář S obsahuje deset stejných tabulek, které lze přirovnat ke stručnému deníku z terénní práce a jeho účelem je zaprotokolovat některé údaje o návštěvě šetřené paginy. Každé pagině uvedené ve formuláři S náleží jedna tabulka.

☒ Tazatel zapisuje jednotlivé kontakty s domácností, resp. pokusy o kontakt domácnosti k příslušnému dotazníku v aplikaci eDomSet (viz Manuál k programu eDomSet).

☰① Tazatel navštíví všechny paginy, u kterých má ve formuláři S v levé části příslušné tabulky zatržené políčko **byt určen k šetření** (kód 1). Při každé návštěvě dané paginy zaznamená datum, hodinu a výsledek návštěvy, případně poznámku k tomuto kontaktu. Kódy proměnné výsledek návštěvy jsou vypsány v levém horním rohu první stránky formuláře. Do levé části tabulek tazatel zapisuje pouze pokud později zjistí, že je přidělený byt prokazatelně neobydlený, popř. slouží k jiným účelům (kancelář, ordinace, obchod atp.). Pak zapíše do výsledku návštěvy kód 7 (**dodatečně zjištěn administrativní odpad**), odůvodnění do sloupce Poznámky a v levé části tabulky zaškrtně v oddíle Administrativní odpad odpovídající variantu (políčko 1. **byt určen k šetření** nepřepisuje!).

- ☐① Při prvním vyhledání bytu provede tazatel **identifikaci bytu** (více viz Všeobecné pokyny univerzálního tazatele). Pokud se jedná o byt v budově s více byty, ověří si tazatel způsob číslování bytů v rámci vybrané budovy v databázi RSO se zaměřením na atypická průběžná číslování bytů v rámci celého bloku budov s více vchody, která nezačínají v každém vchodu bytem č.1, ale navazují na číslování v sousedním vchodě. V bytových domech, kde nejsou byty označeny pořadovým číslem, odpočítá příslušné byty tak, že postupuje zdola nahoru a v jednotlivých podlažích zleva doprava. Jestliže je dům zamčený a tazateli se nepodařilo získat přístup do domu, připouští se náhradní způsob určení vybraného bytu v domě – odpočítat podle výše uvedeného pravidla vybraný byt podle zabudovaných zvonků nebo podle poštovních schránek – tento způsob určení bytu **musí** tazatel zapsat do Seznamu vybraných bytů (do sloupce Poznámky), zejména když není uvedeno jméno uživatele bytu. Pokud zjistí jméno uživatele bytu, doplní jej do příslušného sloupce formuláře SILC 2011 - 1 (Seznam vybraných bytů). Jestliže je v domě vybráno více bytů, musí tazatel provést identifikaci u všech stejně.

Zjistí-li tazatel, že byt byl zrušen nebo není v současné době obydlen, zaznamená tuto skutečnost namísto jména uživatele bytu do sloupce 6 Seznamu vybraných bytů a náhradní byt nevybírá. Pro příslušnou paginu (viz Slovníček pojmů str. 68) zapíše tazatel v eDomSetu datum návštěvy a typ Administrativního odpadu jako výsledek identifikace.

Typy Administrativního odpadu:

- **prázdný byt** – jedná se o případy, kdy tazatel na dané adrese zjistí, že ve vybraném bytě/domě v současnosti nikdo nebydlí (např. uživatel zemřel nebo se odstěhoval), byt tedy není momentálně obydlen (trvale ani přechodně), případně se byt zrovna opravuje, rekonstruuje a nikdo v něm nežije. Musí se vždy jednat o prokazatelné případy, které byly zjištěny na základě dostupných informací od sousedů či správce domu, nikoliv o pouhé nezastižení.
- **byt/budova neslouží k bydlení** – zahrnuje případy, kdy je vybraný byt užíván jako kancelář, ordinace, kadeřnictví, obchod, sklad nebo jiné komerční prostory, případně je celá budova určena k jiným než bytovým účelům, jako například sídlo firmy, hotel, ústav, škola či fara (bez bytu), domov důchodců apod.
- **rekreační objekt** – pokud se jedná o chatu nebo chalupu, kde nikdo obvykle nebydlí a slouží pouze k rekreačním účelům
- **v domě nenalezen byt daného čísla** – pokud tazatel zjistí, že v domě neexistuje byt daného čísla (např. byt zanikl sloučením s jinými prostory nebo hledané číslo bytu převyšuje celkový počet bytů v domě), případně se skutečně nepodaří nalézt vybrané číslo bytu
- **celá budova neexistuje** – vyznačí se tehdy, pokud budova na dané adrese již není (proběhla demolice domu případně se dům zřítíl)
- **adresa neexistuje; ostatní důvody nenalezení bytu** – vyznačí se, jestliže není vůbec nalezena hledaná adresa (např. v daném městě vůbec neexistuje ulice toho jména nebo v dané ulici vůbec neexistuje dům takového čísla) nebo nelze budovu daného čísla nelézt; dále se tento kód použije ve specifických případech, kdy u vybraného bytu situace v terénu neodpovídá údajům z RSO a nevyhovuje žádné z předchozích možností (např. dům leží mimo hranici SO).

☐ *Poznámka: Popisy jednotlivých kódů Administrativního odpadu z eDomSetu jsou ve Všeobecných pokynech univerzálního tazatele a odpovídají zde uvedeným kódům.*

- ☐② V dalších vlnách šetření musí tazatel navštívit všechny paginy vypsání ve formuláři S a vyplnit u nich zbytek tabulky. Znamená to vždy zaznamenat datum, hodinu a výsledek návštěvy (kódy hodnot jsou v levém horním rohu první stránky formuláře S) případně poznámky k jednotlivým kontaktům.

Zjistí-li tazatel, že přidělený byt je oproti předchozí vlně šetření prokazatelně neobydlený, slouží k jiným účelům (kancelář, ordinace, obchod atp.) nebo neexistuje, vyznačí u příslušné paginy v tabulce vlevo typ Administrativního odpadu (kódy 2 až 7) a do výsledku návštěvy zapíše kód 6 (**celá domácnost se odstěhovala či zemřela**).

V případě, že se v bytě nenachází žádná panelová osoba (tabulka A6 sl. 15), vyplní tazatel kód 5.

- ☒☉ V dalších vlnách šetření musí tazatel navštívit všechny přidělené paginy. Jestliže zjistí, že přidělený byt je oproti předchozí vlně šetření prokazatelně neobydlený, slouží k jiným účelům (kancelář, ordinace, obchod apod.) nebo neexistuje a nepodaří se mu zjistit, co se stalo s osobami, které v tomto bytě bydlely v předchozím roce šetření, vyznačí v dotazníku u všech osob z předchozí vlny status odstěhovaný a jako místo odstěhování vyznačí nezjištěno. Vyšetřenost domácnosti pak bude **Odstěhovaní – ČR**. Pokud v daném bytě nezůstala žádná panelová osoba (všechny panelové osoby se odstěhovaly a zůstaly pouze nepanelové osoby) bude výsledek šetření domácnosti **HD již neobsahuje panelovou osobu**.

Postup práce tazatele

Tazatel navštěvuje vybrané domácnosti uvedené na formuláři SILC 2011 - 1 (Seznam vybraných bytů), a to pouze v období šetření. Každý pokus o kontakt s domácností zaznamená tazatel do formuláře S (☒ do kontaktů v aplikaci eDomSet), kde zapíše datum, čas a výsledek návštěvy, případně připiše k danému kontaktu poznámku.

- ☒ Jestliže tazatel při své první návštěvě vybranou domácnost nezastihne, musí se ještě nejméně třikrát pokusit ji kontaktovat (v různých dnech a různých hodinách).
- ☒ Nezastihne-li tazatel domácnost při své první návštěvě, musí návštěvu opakovat ještě nejméně čtyřikrát. Celkem se tedy musí pokusit kontaktovat danou domácnost alespoň pětkrát. Jednotlivé pokusy o kontakt domácností musí být realizovány tak, aby pokrývaly jak různé dny v týdnu (pracovní/víkendové) tak i různou denní dobu (dopoledne/odpoledne/večer po 18. hodině); jeden pokus by měl být o víkendových dnech, jeden pokus musí být po 18. hodině. Čtvrtý a pátý pokus musí být v jiném týdnu a s odstupem alespoň jednoho týdne po třetím pokusu. Pět povinných pokusů o kontakt s domácností není tazatel povinen vykonat v nesporných případech ověřené dlouhodobé nepřítomnosti, administrativního odpadu a kategorického odmítnutí šetření respondentem. Do 5ti povinných pokusů o kontakt se započítávají maximálně 2 pokusy v jednom dni (více pokusů i v jednom dni je samozřejmě vítáno). V případech velmi obtížné dostupnosti vybraného bytu posuzuje nutnost vykonání 4. a 5. pokusu o kontakt příslušný garant nebo přímý nadřízený tazatele především s ohledem na vyšší response daného regionu.

Při návštěvě se tazatel prokáže ☒ občanským průkazem, Průkazem tazatele a Pověřením tazatele (SILC 2011 - 3), resp. ☒ Průkazem zaměstnance ČSÚ, případně předá domácnosti informativní dopis a letáčky s informacemi o šetření.

Tazatel nejprve stručně informuje domácnost o účelu šetření a vysvětlí, proč byla do šetření zařazena právě tato domácnost (náhodný výběr bytů počítačem – u první vlny), dále ujistí domácnost o zajištění přísné ochrany individuálních dat v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. a upozorní, že na dotaznících není uvedena adresa ani příjmení respondenta a že sdělené údaje budou sloužit pouze a výhradně pro statistické zpracování, po němž budou dotazníky protokolárně skartovány.

Rozhovor v domácnosti musí tazatel vést taktně, aby získal pravdivé a úplné údaje a aby byl počet domácností, které odmítnou účast v šetření, co nejmenší. Jestliže se obě strany předem dohodnou, může se rozhovor uskutečnit i mimo vybranou domácnost, např. na pracovišti respondenta nebo tazatele, u studenta ve škole, u tazatele doma apod. Všechny požadované údaje zjišťuje tazatel dotazem u příslušných osob a odpovědi zapisuje do dotazníků (☒ do záložky "Pagina xxxx", eventuelně do dalších záložek).

Dotazník A za byt a údaje za hospodařící domácnost (dále jen HD; viz Slovníček pojmů str. 68) vyplňuje tazatel nejlépe s uživatelem/uživatelkou bytu. Jsou-li v bytě dvě nebo více HD, dotazník B vyplní s každou z nich zvlášť. Dotazník C za osobu vyplňuje osobně se všemi současnými členy domácnosti, kteří k 31. 12. 2010 dosáhli věku 16 let (osoby narozené v roce 1994 a dříve). Dotazník CM vyplní tazatel pouze s osobami narozenými v letech 1951 až 1985.

- ☒ Výjimečně lze připustit (pokud je některá osoba z domácnosti nezastižena), aby tazatel ponechal dotazník C v domácnosti k tzv. samovyplnění, a to tehdy, pokud domácnost projeví ochotu k samostatnému vyplnění a přislíbí navrácení vyplněného dotazníku v dohodnutém termínu; případně lze dotazník C za tuto osobu vyplnit s jinou, dobře informovanou, osobou ze stejné hospodařící domácnosti – tzv. proxy vyplnění.

- V případě nezastižení některé osoby z domácnosti lze připustit, aby tazatel vyplnil dotazník za tuto osobu s jinou dobře informovanou osobou ze stejné hospodařící domácnosti – tzv. proxy vyplnění.

! POZOR ! Vzhledem k referenčnímu období a subjektivnímu charakteru některých otázek v dotazníku CM **není možné** tento dotazník vyplnit proxy formou.

Tazatel zaznamenává do dotazníku A nejprve údaje o jednotlivých osobách (☒ tabulka A6) a dále údaje o jejich společném hospodaření (☒ tabulka A8). Poté postupně zjišťuje údaje za jednotlivé hospodařící domácnosti z dotazníku B, údaje z dotazníku C za osoby starší 16 let a nakonec údaje z dotazníku CM za osoby narozené v letech 1951 až 1985. Uvedený sled vyplňování jednotlivých dotazníků není nutno vždy dodržet, ale je třeba dbát na vyplnění všech příslušných částí. Záleží na tazateli, jaký postup zvolí po zvážení celkové atmosféry a podmínek pro dotazování.

Důležité je, aby tazatel zaznamenal do Poznámky všechny skutečnosti, které by podle jeho názoru mohly ovlivnit údaje uvedené v dotaznících, tj. komentáře respondentů a další informace, které uvedené údaje nějakým způsobem doplňují nebo vysvětlují. (☒ V papírových dotaznících k tomu může využít kromě míst k tomu určených také téměř veškerý volný prostor).

- ☒ Před ukončením návštěvy tazatel zkontroluje, zda má identifikační část správně a kompletně zapsanou na všech vyplněných dotaznících, tj. shodnou identifikaci území a paginy na všech dotaznících, správné číslo HD na dotazníku B (navazující na tabulky A6 a A8 v dotazníku A), správné číslo osoby na obou listech dotazníku C (navazující na tabulku A6 v dotazníku A). Dále nesmí zapomenout zapsat kontakt s domácností do formuláře S.

Po skončení návštěvy, již mimo domácnost, si tazatel v klidu prohlédne vyplněné dotazníky a zkontroluje, zda má úplné a správné odpovědi na všechny otázky. Pokud zjistí nesrovnalosti nebo nejasnosti, musí je došetřit dalším kontaktem s domácností. Podle potřeby také doplní poznámky vysvětlující některé zapsané skutečnosti nebo důvody nevyplnění některých údajů.

- ☒ Tazatel dále vyznačí předepsaným způsobem údaje, které si v domácnosti zaznamenal do textové části dotazníků, a doplní vynechané kódy v údajích o osobách (tabulka A6) příp. jinde. Dále vyplní výsledek vyšetřování jednotlivých osob (tabulka A6 sl. 27) a vyšetřování domácnosti v tabulce A1. Nakonec zapíše do tabulky A4 počty vyplněných dotazníků.

- Tazatel po ukončení návštěvy v domácnosti doplní kódy klasifikací KZAM, CZ-ISCO a CZ-NACE. Dále určí osobu v čele hospodařící domácnosti a vyplní vztahy ostatních osob k ní. Před odevzdáním dotazníků si tazatel spustí z eDomSetu Kontrolu dotazníků.

Jestliže respondent v průběhu rozhovoru odmítne dále spolupracovat, tazatel tuto skutečnost zaznamená přes menu **Nástroje – Odmítnutí** a vybere, jestli odmítla spolupracovat některá z osob, nebo celá domácnost. V případě, že odmítne spolupracovat celá domácnost a v bytě žádná další domácnost není, dotazník se ukončí jako odmítnutý.

Byt je vyšetřený, je-li vyšetřena alespoň jedna HD z tohoto bytu, která obsahuje panelovou osobu.

Domácnost je vyšetřena, jsou-li kompletně vyplněny všechny předepsané údaje na všech dotaznících (za byt, za HD, za všechny osoby 16leté a starší). Výjimečně lze domácnost považovat za vyšetřenou, jestliže nebyly vyšetřeny údaje o příjmech jednoho člena domácnosti, tj. jedna z osob může mít ve sl. 27 dotazníku A kód 2 **částečně vyplněný – chybí příjmy** (nesmí se jednat o osobu v čele HD). Podmínkou je, aby za tuto osobu byly vyplněny v dotazníku A údaje v plném rozsahu a v dotazníku C údaje o ekonomické aktivitě a zdrojích příjmů v kalendáři a všechny otázky týkající se zaměstnání.

Hospodařící domácnost je nevyšetřena, jestliže chybí údaje o příjmech za osobu v čele domácnosti nebo za 2 či více jejích členů nebo když nejsou vyplněny některé části dotazníků nebo chybí údaje pro další zpracování podstatné (jako vztah k uživateli bytu, rok narození, ekonomická aktivita, právní forma užívání bytu, velikost bytu, náklady na bydlení, zaměstnání, odvětví).

Byt je nevyšetřený, jsou-li všechny hospodařící domácnosti obsahující panelovou osobu nevyšetřeny.

1.2.3 Způsob vyplňování dotazníků

Papírové dotazníky (PAPI):

Dotazníky budou opticky snímány, je tedy nutno s nimi zacházet opatrně (nemačkat a nepřekládat). Zápisy musí být čitelné a výrazné, proto tazatel pro vyplňování dotazníků použije výhradně tenké černé fixy, popř. černou propisovací tužku. Nepřípustné jsou obyčejné tužky a propisky typu „čínské pero“, které píšou slabě a nevýrazně, nebo naopak příliš silný fix. Nemá-li tazatel při rozhovoru podmínky pro zapsání číslic dle předtištěného vzoru, zaznamenává odpovědi do textového sloupce nebo na jiné volné místo mimo čtecí pole a vodící znaky dotazníku a dodatečně je přepíše předepsaným způsobem. Právě čitelnost a srozumitelnost veškerých zápisů je klíčová pro následné zpracování dat.

Kvalitativní údaje mají většinou předtištěné varianty odpovědí, které se vyznačují křížkem (x) v políčku u vybrané možnosti (např. údaj o druhu domu). U jiných kvalitativních údajů musí tazatel vypsat odpověď slovně (např. demografické údaje za osoby v tabulce A6) a dodatečně odpověď dokódovat podle číselníků uvedených v těchto pokynech. Kvantitativní údaje (příjmy, naturální spotřeba) se vypisují číslicemi. Čísla se ve vymezeném prostoru zarovnávají vpravo, levostranné nuly se nedoplňují. Výjimkou jsou pouze identifikační čísla osob zapsaná ve sl. 3, sl. 7-9 a sl. 29 v tabulce A6 dotazníku A, v identifikačních údajích dotazníků B, C a CM a v tabulce **B32**, která se zapisují ve tvaru „01“.

Vzory pro vyznačování křížků a číslic jsou předtištěny na každém dotazníku v horní části úvodní strany (na dotazníku CM platí totéž co na ostatních dotaznících). Je třeba dodržovat předepsané tvary a velikost číslic. Číslice se vpisují do bílého obdélníčku označujícího prostor pro každou číslici a nesmí tento prostor přesahovat. Symbol x se může dotýkat předtištěného rámečku.

Pokud se některý údaj nevyskytuje (např. některý druh příjmů) nebo logicky nepřichází v úvahu (např. rok sňatku u svobodného), políčko, řádek nebo celý oddíl zůstane nevyplněný. Políčka pro kontrolní součty tazatel nevyplňuje ani neproškrťává.

Opravy údajů nelze provádět mimo políčka určená pro příslušné zápisy. Pokud je nutno odstranit omylem zakreslený křížek, celé políčko se úplně začerní. Potřebuje-li tazatel opravit některý číselný údaj, musí jej vyretušovat korekční bělicí páskou a čitelně do téhož políčka zapsat správný údaj. Tazatel vždy volí takový postup, aby silnější vrstva korekční pásky nezpůsobovala poruchy při optickém snímání.

Jestliže si tazatel v průběhu rozhovoru poznamenává odpovědi do textové části dotazníku nebo si píše vysvětlivky k některým údajům, musí dbát na to, aby kolem oblastí určených pro optické snímání (včetně tzv. vodících znaků na okrajích dotazníků) zůstalo vždy minimálně 0,5 cm místa.

Elektronický dotazník (CAPI):

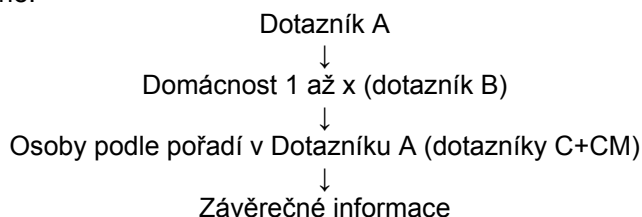
Do dotazníku se tazatel z aplikace eDomSet (ze Seznamu šetřených bytů) dostane volbou **Šetření**. Je třeba dát pozor, aby identifikační údaje otevřeného dotazníku odpovídaly identifikaci šetřeného bytu. V situaci, kdy tazatel nebude moci z objektivních důvodů použít pro šetření (dokončení šetření) notebook/tablet, je dovoleno vyšetřit (došetřit) domácnost na papírový dotazník, následně však musí tazatel získané údaje přepsat do elektronického dotazníku (mělo by se jednat o výjimečné případy). Papírový dotazník použitý v těchto případech musí následně odevzdat garantovi při předávání souborů.

Záložky

Jednotlivým papírovým dotazníkům odpovídají části elektronického dotazníku následovně:

- Dotazník A – stejnojmenná záložka, v opakovaných návštěvách také záložka Min. vlna a dále informace o osobě v čele domácnosti v závěru dotazníku (jsou pouze v záložce "Pagina xxxx"),
- Dotazník B – záložka "Domácnost x",
- Dotazník C – záložka se jménem příslušné osoby,
- Dotazník CM – otázky jsou součástí dotazníku za osobu.

- Záložka "**Pagina xxxx**" – do této záložky tazatel zapisuje všechny informace získané v průběhu rozhovoru. Ostatní záložky by měl používat pouze v případě, že nemůže vyplnit jednotlivé části dotazníků následovně:

Pokud tazatel vyplní některou ze záložek přednostně, program mu nabídne, kterým z **paralelních bloků** chce pokračovat – nejlepším řešením je vrátit se do záložky "**Pagina xxxx**".

- ☉ V záložce "**Min.vlny**" má tazatel informace o osobách, které byly v daném bytě v předchozích vlnách šetření.

Typy odpovědí se liší na základě druhu zjišťovaných údajů:

- Výběr z nabízených možností – tazatel zvolí odpovídající položku buď označením, nebo vypsáním kódu příslušné odpovědi. Tyto odpovědi jsou dvou typů:
 - a) jediná odpověď – pole pro označení možnosti je , po označení ☉
 - b) více možností – pole pro označení možnosti je , po označení ☑
- Vypsání číselného údaje (dotaz na náklady, příjmy, rok sňatku,...) – při zadávání roku (mimo rok narození respondenta) lze také zadat věk respondenta v dané situaci (ukončení vzdělání, sňatek, nástup do práce,...)
Pouze v případech, kdy jsou pod textem otázky zobrazeny intervaly, je možné zadat do příslušného pole číslo intervalu.
- Vypsání textového údaje (křestní jméno, profese, hlavní činnost firmy/organizace)
- Volba údaje z klasifikace (kód země narození, občanství, kódy KZAM, CZ-ISCO a CZ-NACE)

Jestliže respondent **nezná** odpověď na otázku nebo odpověď **odmítá**, může tazatel tuto skutečnost do konkrétních políček vyznačit pomocí klávesových zkratk Ctrl+N, resp. Ctrl+O. K vyznačení těchto odpovědí lze využít také ikon „?“ , resp. „!“ , které jsou umístěny na horní liště obrazovky.

Upozornění pro tazatele: U otázek, kde taková možnost vyplnění nepřípadá v úvahu, jsou zmíněné ikony neaktivní a příslušné klávesové zkratky neaktivní.

Výběr odpovědi

- v případě kódových otázek nejnázve označením odpovědi (kategorie) myší (dotykovým perem)
- zadáním čísla; při vypisování více odpovědí (kódů) je nutné mezi jednotlivé odpovědi zadat „-“ (lze zadat např. mezerníkem)
- šipkami a klávesou *Enter*

Značení odpovědí – s ohledem na více variant odpovědí typu ano – ne je číslování odpovědí následující:

- 1 – 4 pro odpovědi začínající *ano*; jestliže je pouze jedna odpověď *ano* má vždy číslici 1 (výjimku tvoří otázky v tabulkách, kde je u některých položek možné zvolit pouze variantu *ano, měsíční* (kód 1) a u jiných položek pouze *ano, roční* (kód 2))
- 5 – 8 pro odpovědi začínající *ne*; jestliže je pouze jedna odpověď *ne*, má vždy číslici 5

Ⓣ **Předvyplnění otázky, nápověda u otázky** – při opakovaném šetření má tazatel některé údaje z předchozího roku předvyplněné, případně vypsane u textu otázky. V podstatě se rozlišují 3 typy uvedení informací z předchozí vlny:

1. předvyplněné bez možnosti editace (například jméno osoby, měsíc a rok narození, ...) – tyto údaje tazatel nemá možnost změnit, resp. opravit. Jestliže zjistí, že některý z uvedených údajů byl v prvním roce šetření zaznamenán chybně, zapíše to do poznámky a upozorní na tuto skutečnost garanta.
2. předvyplněné s možností editace – například údaje o ukončeném vzdělání, o bytu (začátek dotazníku B), rok prvního zaměstnání – tazatel tyto údaje může přepisovat. Pokud takový údaj tazatel omylem přepíše, tak pro vrácení se k původní hodnotě vymaže tento chybný údaj a přesunem na jiné pole se do tohoto pole vrátí původní předvyplněná hodnota.
3. nápověda pod textem otázky – například počet odpracovaných let, či popis a kód z klasifikace u zaměstnání – tyto údaje jsou vypsane pod textem otázky a **uvozené textem SILC 2010**.

Jestliže u některé otázky, která by měla být předvyplněná či obsahovat nápovědu, není doplněno předvyplnění/nápověda, je to způsobeno tím, že v předchozím roce tazatel tento údaj nezjistil nebo respondent na příslušnou otázku neodpovídal.

Zobrazení otázky – plné znění otázky včetně možností odpovědí lze zobrazit klávesou F9. Funkci doporučujeme využít např. v případě, kdy chce tazatel ukázat respondentovi tabulku intervalů.

Trasování se v elektronickém dotazníku provádí automaticky. Tazatel je při vyplňování dotazníku automaticky trasován na následující otázky. Otázky, které se dané domácnosti, resp. osoby na základě vyhodnocení předchozích odpovědí netýkají (jsou dány), nelze vyplnit a jsou automaticky přeskočeny (doplněny).

Poznámka slouží tazateli v případech, kdy si chce zaznamenat bližší informace ke konkrétní odpovědi. Dále ji lze využít všude tam, kde je automaticky vygenerována odpověď, která ale neodpovídá skutečnosti, nebo se nenabízí pole pro odpověď. Poznámku je možné zaznamenat u každé otázky dotazníku kliknutím na ikonu kancelářské sponky umístěné v horní liště obrazovky.

Ve všech neobvyklých případech (např. potvrzení kontroly,...) je třeba zapsat do poznámky vysvětlení, objasnění či upřesnění zapsaného či potvrzeného údaje. Poznámky poté slouží k lepšímu vyhodnocení získaných dat.

Globální poznámku lze zobrazit pomocí Ctrl+M nebo též výběrem z menu Nástroje. Tato poznámka je poté obsahem sloupce *Poznámka* v Seznamu šetřených bytů a má pro tazatele informativní funkci. Globální poznámka má obecný charakter.

Kontroly – v průběhu dotazování je spuštěno automatické kontrolování vyplněných údajů. V dotazníku jsou celkem 3 typy kontrol:

1. Informativní kontrola (Upozornění) – tato kontrola upozorňuje tazatele na neobvyklou situaci – např. na nízkou výši příjmu, na změnu údaje oproti předchozímu roku, i když by údaj měl být neměnný. Jestliže všechny kontrolované údaje jsou uvedeny správně, tazatel tuto kontrolu potvrdí (zvláště při kontrole zadaných údajů oproti údajům v předchozím roce je vhodné připojit poznámku). Pokud je některý údaj chybný, tazatel jej opraví (v poli kontrolovaných proměnných na tento údaj najede a zvolí možnost *Jdi na*) a následně pokračuje v dotazování (na první nezodpovězenou otázku se dostane klávesou *End* či přes příslušnou ikonu v tlačítkové liště).
2. Závazná kontrola (Závazná chyba) – tato kontrola upozorňuje tazatele, že zadal hodnotu, která se vymyká běžné situaci (např. u příjmů částku 50 Kč). Tuto kontrolu nelze potvrdit, jedinou možností je tedy opravit z kontrolovaných údajů ten, který je chybný.
3. Omezení proměnné (Blaise 4.8 Data Entry:) – upozorňuje tazatele, že zadal kód kategorie nebo numerickou hodnotu, která je mimo rozmezí uvedené v otázce. Tuto chybu lze odstranit smazáním chybně zapsané hodnoty a zapsáním některého kódu z nabízených kategorií, resp. hodnoty odpovídající uvedenému rozmezí.

1.3 Specifika 2. až 4. vlny šetření

Šetření EU-SILC je koncipováno jako výběrové statistické šetření u domácností, kterého se účastní všechny osoby ve vybrané domácnosti starší 16 let (tj. rok narození 1900 – 1994). Skládá se z průřezové a panelové části, přičemž panelová složka kombinuje údaje za 4 roky po sobě, a to na základě opakovaných každoročních návštěv u vybrané domácnosti.

Osoby, které byly členy původně vybrané domácnosti (v 1. vlně), jsou tzv. panelové osoby a budou čtyři roky po sobě navštěvovány, aby mohl být sledován vývoj jejich životních podmínek v čase. Jestliže se některá z těchto osob, případně celá domácnost, z původně vybrané adresy odstěhovala, je třeba tuto osobu/domácnost dohledat a došetřit na nové adrese.

Všechny osoby přistěhované, popř. nově narozené do vybrané domácnosti (ať už na původní nebo nové adrese), které momentálně žijí a hospodaří spolu s panelovou osobou/osobami, a dále osoby, ke kterým se naopak panelová osoba přistěhovala na novou adresu a společně s nimi hospodaří, jsou považovány za osoby mimo panel (viz Slovníček pojmů str. 68). Tyto osoby budou taktéž zařazeny do šetření, avšak v případě jejich stěhování nebudou dohledávány.

Požadavek na dohledávání panelových osob (dle metodiky EU-SILC) ukládá, že v případě odstěhování panelové osoby, či celé její domácnosti, z původní adresy ve výběru je třeba zajistit její dohledání kdekoli na území ČR (kromě institucí a kolektivních domácností – viz Slovníček pojmů str. 68). Tazatel je povinen v uvedených případech vyvinout maximální snahu ke zjištění její nové adresy a **obratem** nahlásit tuto skutečnost svému krajskému garantovi. Přestože má tazatel často velmi omezené možnosti, jak zjistit novou adresu přímo na místě, je třeba využít všech dostupných zdrojů (např. spolupráce s obecními úřady, informace od sousedů) k získání nezbytných údajů pro dohledání migrujících osob, aby mohl být učiněn pokus o jejich došetření na nové adrese.

- ☐ Zjištěná nová adresa vedoucí k dohledání odstěhovaných panelových osob je honorována odměnou nad rámec odměny za vyšetřenu, resp. nevyšetřenu domácnost.
- ☐ **U domácností v dalších vlnách je třeba pečlivě sledovat údaje na výpisu osob z předchozí vlny (SILC 2011 - 2).**

Do šetření jsou zahrnuty pouze takové HD, které **obsahují alespoň jednu panelovou osobu**. Nově přistěhované osoby nebo narozené děti, které tvoří hospodařící domácnost s některou z panelových osob a jsou tedy současnými členy šetřené domácnosti, se šetří a jsou za ně požadovány veškeré údaje. **Nešetří se** přistěhované celé HD, složené pouze z nepanelových osob a dále HD, v nichž po odstěhování nebo úmrtí panelových osob zbyly jen osoby mimo panel.

1.4 Popis a vysvětlivky k dotazníkům

Pro snazší orientaci v pokynech je popis dotazníků uspořádán podle čísel otázek/tabulek, i když pořadí zjišťování údajů a jejich zápisu je s ohledem na trasování jiné. Položky, jejichž obsah a způsob zápisu je zřejmý z textu na dotaznících, nejsou v těchto pokynech vysvětlovány.

Rozhodná období, k nimž se zjišťované údaje vztahují, jsou pro různé druhy údajů odlišná. Jsou to:

- aktuální stav k datu šetření se uvádí u většiny údajů z dotazníků A, B, C, není-li uvedeno jinak; výjimku tvoří např. údaje o peněžních příjmech, transferech a vlastní produkci z hospodářství či podniku,
- celý kalendářní rok 2010 pro údaje o příjmech, ročních nákladech na bydlení, transferech a vlastní produkci,
- konkrétní referenční období (např. poslední 4 týdny, předchozí kalendářní týden), které je v textu otázky vždy uvedeno; na dotazníku CM je referenčním obdobím doba, kdy bylo respondentovi 14 let.

2 DOTAZNÍK A – ZA BYT

- ☰ Dotazník A musí být vyplněn za všechny šetřené byty, tj. za byty vyšetřené i nevyšetřené (včetně bytů, kde byl zjištěn administrativní odpad). Na začátku vyplňování dotazníku s respondentem vyplní tazatel datum návštěvy v domácnosti a přesný čas zahájení vyplňování. Jako čas ukončení se uvede doba, kdy se ukončí rozhovor nad všemi dotazníky v daném bytě. V případě dalších dodatečných návštěv se uvede jako čas ukončení dotazování konec první návštěvy. U nevyšetřené domácnosti tazatel uvede pouze datum poslední návštěvy.
- ☒ Čas zahájení a ukončení dotazníku se automaticky zapíše při potvrzení příslušného políčka na začátku, resp. při vyplnění poslední otázky dotazníku. Jestliže byly údaje pořízeny do papírového dotazníku a následně je tazatel přepisuje, zapíše při spuštění dotazníku z eDomSetu (tlačítko **Přepis**) datum a čas, kdy šetření skutečně proběhlo. Dále zapíše čas skutečného šetření také na dotaznících C (za osoby).

Tazatel se před zahájením vyplňování ujistí, zda se jedná o první či další vlnu šetření v dané domácnosti (viz Úvod), neboť zejména v dotazníku A postupuje v těchto případech tazatel poněkud odlišně. V dalších vlnách se navíc doplňují informace o změnách oproti situaci z předchozího roku šetření. Pokyny jsou tedy u otázek, které vyžadují odlišný přístup, označeny příslušnými symboly (viz kapitola 1.2.1).

2.1 Identifikační údaje

- ☰ Tabulku s identifikačními údaji vyplní tazatel před zahájením návštěvy dle Seznamu vybraných bytů (SILC 2011 - 1). Do posledního řádku se vždy opíše název obce.
- ☒ Úvodní strana dotazníku obsahuje identifikační údaje: **Okres, Pagina, Číslo sčítacího obvodu, Číslo bytu v SO, Název obce, Období zařazení, Vlna šetření, Rok šetření** – tyto údaje jsou vyplněny na základě přidělení jednotlivých pagin tazatelům a nelze je měnit.

Vlna šetření

- ☰ Tazatel vyplní číslo vlny šetření podle čísla vlny na formuláři S. Případně může využít číslo vlny z Výpisu osob SILC 2011 - 2, kdy zapíše do dotazníku číslo o 1 vyšší, než je na Výpisu osob.

Pro jednodušší orientaci:

- paginy **3001 až 3999** a začínající **94xx** jsou v letošním roce **čtvrtá** vlna;
- paginy **1 až 999** jsou **třetí** vlna;
- paginy **1001 až 1999** jsou **druhá** vlna;
- paginy **2001 až 2999** jsou **první** vlna
- paginy začínající **91xx** jsou buď třetí nebo čtvrtá vlna – viz Výpisy osob (SILC 2011 - 2);
- paginy začínající **92xx** jsou druhá, třetí nebo čtvrtá vlna – podle čísla původní paginy (domácnosti dohledané v letošním roce na nové adrese)

☰ **Aktuální počet hospodařících domácností**

Tazatel vyplní dodatečně podle počtu hospodařících domácností uvedených ve sl. 2 tabulky A6 nebo v tabulce A8.

2.2 Údaje o bytu/domu a jeho vyšetřenosti

- ☒ Údaje o nevyšetření bytu zadává tazatel do elektronického dotazníku především prostřednictvím eDomSetu (viz Všeobecné pokyny univerzálního tazatele). Výjimku tvoří nevyšetření z důvodu odstěhování nebo úmrtí osob z domácnosti. V těchto případech tazatel zahájí šetření, uvede status jednotlivých osob a na základě těchto údajů, program doplní vyšetřenost (odpovídá kódům 6-10 v tabulce A1 v papírovém dotazníku).

☰ ① **ADRESA NEŠETŘENA - ADMINISTRATIVNÍ ODPAD**

Jestliže tazatel zjistí, že vybraný byt je oproti výsledku identifikace neobydlen, zapíše ve formuláři S jako výsledek návštěvy kód 7 (**dodatečně zjištěn administrativní odpad**) a označí

příslušný typ Administrativního odpadu (viz str. 6). Administrativní odpad se také zapíše, jestliže vybraná adresa nebyla nalezena či není dostupná nebo v případě, že dům/byt již neexistuje nebo není trvale obydlen. Dále tazatel vyznačí na dotazníku A křížek u pole **Adresa nešetřena**.

☰ A1 ÚDAJE O VYŠETŘENÍ BYTU/DOMÁCNOSTI

Konečný výsledek kontaktu vybraného bytu (domácnosti) vyplní tazatel za každou hospodařící domácnost ve vybraném bytě uvedenou v tabulce A6, tj. za všechny současné i odstěhované (sloučené) hospodařící domácnosti.

1. Domácnost vyšetřena

Vyznačí se, pokud domácnost splňuje podmínky vyšetřitelnosti (viz str. 8).

Domácnost nevyšetřena

2. odmítnutí šetření se vyznačí v případech, kdy daná HD přes veškerou snahu tazatele nakonec odmítne účast v šetření. Tento kód se vyznačí i v případě, kdy domácnost neodmítne šetření jako celek, ale není ochotna uvést své příjmy, resp. poskytnuté údaje nejsou úplné a HD tak nesplňuje podmínky kladené na vyšetřovanou domácnost.
3. domácnost nezastižena, dočasně nepřítomná se vyznačí v případě, kdy tazatel i přes předepsaný počet opakovaných návštěv danou domácnost nezastihne nebo mu nikdo neotvírá. Tazatel tedy nezískal žádné informace (např. od sousedů), zda je byt obydlen nebo jestli se domácnost náhodou nepřestěhovala či pouze není dočasně (po celé období šetření) přítomná.

Příklad: V minulé vlně šetření tvořil HD mladý pár v pronajatém bytě, v letošním roce se tazateli nepodařilo domácnost zastihnout ani zjistit, zda jsou ještě spolu a zda i nadále bydlí na uvedené adrese nebo jsou jen dočasně nepřítomní (např. na dovolené).

4. domácnost neschopna účasti na šetření zahrnuje odmítnutí pro vysoký věk osob, rodinné nebo zdravotní důvody. Tyto důvody by měly být zřejmé, jinak se zařadí spíše pod kód 2 (odmítnutí šetření).
5. jiné důvody zahrnuje kromě uvedených jazykových bariér i ostatní zde neuvedené důvody.

Uvádí-li domácnost více důvodů odmítnutí, např. zdravotní důvody v kombinaci s obavami ze zneužití údajů, posoudí tazatel, který z uvedených důvodů spíše vystihuje skutečný důvod odmítnutí.

Ⓞ šetření nepřichází v úvahu (2. až 4. vlna)

6. celá HD odstěhovaná – celá HD se odstěhovala do jiné soukromé domácnosti v ČR.
7. celá HD v kolektivní domácnosti nebo instituci – celá HD se odstěhovala do kolektivní nebo institucionální domácnosti (viz Slovníček pojmů str. 68). Odstěhovaná HD se **nebude dohledávat!**

Příklad: V minulé vlně šetření tvořila HD stará paní; během minulého roku se odstěhovala do domova důchodců a do bytu se nastěhoval její vnuk s rodinou. (Tazatel danou osobu nedohledává a domácnost vnuka již nešetří!)

8. celá HD v zahraničí – v případě, kdy se celá HD odstěhovala do zahraničí. Odstěhovaná HD se **nebude dohledávat!**
9. žádný člen HD již nežije – v případě, kdy zemřely všechny osoby z vybrané HD.

Příklad: V minulé vlně šetření tvořil HD starý pán, který během minulého roku zemřel. (Tazatel na dané adrese šetření končí!)

10. HD již neobsahuje panelovou osobu – vyplní se v případě, že se všechny panelové osoby z HD odstěhovaly (popř. zemřely) a domácnost na vybrané adrese obsahuje pouze nepanelové osoby z předchozí vlny. Kód je možné použít jen ve třetí a čtvrté vlně.

Příklad: V předminulé vlně šetření tvořili na původní adrese HD rodiče s dcerou. Během dalšího roku se dcera přestěhovala k příteli, v minulé vlně šetření byla dcera dohledána na *nové adrese*, kde tvořila novou HD s přítelem. Od minulého šetření se však dcera přestěhovala zpátky k rodičům. Na *nové adrese* tedy v současnosti tvoří HD pouze její bývalý přítel. Tato HD již neobsahuje žádnou panelovou osobu, tazatel proto přítele nešetří (vyplní pouze příslušné údaje na dotazníku A). Odstěhovanou dceru dohledává – bude tedy vyšetřena v domácnosti rodičů!

11. HD sloučena s jinou HD v bytě – vyznačí se v případě, že došlo ke sloučení dvou nebo více HD v rámci jednoho bytu, tj. že některá HD sloučením zanikla a tudíž u ní šetření již nelze provést (osoby se vyšetří pod jiným číslem HD).

Domácnost je považována za **sloučenou**, pokud v rámci bytu došlo ke sloučení dvou nebo více HD, které v minulé vlně šetření hospodařily zvlášť, tzn. že členové původních HD začali hospodařit společně a tvoří nyní pouze jednu HD. Tato možnost zahrnuje také případ (v praxi zřejmě velmi ojedinělý), kdy dojde ke sloučení HD (panelových osob) z různých bytů ve výběru.

Příklad: a) V minulé vlně šetření tvořili HD1 manželé a HD2 rodiče jednoho z partnerů; během minulého roku otec z HD2 zemřel a vdova začala společně hospodařit s mladými manželi a tvoří pouze jednu HD. HD1 bude mít v tabulce A1 kód 1, HD2 bude mít v tabulce A1 vyznačen kód 11.

b) V předminulé vlně šetření tvořili HD1 rodiče a HD2 dospělá dcera. V minulé vlně šetření se dcera odstěhovala z bytu rodičů. Během minulého roku se dcera přestěhovala zpátky k rodičům a nyní s nimi hospodaří – tvoří jednu společnou domácnost.

Jestliže došlo v domácnosti během předchozího roku **k více změnám**, kvůli kterým nelze domácnost vyšetřit, uvede tazatel v tabulce A1 **poslední změnu**.

Příklad: V předchozí vlně šetření tvořili domácnost starší manželé. Během minulého roku pán zemřel (v červnu) a paní se odstěhovala do domova důchodců (v srpnu). Poslední změnou je tedy odstěhování paní, proto bude v tabulce A1 bude vyznačeno **celá HD v kolektivní domácnosti nebo instituci** (kód 7).

Za paginu, ve které **není žádná HD vyšetřena**, vyplní tazatel identifikační údaje (nevyplňuje počet HD!) a tabulky A1, A3, A4 a A5 (u dohledaných pagin ještě původní identifikaci v tabulce A7) a zapíše datum poslední návštěvy. Pokud pagina není vyšetřena, protože šetření nepřichází v úvahu, zapíše tazatel do tabulky A6 všechny bývalé členy domácnosti (více na str. 18).

Ⓞ A2 ZMĚNY V DOMÁCNOSTI

■ Program příslušný kód změny v domácnosti doplní automaticky.

V této tabulce tazatel zaznamená u vyšetřených hospodařících domácností změny oproti předchozí vlně šetření – vyplňuje se pro domácnosti ze 2. až 4. vlny. Tazatel vyplní některou z možností za každou **vyšetřenou** hospodařící domácnost, která byla uvedena na Výpise osob z předchozí vlny šetření.

V případě šetření dohledaných osob na nové adrese se tabulka A2 nevyplňuje!

1. některá panelová osoba se z HD odstěhovala se vyplní v případech, kdy se odstěhovala **některá panelová osoba** z HD do jiné soukromé domácnosti v ČR, do kolektivní domácnosti, nebo do zahraničí. Nevyplňuje se, jestliže se odstěhovala celá HD!

Pokud se odstěhuje jedna či více panelových osob a jde o přestěhování do jiné soukromé domácnosti v ČR, je třeba tyto osoby dohledat. Tazatel je povinen ohlásit krajskému garantovi všechny případy stěhování, i když se mu přes veškerou snahu nepodaří zjistit novou adresu odstěhovaných osob.

Příklad: V předchozí vlně šetření tvořili domácnost manželé; během minulého roku se rozvedli a manžel se odstěhoval jinam. Tazatel na původní adrese v domácnosti manželky vyplní v tabulce A2 kód 1, vyšetří současnou domácnost manželky a zadá požadavek na dohledávání odstěhované osoby!

2. domácnost rozdělena v rámci bytu – domácnost je považována za **rozdělenou**, pokud oproti minulé vlně šetření došlo k faktickému rozdělení společného hospodaření na více HD v rámci bytu (tzn. členové původní HD začali hospodařit odděleně).

Příklad: V minulé vlně šetření tvořili HD1 starší manželé a jejich syn; během minulého roku se syn oženil, jeho manželka (nepanelová osoba) se přistěhovala do bytu a mladí manželé nyní hospodaří samostatně – tvoří HD2. HD1 z předchozího roku je tedy rozdělená domácnost – v tabulce A2 se kód 2 označí pouze u HD1 (HD2 v předchozím roce šetření neexistovala).

3. jiná změna nebo beze změny – se vyplní v případech, kdy oproti minulé vlně šetření nedošlo k žádnému rozdělení či odstěhování některých panelových osob z domácnosti nebo v případě, že došlo k jiné změně ve složení této domácnosti, jako narození dítěte, úmrtí některé z osob, přistěhování příbuzné osoby či nového partnera atd.

Příklad: V předchozí vlně šetření tvořili domácnost manželé (HD1); během minulého roku se přistěhovala matka manželky (nepanelová osoba) a všichni tři hospodaří společně.

A3 DRUH DOMU

Druh domu se zjišťuje za vyšetřený i nevyšetřený byt. U nevyšetřeného bytu tazatel určí druh domu na základě vlastního pozorování a odhadu.

- ☐ Otázka **Druh domu** je umístěna pod identifikačními údaji na **úvodní obrazovce** dotazníku.

Rodinný dům je stavba stojící samostatně, která svým stavebním uspořádáním odpovídá požadavkům na rodinné bydlení a více než polovina podlahové plochy všech místností je určena k bydlení. Rodinný dům může mít nejvýše tři samostatné byty a dvě nadzemní podlaží a podkroví.

Dvojdomek, řadový domek odpovídá svým uspořádáním rodinnému domku, má však jednu či více vnějších zdí společných s jinou takovou budovou.

Bytový dům je budova, která nesplňuje podmínky rodinného domku a je převážně určena k bydlení (více než 2/3 podlahové plochy). Má více bytů přístupných ze společné chodby nebo schodiště, počet podlaží není rozhodující. Patří sem především panelové a činžovní domy, ale také velké vily, které nevyhovují definici rodinného domu. Zvláště se vyznačí bytový dům s méně než 10 byty a dům s 10 a více byty (v případě více vchodů v jednom domě uvažujte celý dům – ne pouze byty dostupné z daného vchodu).

Jiný druh budovy se vyznačí v případech, kdy je byt umístěn v budově, která běžně neslouží k bydlení; např. administrativní budova, penzion pro důchodce (se samostatnými byty), rekreační zařízení, škola, klášter nebo i činžovní dům, v němž převážná část podlahové plochy slouží k nebytovým účelům (obchody, administrativní či skladové prostory).

☐ A4 POČET DOTAZNÍKŮ

Po skončení šetření tazatel zaznamená u vyšetřených i nevyšetřených bytů počty jednotlivých dotazníků A, B, C a CM a celkový počet všech dotazníků za byt.

☐ A5 OSOBY ZÚČASTNĚNÉ NA ŠETŘENÍ

Slouží k identifikaci pracovníků, kteří se podíleli na vyšetření údajů za příslušnou domácnost a pracovníků zajišťujících kontrolu a dokódování vyplněných údajů.

- ☐ Posledním údajem na úvodní obrazovce je políčko pro zahájení rozhovoru. Do tohoto pole je možné zapsat jakýkoliv znak a jeho potvrzením se doplní čas zahájení rozhovoru a tazateli se zobrazí tabulka ① **Základní informace**, resp. ② **Výpis osob z minulé vlny**.

2.3 Údaje o osobách – tabulka A6

■ Tazatel zapisuje osoby pouze v první vlně. V dalších vlnách jen připisuje přistěhované či narozené osoby a to stejným způsobem, jako zapisuje osoby v první vlně.

■ Zápis osob do tabulky A6 má v dalších vlnách (oproti první vlně) mírně odlišná pravidla.

① ZÁPIS OSOB PŘI PRVNÍM ŠETŘENÍ V NOVĚ VYBRANÉM BYTĚ

Tazatel zapíše osoby, které mají k datu šetření ve vybraném bytě své obvyklé bydliště (současní členové domácnosti). Obvyklým bydlištěm rozumíme místo, které je pro danou osobu jediným a hlavním bydlištěm, v němž se osoba převážně zdržuje bez ohledu na druh pobytu. V případě, že v bytě nemá žádná z přítomných osob obvyklé bydliště, považuje se tento byt za neobydlený (■ na první straně dotazníku A se vyznačí *Adresa nešetřena* a na formuláři S zapíše tazatel kód 7 **Dodatečně zjištěný administrativní odpad**, resp. ■ v eDomSetu se pagina ukončí jako **Administrativní odpad – Prázdný byt**).

Současní členové domácnosti:

1. **osoby přítomné**, které mají v době šetření ve vybraném bytě své obvyklé bydliště (i nově narozené děti a přistěhované osoby). Může se jednat také o nájemníky, podnájemníky, hosty a případné domácí služebnictvo, pokud nemají žádné jiné další bydliště a jejich skutečná nebo zamýšlená délka pobytu v tomto bytě je delší než 6 měsíců.
2. **osoby dočasně nepřítomné**, jejichž současná nebo zamýšlená doba nepřítomnosti nepřekročí 6 měsíců (např. dovolená, služební cesta, zahraniční stáž, výkon trestu, pobyt v nemocnici nebo v léčebném zařízení).
3. **osoby studující nebo pracující mimo domov** (např. děti na studiích (včetně zahraničí), partneri a partnerky pobývající mimo domov v místě zaměstnání), u nichž nerozhoduje délka nepřítomnosti, avšak nesmí mít v místě studia nebo práce žádné jiné vlastní bydliště (jinou soukromou adresu), musí mít jasné finanční vazby na vybranou domácnost a musí tuto adresu považovat za své hlavní bydliště.

Nezapisují se osoby přítomné jen dočasně (např. krátkodobé návštěvy) nebo přechodně pobývající ve vybraném bytě, které mají vlastní bydliště jinde nebo jsou členy domácnosti bydlící v jiném bytě a běžně s ní hospodaří. Dále se nezapisují osoby dlouhodobě nepřítomné bez existenčních vazeb na vybranou domácnost, jejichž doba nepřítomnosti je delší než 6 měsíců.

Příklady osob, které se nezapisují:

1. babička dočasně přítomná po návratu z nemocnice
2. ekonomicky aktivní děti, které mají své obvyklé bydliště v jiném bytě, samostatně hospodaří a do vybraného bytu jen dojíždějí na kratší či delší návštěvy
3. osoby dlouhodobě nepřítomné, např. ve vězeňské vazbě, v sanatoriích, v LDN atd.

Tazatel nejprve zjistí, které osoby ve vybraném bytě bydlí, a teprve poté (na základě výše uvedených pravidel) rozhodne, koho zapíše a koho nikoliv.

Šetření se uskuteční i v nově vybraném bytě, do něhož se všechny osoby tvořící hospodařící domácnost přistěhovaly až v průběhu roku 2010 nebo na začátku letošního roku (bez ohledu na to, zda domácnost existovala již v minulém roce). Pokud je domácnost schopna a ochotna požadované údaje za rok 2010 poskytnout, tazatel ji zapíše a zachází s takovou domácností jako kdyby bydlela ve vybraném bytě již celý minulý rok.

■ V tomto případě se přistěhování celé rodiny ve sloupcích 16, 18 a 19 nezaznamenává! Tazatel zapíše pouze změny, které ve složení domácnosti nastaly v období od 1. 1. 2010 do data šetření (stejně jako u domácností bydlících v bytě po celý rok) – např. narození dítěte.

Ⓞ ZÁPIS OSOB V DALŠÍCH VLNÁCH ŠETŘENÍ

Tazatel nejprve z přiděleného Výpisu osob (SILC 2011 – 2) žijících v bytové domácnosti v předchozí vlně šetření (☒ z tabulky **Výpis osob z minulé vlny**) zjistí, jak se změnilo složení domácnosti, co se stalo s jednotlivými panelovými osobami, dále pak které osoby do domácnosti přibýly a které naopak z různých důvodů v domácnosti již nežijí. ☒ Teprve pak by se měl rozhodnout, které osoby a do kterých řádků tabulky A6 zapíše.

Současní členové domácnosti – osoby z předchozí vlny šetření a nově příchozí osoby:

- ☒ Od prvního řádku se zapisují současní členové, tzn. osoby, které bydlí v bytě od předchozí vlny (jsou na Výpise osob), dále osoby dočasně nepřítomné a osoby studující nebo pracující mimo domov. Přítomnost osob posuzuje tazatel podle stejných pravidel jako v první vlně.

K těmto osobám zařadí (☒ tak, aby každá hospodařící domácnost byla zapsána pohromadě) nově narozené děti a všechny osoby, které se do domácnosti přistěhovaly, a to pouze v případě, že hospodaří společně s panelovými osobami (jsou součástí jejich hospodařící domácnosti).

Bývalí členové domácnosti – osoby, které se od předchozí vlny odstěhovaly nebo zemřely. Jsou to osoby, které zde měly obvyklé bydliště v minulé vlně šetření, ale v současné době již členy domácnosti nejsou.

- ☒ Bývalí členové domácnosti se zapisují **od konce tabulky A6**, tj. na spodní řádky této tabulky.

Ze odstěhované a zemřelé osoby tazatel **vyplní** v tabulce A6 následující údaje: číslo HD, IČ osoby, křestní jméno (sl. 2 – 4), měsíc a rok narození, pohlaví (sl. 10 – 12) a dále doplní potřebné údaje do sl. 15 (kód 1 pokud byly panelovou osobou v první vlně šetření, kód 2 pokud byly členy domácnosti až od druhé či třetí vlny šetření), status osoby (sl. 16), kdy se osoba odstěhovala/zemřela (sl. 20, 21), u odstěhovaných místo odstěhování (sl. 22) a sl. 27 (kód 6).

Panelové osoby, které se odstěhovaly do jiné soukromé domácnosti v ČR, **budou dohledávány!**

Nezapisují se osoby, resp. celé domácnosti, které se do bytové domácnosti nově nastěhovaly, ale tvoří samostatnou hospodařící domácnost (nehospodaří společně s panelovými osobami).

Příklad: Nezapisují se rodiče, kteří se přistěhovali do domácnosti syna, ale hospodaří odděleně.

Dále se, stejně jako v první vlně, nezapisují osoby přítomné jen dočasně a osoby dlouhodobě nepřítomné bez existenčních vazeb na vybranou domácnost.

Dohledané osoby – v dalších vlnách šetření může nastat případ, že panelová osoba změnila bydliště, a tudíž se musí dohledat. Po zjištění nové adresy respondenta vyplňuje tazatel dotazníky jak za dohledanou panelovou osobu, tak za osoby, které na dané adrese s panelovou osobou společně hospodaří.

V praxi tazatel postupuje při zápisu osob (☒ do tabulky A6) v dalších vlnách takto:

Nejprve na základě Výpisu osob z minulé vlny šetření (SILC 2011 - 2) ověří, co se stalo s jednotlivými osobami od minulé vlny šetření a zda nedošlo k nějakým změnám ve složení domácnosti (☒ v CAPI jsou změny v domácnosti řešeny jinde). Případné nové členy domácnosti, kteří nyní hospodaří spolu s některou z panelových osob, zahrne tazatel mezi současné členy domácnosti a zapisuje je společně od začátku tabulky (☒ za posledního zapsaného člena) a to v pořadí, které je běžné pro zapisování osob v bytě.

- ☒ Zápis osob a základních údajů o nich je v CAPI odlišný, proto tyto pokyny následují za popisem vyplnění příslušných otázek v PAPI s odkazem na odpovídající sloupcy v PAPI (str. 28).

Část věnovaná určení osoby v čele HD a vztahů k této osobě a dále část o vyšetřování dotazníků za osoby i celého bytu je v elektronickém dotazníku až za dotazníkem C. V těchto pokynech je popis této části v samostatné kapitole 5 (str. 66).

2.4 Zápis osob PAPI (tabulka A6)

Sl. 1 – Pořadové číslo osoby

Na první řádek tabulky A6 (osoba s pořadovým číslem 1) se vždy zapíše uživatel/ka bytu. Jako osoba s pořadovým číslem 2 se zapíše partner/ka uživatele bytu, potom následují děti a ostatní členové domácnosti. Je-li bytová domácnost složena z více hospodařících domácností, zapíše se nejdříve domácnost uživatele bytu a pak teprve další domácnosti.

- Ⓞ V dalších vlnách je třeba dát pozor na pořadí zápisu osob zvláště v situacích, kdy došlo mezi jednotlivými roky ke změně uživatele bytu. V tomto případě bude na dotazníku jiné pořadí osob, než v jakém jsou uvedeny na Výpisu osob (SILC 2011 - 2)!

Uživatelem bytu je osoba, která je buď vlastníkem (spoluvlastníkem) bytu/domu nebo má uzavřenou nájemní smlouvu (smlouvu o pronájmu) na tento byt nebo je členem bytového družstva, popř. tento byt užívá z titulu svého zaměstnání. Jako uživatel bytu může být označena vždy pouze jedna osoba, a to i tehdy, jestliže bytový výměr, nájemní smlouva nebo smlouva o pronájmu je sepsána na více osob (např. oba partneři). Pokud obyvatelé bytu netvoří rodinu a nájemní smlouva, resp. smlouva o pronájmu byla uzavřena s každým z nich zvlášť, lze jako uživatele zapsat kteroukoliv osobu a pořadí ostatních osob je libovolné. Ve sl. 5 **Vztah k uživateli bytu** se u všech těchto ostatních osob zapíše **podnájemník** (kód 9).

Jestliže je v bytě třeba zapsat 11 a více osob, použije se pro jejich zápis další dotazník A. Na tomto dotazníku je třeba ihned vyplnit identifikační údaje (1. **Území** a 2. **Pagina**) a pokračovat ve vyplňování čísel osob tak, aby tvořila s čísly na prvním dotazníku nepřerušovanou souvislou řadu (tj. první osoba bude mít číslo 11, další 12 atd.). Tazatel nesmí zapomenout vyznačit skutečný počet dotazníků za byt do tabulky A4 na první straně dotazníku A.

Pravidlo souvislé nepřerušované řady pořadových čísel je nutno dodržet i v případech, kdy tazatel dodatečně zjistí, že musí vyškrtnout osobu, kterou předtím zapsal nesprávně.

Sl. 2 – Pořadové číslo HD

- ① Čísla HD tazatel vyznačí dodatečně (po skončení návštěvy) podle zápisů v tabulce A8. V případě, že všechny zapsané osoby hospodaří společně, zapíše se u všech osob pořadové číslo HD 1. Jestliže zapsané osoby tvoří dvě nebo více hospodařících domácností, pořadové číslo 1 bude mít vždy hospodařící domácnost uživatele bytu. Domácnosti podnájemníků tvoří vždy samostatnou HD.
- Ⓞ V dalších vlnách šetření tazatel zpravidla opíše čísla HD z Výpisu osob z předchozích vln šetření (SILC 2011 - 2), kde jsou uvedena spolu s dalšími identifikačními údaji osob. Číslo HD se mění pouze v případě **rozdělení** původní domácnosti z předchozí vlny šetření na více hospodařících domácností v rámci jednoho bytu nebo v případě **sloučení** více hospodařících domácností v jednu společnou domácnost. V těchto případech dojde ke změně čísla HD! U bývalých členů domácnosti se zapíše číslo té HD, do které patřili v předchozím roce šetření (viz Výpis osob SILC 2011 - 2).

Příklad: V minulé vlně šetření byla ve vybraném bytě pouze jedna HD skládající se z rodičů a dospělé dcery (HD1); během minulého roku se dcera provdala, do bytu se přistěhoval její manžel a začali spolu samostatně hospodařit. Domácnost rodičů je nyní (nadále) HD č. 1, domácnost dcery je nyní HD č. 2. (*U dcery došlo ke změně čísla HD z 1 na 2!*)

Pokud nastaly změny oproti předchozí vlně šetření, nemusí čísla HD tvořit souvislou řadu! V případě přestěhování celé HD na novou adresu nebo odstěhování některé panelové osoby, se původní číslo HD zachovává, i kdyby se mělo jednat např. o HD s číslem 3 a tato domácnost žila na uvedené adrese sama. Pořadová čísla HD v následujících vlnách šetření již nemají přímou souvislost s celkovým počtem HD na dané adrese (ve vybraném bytě).

V případě rozdělení nebo sloučení domácností bude číslo HD přiděleno následujícím způsobem:

1. Odstěhování některé panelové osoby

Domácnost, která po odstěhování některé z panelových osob zůstala na původní adrese má pořadové číslo stejné. Domácnost na nové adrese, která vznikla oddělením od původní HD (byla dohledána panelová osoba), bude mít také číslo původní HD.

2. HD rozdělená v rámci jednoho bytu

Jestliže došlo k rozdělení původní domácnosti na dvě samostatně hospodařící domácnosti, pak si domácnost uživatele bytu ponechá původní číslo a druhá domácnost (vzniklá rozdělením) dostane číslo navazující na nejvyšší číslo HD z předchozí vlny šetření.

3. HD sloučená v rámci jednoho bytu

Jestliže došlo ke sloučení původních domácností v jednu společně hospodařící domácnost, pak nově vzniklá domácnost bude mít nižší ze dvou původních čísel HD. (Ve většině případů se bude jednat o číslo HD uživatele bytu.)

Výjimečně může nastat situace, kdy je třeba použít číslo HD větší než 4. V takových případech, se pro jejich zápis a především pro vyznačení vyšetřivosti v tabulce A1 a zaznamenání vazeb na předchozí vlnu v tabulce A2 založí další dotazník A. Na tomto dotazníku je třeba ihned vyplnit identifikační údaje (1. *Území* a 2. *Pagina*) a přepsat čísla HD na HD5, HD6, HD7 atd. Tazatel nesmí zapomenout vyznačit skutečný počet dotazníků za byt do tabulky A4 na první straně dotazníku A.

SI. 3 – Identifikační číslo osoby

Identifikační číslo osoby je klíčovým identifikátorem dané osoby a souvisí s panelovou složkou šetření. Všechny osoby si v průběhu celého šetření (tj. ve všech vlnách) drží své jednoznačné identifikační číslo, protože pouze na jeho základě lze přesně určit, o jakou osobu se jedná. Identifikační číslo (dále jen IČ osoby) se v rámci jedné domácnosti nikdy neopakuje a je třeba dbát na zachování původně přidělených IČ i na správné přidělování nových IČ u osob, které do domácnosti přibýly.

① V první vlně šetření ve vybrané domácnosti je IČ osoby totožné s pořadovým číslem uvedeným ve sl. 1 tabulky A6, tj. osoba zapsaná na prvním řádku tabulky s pořadovým číslem 1 má identifikační číslo 01 apod. Toto přidělené identifikační číslo osobě zůstává i v dalších vlnách šetření! IČ osob zapsaných v tabulce A6 tvorí souvislou číselnou řadu, přičemž nejvyšší IČ osoby musí odpovídat počtu osob zapsaných v tabulce A6.

② Panelové osoby a osoby zapsané v minulé vlně šetření si i nadále uchovávají svoje původní IČ z předchozích vln šetření. V dalších vlnách již IČ osoby nebude mít žádnou souvislost s pořadovým číslem (řádkem v tabulce), nemusí tvořit souvislou číselnou řadu a nemusí být zapsaná v pořadí (např. od nejmenšího k největšímu) – tazatel ale musí při zápisu osob stále respektovat pravidla uvedená u sloupce 1!

Osoby, které v minulé vlně šetření nebyly členy vybrané domácnosti a nyní se (na základě pravidel uvedených dříve) zapisují, jsou tzv. osoby mimo panel a tazatel jim bude přidělovat nová identifikační čísla, a to následujícím způsobem:

○ **domácnost na stejné adrese**

Jedná-li se o opakovanou návštěvu ve vybraném bytě (na adrese z původního výběru), pak nepanelové osoby, tzn. přistěhovaní a narození členové domácnosti, dostanou IČ navazující na nejvyšší IČ z předchozí vlny šetření (tj. číslo následující za nejvyšším číslem na Výpise osob – v úvahu se berou i odstěhovaní a zemřelí členové domácnosti!).

○ **domácnost na nové (dohledané) adrese**

Pokud tazatel provádí šetření v bytě, kde byl pověřen dohledáním nějaké panelové osoby, tj. jedná se o návštěvu na nové adrese, pak všechny další osoby, které momentálně žijí a hospodaří s dohledanou panelovou osobou (nový partner/partnerka, jejich dítě, některý z rodičů atd.), jsou osoby mimo panel a tazatel jim přidělí IČ začínající 91.

Sl. 4 – Křestní jméno

Slouží pro snadnější komunikaci v průběhu rozhovoru zvláště u vícečlenných domácností a je velmi významným vodítkem pro identifikaci osob v panelovém šetření, tedy v následujících vlnách šetření (je vytištěno na Výpise osob v dalším roce). V žádném případě se do dotazníku nezapisuje příjmení těchto osob. Jestliže respondenti odmítají uvést svá křestní jména, doporučujeme zapsat postavení v domácnosti – manžel(ka), dcera1, dcera2 apod.

Sl. 5 a 6 – Vztah k uživateli bytu a osobě v čele HD

Tazatel slovně popíše vztah jednotlivých osob k uživateli bytu. Při větším počtu zapsaných osob musí být popis natolik přesný a výstižný, aby se tazatel i dodatečně dobře orientoval ve vztazích mezi jednotlivými členy domácnosti a dokázal správně doplnit nejen kódy vztahu k uživateli bytu, ale i k osobě v čele HD (kódy je vhodné doplnit po skončení návštěvy). Zvláště v bytech, kde žije více rodinných domácností pohromadě, je třeba dbát na to, aby členové jednotlivých rodin byli zapsáni pod sebou. K popisu složitějších rodinných vazeb lze případně využít křestní jména nebo pořadová čísla osob, s nimiž je popisovaná osoba v bližším příbuzenském vztahu (např. syn dcery Marie, družka osoby č. 5).

Sl. 5 – Vztah k uživateli bytu vyznačí tazatel po skončení návštěvy takto:

- 1 – uživatel/ka bytu
- 2 – manžel/ka, druh, družka, přítel/kyně
- 3 – syn, dcera
- 4 – zeť, snacha
- 5 – vnuk, vnučka
- 6 – otec, matka, tchán, tchyně
- 7 – bratr, sestra
- 8 – jiná příbuzná nebo blízká osoba
- 9 – podnajímník, členové jeho HD

Kódem 1 může být označena vždy pouze jedna osoba v bytě. Uživatelem bytu je osoba, která je buď vlastníkem (spoluvlastníkem) bytu/domu nebo má uzavřenou nájemní smlouvu (smlouvu o pronájmu) na tento byt nebo je členem bytového družstva, popř. tento byt užívá z titulu svého zaměstnání. Jako uživatel bytu je označena pouze jedna osoba, a to i v případě, že bytový výměr, nájemní smlouva nebo smlouva o pronájmu je napsána na více osob (např. na oba partnery). Pokud obyvatelé bytu netvoří rodinu a nájemní smlouva, resp. smlouva o pronájmu byla uzavřena s každým z nich zvlášť, lze jako uživatele zapsat kteroukoliv osobu. U všech ostatních osob se pak zapíše kód 9 **podnajímník, členové jeho HD**.

Kódem 2 může být označen(a) i partner/ka stejného pohlaví.

Kódem 3 se vyznačí všechny děti – dospělé i nedospělé, vlastní i nevlastní, adoptované i děti v pěstounské péči, nezaopatřené i ekonomicky aktivní.

Kódem 4 se vyznačí také partner dcery nebo syna, i když nejsou manželé.

Kódem 6 se vyznačí partnerka (partner, přítelkyně, přítel, družka, druh) otce (matky, tchána, tchyně).

Kódem 8 se vyznačí všichni ostatní příbuzní uživatele bytu, které nebylo možno zařadit do předchozích skupin (např. švagr, neteř, prarodiče) a další osoby kromě podnajímníků. Tímto kódem se vyznačí i rozvedený manžel (nebo manželka), který žije nadále v bytě se svou bývalou partnerkou.

Jestliže v bytě bydlí pouze jedna osoba (domácnost jednatelce), musí mít ve sl. 5 vyznačen kód 1.

Sl. 6 – Vztah k osobě v čele HD

Tento sloupec vyplní tazatel (po skončení návštěvy) podle sl. 2 a 5, z nichž vyplývá složení HD a vzájemné příbuzenské vztahy zapsaných osob. Hlavním hlediskem pro určení osoby v čele domácnosti je typ domácnosti. Jako pomocná hlediska pro určení osoby v čele HD se berou v úvahu i ekonomická aktivita (pracující/nepracující – převažující stav v roce 2010 – viz otázka **C1**), případně výše peněžních příjmů jednotlivých osob podle dotazníku C. Za pracující se považují osoby v pracovním poměru a osoby samostatně činné.

Osoba v čele HD se určí podle následujících pravidel:

- Je-li HD tvořena **jednou úplnou** rodinnou domácností (v domácnosti existuje manželský nebo partnerský pár), je osobou v čele HD vždy muž (manžel, druh, přítel), bez ohledu na jeho ekonomickou aktivitu. V čele HD může být i důchodce, i když jeho manželka nebo některé z dětí jsou ekonomicky aktivní.
- Skládá-li se HD z **více** rodinných domácností (více manželských/partnerských párů), rozhoduje při určování osoby v čele HD postavení osob v čele rodin. V prvním stupni rozhoduje ekonomická aktivita osob a ve druhém stupni výše příjmů srovnávaných osob v čele rodin, přičemž přednost má osoba ekonomicky aktivní, při stejné aktivitě osoba s vyšším příjmem.
- Je-li HD tvořena **jednou neúplnou** rodinnou domácností (v domácnosti není manželský či partnerský pár, ale v domácnosti existuje vztah rodič-dítě), je v čele HD rodič, je-li ekonomicky aktivní. Pokud není rodič ekonomicky aktivní, je v čele HD ekonomicky aktivní dítě s nejvyšším příjmem. Jestliže ani děti nejsou ekonomicky aktivní, zůstává v čele HD rodič. Ve **třígenerační neúplné** rodině (rodič, dítě, vnouče) má prioritu osoba ekonomicky aktivní, při stejné ekonomické aktivitě osoba s vyšším příjmem. Jednotlivé osoby přičleněné k neúplné rodině z důvodu společného hospodaření (např. sourozenec rodiče) nemohou být v čele této HD v žádném případě.
- Je-li HD tvořena **nerodinnou** domácností, tj. osobami, které nejsou spojeny partnerským vztahem ani vztahem rodič-dítě, pak při určení osoby v čele rozhoduje v prvním stupni ekonomická aktivita a ve druhém stupni výše příjmů.

Některé příklady určení osoby v čele HD jsou uvedeny v příloze těchto pokynů.

Kódy pro vyznačení vztahu k osobě v čele HD:

- 1 – osoba v čele HD
- 2 – manželka, družka, přítelkyně
- 3 – syn, dcera
- 4 – zeť, snacha
- 5 – vnuk, vnučka
- 6 – otec, matka, tchán, tchyně
- 7 – bratr, sestra
- 8 – jiná příbuzná nebo blízká osoba

Jestliže v bytě bydlí pouze jedna osoba (domácnost jednotlivce), musí mít ve sl. 6 vyznačen kód 1.

Sl. 7-9 – Identifikační číslo otce, matky, partnera, partnerky

Slouží k zaznamenání vztahů mezi členy domácnosti. Vyplňují se pouze v případě, kdy otec, matka či partner/ka žijí s danou osobou ve stejné bytové domácnosti a jsou tedy uvedeni v seznamu osob v tabulce A6 (pouze u současných členů domácnosti). U dané osoby se vyplní IČ ze sl. 3 tabulky A6, které přísluší jejímu otci, matce, partnerovi/partnerce. U otce/matky se nerozlišuje, zda jde o vlastního, nevlastního či adoptivního rodiče, popř. pěstouny. U partnera/partnerky není podstatné, zda jde o sezdané soužití (manželé) nebo nesezdané soužití (druh/družka, přítel/přítelkyně). Pripouští se též partnerství osob stejného pohlaví.

Sl. 10 a 11 – Měsíc a rok narození

U každé zapsané osoby se vyplní měsíc a poslední dvojčíslí roku narození. Jestliže se osoba narodila dříve než v roce 1912, musí tuto skutečnost tazatel zapsat do poznámky na dotazníku A.

Sl. 12 – Pohlaví

Vyplní se u všech šetřených osob ve vybrané domácnosti, do políčka se vepíše jeden z kódů:

- 1 – muž
- 2 – žena

Sl. 13 – Rodinný (osobní) stav

U všech šetřených osob se vyznačí jeden z kódů:

- 1 – svobodný/svobodná
- 2 – ženatý/vdaná
- 3 – ovdovělý/ovdovělá
- 4 – rozvedený/rozvedená

Vždy se bere v úvahu oficiální rodinný (osobní) stav, který je uveden v občanském průkaze (je-li aktuální). K faktickému stavu se v této otázce (v tomto sloupci) nepřihlíží, tzn. druh/družka uvede, zda je oficiálně **svobodný(-á)**, **ovdovělý(-á)** či **rozvedený(-á)**.

Pro účely šetření jsou osoby v registrovaném partnerství klasifikovány jako **ženatý/vdaná** (kód 2). Pokud bylo registrované partnerství ukončeno úmrtím jednoho z partnerů, uvede se kód 3. V případě zániku registrovaného partnerství z rozhodnutí soudu, se zapíše kód 4.

Sl. 14 – Rok sňatku (registrace)

Dvojcísle roku posledního sňatku/registrace se zapíše pouze v případě, kdy jsou v dotazníku zapsáni oba manželé / registrovaní partneři (ve sl. 13 mají oba kód 2). Jestliže jeden z manželů/partnerů zemřel nebo se odstěhoval, rok sňatku/registrace se nevyplňuje!

Sl. 15 – Panelová osoba

Tento údaj je velmi důležitý pro rozlišení osob v dalších vlnách šetření. Vyplní se také u bývalých členů domácnosti!

1. panelová osoba – jedná se o osobu z původního výběru

- ① V první vlně šetření jsou všechny osoby v nově vybraných domácnostech panelové.
- ② Ve druhé vlně šetření jsou panelové všechny osoby uvedené na Výpisu osob z předchozích vln šetření SILC 2011 - 2 (první vlna v předchozím roce).
- ③,④ Ve třetí a čtvrté vlně šetření jsou panelové všechny osoby, které to mají uvedené na Výpisu osob z předchozího roku šetření SILC 2011 - 2.

2. osoba mimo panel – jedná se o osobu, která nebyla součástí první vlny šetření, ale přistěhovala se nebo se narodila do šetřené domácnosti v průběhu následujících vln šetření, popř. nyní žije (a hospodaří) s nějakou odstěhovanou panelovou osobou (osobami) na nové adrese.

Mezi panelovými osobami a osobami mimo panel je podstatný rozdíl v tom, že osoby mimo panel nebudou v případě odstěhování ze šetřené domácnosti dohledávány.

Sl. 16 – Status osoby (2. až 4. vlna)

- ① V první vlně se status osoby **nevyplňuje!**
- ② Vyplní se u všech osob zapsaných v tabulce A6, tj. u současných i bývalých členů domácnosti! U osob v dalších vlnách šetření sledujeme změny vzhledem k Výpisu osob z předešlého šetření (SILC 2011 - 2), který má tazatel u sebe. Tazatel vybere některý z kódů:
 - 1. osoba šetřena v tomto bytě i v minulém roce se zapíše u osoby, která je členem vybrané domácnosti a byla jím již v minulém roce (je uvedena na Výpise osob mezi současnými členy).
 - 2. přistěhovaný(-á) se zapíše u osoby, která se do domácnosti přistěhovala od minulé vlny šetření a dosud je jejím členem – osoba není uvedena na Výpise osob. U dohledaných osob se tento kód vyplní také u panelové osoby, která se přistěhovala na novou adresu.
 - 3. narozený(-á) se zapíše u dítěte narozeného do vybrané domácnosti od minulé vlny šetření (není uvedeno na Výpise osob).
 - 4. odstěhovaný(-á) se zapíše u osoby, která byla členem domácnosti v minulé vlně šetření (je uvedena na Výpise osob), ale v průběhu roku se z domácnosti odstěhovala.

5. zemřelý(-á) se zapíše u osoby, která byla členem domácnosti v minulé vlně šetření (je uvedena na Výpise osob), ale v průběhu roku zemřela.
6. bývalý člen domácnosti přítomný v minulém roce více než 3 měsíce se zapíše u osoby, která nebyla členem vybrané domácnosti v minulé vlně šetření (není uvedena na Výpise osob mezi současnými členy), ale v průběhu roku se do domácnosti přistěhovala, byla jejím členem **minimálně 3 měsíce** a poté se zase odstěhovala, takže nyní už členem domácnosti není.

U **dohledaných domácností** (pagina 92xx) se zapíše všem přistěhovaným osobám kód 2; nepanelové osoby, které hospodaří s přistěhovanou panelovou osobou a v daném bytě bydlely i v předchozím roce budou mít uveden kód 1.

Sl. 17 – přítomný/dočasně nepřítomný

Jako dočasně nepřítomní se zapíšou současní členové domácnosti, kteří v daném bytě nebyli přítomni po celé období šetření, např. z důvodu dovolené, služební cesty, pobytu v nemocnici, pobytu na koleji či v internátní škole nebo v jiné instituci. Osoby, které pouze tazatel nezastihl během svých návštěv v domácnosti (z důvodu zdržení se v práci, návštěvy kina, týdenní nepřítomnosti atd.) **se považují za přítomné**. Za všechny dočasně nepřítomné osoby vyplní tazatel dotazník C proxy formou s některým z přítomných členů HD.

- Ⓞ *Sloupce 18-22 vyplní tazatel pouze u opakovaných návštěv (2. až 4. vlna), pokud nastala změna v počtu současných členů domácnosti oproti předchozí vlně šetření.*

Sl. 18-19 – od kdy je osoba členem domácnosti

Vyplňuje se měsíc a dvojčíslí roku, ve kterém se osoba do domácnosti **přistěhovala**. Týká se pouze osob, které se přistěhovaly v době od minulého šetření, tzn. osob, které mají ve sl. 16 kód 2 nebo 6! (nejsou uvedeny na Výpise osob). V úvahu přichází pouze roky 2010 a 2011.

Sl. 20-21 – do kdy byla osoba členem domácnosti

Vyplňuje se měsíc a dvojčíslí roku, ve kterém osoba **přestala být členem domácnosti**. Týká se pouze osob, které se odstěhovaly, popř. zemřely v době od minulého šetření, tzn. osob, které mají ve sl. 16 některý z kódů 4, 5 a 6! (jsou uvedeny na Výpise osob). V úvahu přichází pouze roky 2010 a 2011.

Sl. 22 – Místo odstěhování

Vyplňuje se u osob, které se z domácnosti v průběhu roku **odstěhovaly** (ve sl. 16 kód 4 nebo 6). U těchto osob je třeba vyznačit, kam se odstěhovaly:

1. do jiné soukromé domácnosti v ČR
2. do kolektivní domácnosti či instituce se vyplní u osoby, která se z domácnosti odstěhovala např. do domova důchodců, ústavu, kláštera, věznice
3. do zahraničí se vyznačí u osoby, která se z domácnosti odstěhovala mimo území České republiky (bez ohledu, zda do soukromé či kolektivní domácnosti nebo instituce mimo ČR)
4. nezjištěno se vyplní ve všech ostatních případech, kdy se místo odstěhování nepodaří zjistit

Osoby, které mají uvedený kód 1 musí tazatel **neprodleně** nahlásit krajskému garantovi, který zajistí dohledání této osoby.

Sl. 24 – Nejvyšší dokončené vzdělání

Otázka zjišťuje nejvyšší stupeň úspěšně ukončeného vzdělání. Nejvyšší dosažené vzdělání musí být spojeno s udělením diplomu, vysvědčení, výučního listu či výstupního osvědčení. V případě, kdy se žádné osvědčení ani diplom neudílí, musí být úspěšné dokončení určitého stupně vzdělání spojeno s jeho plným absolvováním. Nebere se v úvahu právě probíhající studium v jakékoliv formě, tj. osoby, které v době šetření ještě studují a nedokončily zatím svoje studia, by měly být kódovány podle

nejvyššího předchozího dosaženého stupně vzdělání. Jedinou výjimku tvoří víceletá gymnázia a konzervatoře, kde se nejvyšší dokončené vzdělání určuje podle počtu úspěšně uzavřených ročníků!

0	bez vzdělání , předškolní děti, neukončený první stupeň ZŠ
1	první stupeň základní školy (dokončeno prvních 5 tříd ZŠ)
2	základní vzdělání (druhý stupeň ZŠ), odpovídající ročníky víceletých gymnázií
3	vyučen(a), nižší střední bez maturity – odborná učiliště poskytující výuční list, odborné školy bez maturity a rodinné školy
4	úplné střední s maturitou – střední všeobecně vzdělávací školy s maturitou, gymnázia, střední odborné školy s maturitou, odborná učiliště s maturitou, jedenáctiletky, reálky
5	nástavbové a pomaturitní – nástavbové studium, pomaturitní kurzy, absolvování dvou nebo více středních škol
6	vyšší odborné a konzervatoře (DiS.)
7	vysokoškolské bakalářské (Bc.)
8	vysokoškolské magisterské (Mgr., Ing., RNDr., MUDr., JUDr.)
9	doktorské (Ph.D.), vědecká příprava (CSc., DrSc.,)

0 – bez vzdělání

Uvede se u osoby, která se nikdy nevzdělávala nebo absolvovala méně než 5 tříd základní/obecné školy. Kód platí i pro děti, které ještě nedokončily 1. stupeň základní školy.

1 – první stupeň ZŠ

Vyznačí se u osoby, která ukončila 1. stupeň základní školy. U základních škol speciálních (bývalých pomocných škol) se jedná o ukončení 6. ročníku. Patří sem i případy, kdy osoba absolvovala méně než předepsaný počet tříd základní školy.

2 – základní vzdělání (druhý stupeň ZŠ)

Zapíše se u osoby, která úspěšně ukončila povinnou školní docházku na základní škole, na nižším stupni šestiletého či osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého programu konzervatoře. U základních škol speciálních se jedná o absolvování 10. ročníku.

3 – vyučen(a), nižší střední bez maturity

Střední vzdělání s výučním listem získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce dva nebo tři roky denní formy. Pod tento kód se zařadí všechny osoby, které absolvovaly školy a učiliště poskytující střední vzdělání bez maturity, a to jak s výučním listem, tak i bez výučního listu.

4 – úplné střední vzdělání s maturitou

Tohoto stupně vzdělání dosáhly osoby po úspěšném ukončení středoškolského studia zakončeného maturitní zkouškou, tj. absolventi gymnázií, středních odborných škol a učilišť s maturitou. Patří sem rovněž absolventi 4. ročníku konzervatoře, resp. 6. ročníku taneční konzervatoře.

5 – nástavbové a pomaturitní

Týká se osoby, která úspěšně ukončila nástavbové studium, pomaturitní specializační či rekvalifikační kurzy (zpravidla 1-2 leté), dále zkrácené studium k doplnění maturity či jednoleté pomaturitní studium na jazykových školách, případně jiné odborné kurzy k doplnění všeobecných i odborných vědomostí. Dokladem o úspěšném ukončení musí být platné osvědčení. Do tohoto kódu patří i případy, kdy osoba absolvovala 2 střední školy ukončené maturitou.

6 – vyšší odborné (včetně konzervatoře)

Tento stupeň vzdělání získají osoby po úspěšném ukončení akreditovaného vzdělávacího programu na vyšší odborné škole (VOŠ). Délka studia v denní formě je 3 – 3,5 roku včetně odborné praxe. Dokladem je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa VOŠ. Používané označení (uváděné za jménem) je "diplomovaný specialista", zkráceně DiS.

Jako vyšší odborné vzdělání se klasifikuje rovněž absolvování 6. ročníku konzervatoří, příp. 8. ročníku tanečních konzervatoří. Patří sem také absolventi dřívějších vyšších pedagogických škol.

7 – vysokoškolské bakalářské

Vyznačí se u osob, které dokončily bakalářský program na vysoké škole či univerzitě, a to jak v případě, že dosažením bakalářského stupně svoje studia ukončily, tak i v případě, že pokračují dále ve studiu v navazujícím programu. Do tohoto kódu se zařadí také osoby, které získaly titul BSc.

8 – vysokoškolské magisterské

Týká se osob, které úspěšně ukončily svoje vysokoškolské či univerzitní studium v magisterském, inženýrském nebo lékařském programu a získaly příslušný diplom absolventa. Jedná se o nositele titulů Mgr., MgA., Ing., MUDr., MVDr. Patří sem osoby, které složily rigorózní zkoušku a dosáhly tak některého z titulů JUDr., RNDr., PhDr., PaedDr., PharmDr., RSDr., ThDr., ThLic. apod. Rovněž do tohoto kódu patří osoby s tituly MBA a MSc.

9 – vysokoškolské doktorské

Zahrnuje pouze doktorské studijní programy ukončené získáním titulu Ph.D., Th.D. a dále bývalou vědeckou přípravu ukončenou získáním titulu CSc. či DrSc. (Akademické tituly používané běžně na vysokých školách jako Doc. a Prof. jsou spíše vědeckými hodnostmi, nikoliv přímo dosaženým stupněm vzdělání.)

Příklad: U žáka, který navštěvuje 2. stupeň ZŠ, se zapíše kód 1 pro uzavřený 1. stupeň ZŠ; u studenta střední školy se zapíše kód 2 pro ukončené základní vzdělání; u studenta 5. ročníku víceletého gymnázia se rovněž zapíše kód 2 pro ukončené základní vzdělání; u studenta VŠ se zvolí jeden z kódů 4 – 7 podle toho, jaké předchozí vzdělání a na jakém typu školy respondent absolvoval, případně zda už úspěšně složil bakalářské zkoušky na VŠ či nikoliv.

Gymnázium		8leté	7leté	6leté	4(5)leté	Jsou kódovány jako
Respondent ukončil studium	před dokončením	4. ročníku	4. ročníku	2. ročníku	-	1
		8. ročníku	7. ročníku	6. ročníku	4(5).ročníku	2
	řádně					4
Konzervatoře		8leté	7leté	6leté	5leté	Jsou kódovány jako
Respondent ukončil studium	před dokončením	4. ročníku	-	-	-	1
		6. ročníku	5. ročníku	4. ročníku	3. ročníku	2
		8. ročníku	7. ročníku	6. ročníku	5. ročníku	4
	řádně					6

SI. 25 – Dvojčíslí roku dokončení nejvyššího vzdělání

Zapíše se dvojčíslí roku, ve kterém osoba dokončila své nejvyšší vzdělání, tj. rok, kdy složila závěrečné zkoušky na nejvyšším stupni studia (získala závěrečné vysvědčení, výuční list, maturitní vysvědčení, příslušný diplom, certifikát, osvědčení apod.) nebo dokončila ZŠ. U osob, které v době šetření ještě studují, se zapíše rok dokončení předchozího stupně jejich vzdělání (např. u žáka, který navštěvuje 2. stupeň ZŠ, se zapíše rok ukončení 1. stupně ZŠ; u studenta střední školy se zapíše rok ukončení základní školy; u studenta VŠ rok, kdy maturoval).

U osob, které se nikdy neúčastnily vzdělávacího procesu (většinou ze závažných zdravotních důvodů), stejně jako u předškolních dětí zůstane políčko prázdné.

Sl. 26 – Současné studium

Vyznačí se příslušná škola, kterou dotazovaný navštěvuje. Pokud osoba navštěvuje více škol, zapíše se ta, která je z hlediska klasifikace vzdělání nejvyšší. Jedná-li se o doplňující či rozšiřující studium určitého stupně vzdělání, zapíše se k příslušnému stupni. Studium se zapíše také u osob, které studují dálkově nebo si dodělávají vzdělání formou večerní školy.

V úvahu připadají kódy 1 až 9 uvedené v dotazníku A pod tabulkou A6 (viz sl. 24). Příslušný kód se vyplní také u dětí navštěvujících základní školu! Pokud respondent v současné době nestuduje, zůstane pole prázdné.

Sl. 27 až 29 – Údaje o dotazníku C za osobu

Sloupce 27 až 29 zachycují výsledek vyšetření dotazníku C jednotlivých osob zapsaných v dotazníku A a dále je vyznačeno, jak byly údaje v dotazníku C za danou osobu získány.

Sl. 27 – Výsledek vyšetření dotazníku C

Do sl. 27 vyplní tazatel po skončení šetření výsledek vyšetření dotazníku C.

1. kompletní se zapíše v případě úplného vyplnění dotazníku C, kdy jsou vyplněny všechny požadované oddíly dotazníku. Za kompletní se považuje i dotazník C vyplněný jinou osobou (kód 2 ve sl. 28), tzn. že v tomto případě nejsou vyplněny subjektivní otázky o zdraví (otázky **C47** až **C54**) a otázky modulu 2011. U osoby, která je šetřena poprvé (osoba narozená v roce 1994 nebo osoba přistěhovaná), **musí být vyplněny** otázky **C44** až **C46**.
2. částečně vyplněný – chybí příjmy se uvede v případech, kdy respondent odmítne sdělit výši některého ze svých příjmů. Musí však být vyplněny všechny otázky o jeho pracovní aktivitě (**C1** až **C21** – podle typu aktivity).
3. částečně vyplněný – příjmy jsou, chybí jiné údaje se vyplní, jestliže respondent odmítne uvést některé jiné údaje než příjmy. Mohou chybět maximálně 2 údaje z otázek na pracovní aktivitu respondenta (otázky **C2** až **C21** – podle typu aktivity). Otázka **C1** musí být vyplněna vždy.
4. nevyplněný se zapíše v případech, kdy respondent zcela odmítne vyplnění dotazníku C o své osobě, nebo odmítne sdělit více údajů, než je připuštěno v kódech 2 a 3.
5. osoba mladší 16 let se vyplní u dětí do 16 let (narozených v letech 1995 až 2011), které nevyplňují dotazník C!
6. osoba již není členem domácnosti se zapíše u bývalých členů domácnosti, tj. u osob odstěhovaných, zemřelých a bývalých členů přítomných více než 3 měsíce (ve sl. 16 kódy 4, 5, 6).

Sl. 28 – Způsob vyplnění dotazníku C

Do sloupce 28 se zapíše, jakým způsobem byl dotazník C vyplněn:

1. osobně s tazatelem – tazatel vede rozhovor nad dotazníkem C přímo s danou osobou
2. jinou osobou – ve výjimečných případech se připouští, aby dotazník C za momentálně nepřítomnou osobu vyplnil s tazatelem jiný, dobře informovaný člen domácnosti. Jedná se o tzv. proxy vyplnění.
3. samovyplnění – ve výjimečných případech, kdy např. nelze osobu zastihnout, se povoluje, aby dotazník C tato osoba vyplnila sama bez přítomnosti tazatele. Tazatel dotazník ponechá v domácnosti a při příští návštěvě si jej vyzvedne a zkontroluje.

Sl. 29 – Identifikační číslo osoby v případě proxy

Jestliže byl dotazník C vyplněn proxy (tj. ve sl. 28 kód 2) musí tazatel zaznamenat, která osoba mu poskytla údaje do dotazníku C v zastoupení za jinou osobu. Je tedy třeba vyplnit IČ osoby (ze sl. 3 tabulky A6), se kterou tazatel dotazník za nepřítomnou osobu vyplnil. **Pokud příslušná osoba poskytla údaje do dotazníku C sama za sebe, sl. 29 se nevyplňuje!**

2.5 Zápis osob CAPI

Ⓣ Výpis osob z minulé vlny

V další vlně se tazatel jako první zobrazí tabulka s některými údaji o osobách z předchozí vlny šetření. Tazatel nejprve ověří, co se stalo s jednotlivými osobami od minulé vlny šetření. Je důležité, aby tazatel správně posoudil, které osoby patří i nadále mezi současné členy domácnosti (viz str. 18) a naopak, které osoby již nejsou členy domácnosti (osoby odstěhované, zemřelé).

Uvedené údaje (osoby mají ve sloupci Status min. obd. je uveden některý z kódů 1 až 3) doplní o aktuální **status** těchto osob (sl. 16):

1. osoba šetřena v tomto bytě i v minulém roce
4. odstěhovaný(-á)
5. zemřelý(-á)

U osob odstěhovaných a zemřelých vyplní tazatel měsíc a rok, ve kterém osoba **přestala být členem domácnosti**. V úvahu přichází pouze roky 2010 a 2011.

Dále u **odstěhovaných** osob vyznačí, kam se odstěhovaly (sl. 22). Osoby, které mají ve sloupečku Panel.os. kód 1 a u této otázky mají uvedený kód 1 musí tazatel **neprodleně** nahlásit krajskému garantovi, který zajistí dohledání této osoby.

Přistěhovat – tato položka umožňuje přistěhování osob, které už byly v domácnosti vyšetřeny, následně se odstěhovaly (ve sloupci Status min. obd. mají uveden kód 4) a nyní opět žijí v šetřené domácnosti. Pro tyto osoby zvolí tazatel kód 1. **Ano**; u ostatních osob zvolí kód 5. **Ne**.

Po vyplnění posledního údaje v této tabulce se tazateli zobrazí **Potvrzovací obrazovka**, kde jsou vypsaní současní členové domácnosti (osoby, které v domácnosti zůstaly od předchozího roku šetření), dále osoby odstěhované (a to i osoby odstěhované v předchozích letech šetření) a osoby zemřelé. Tazatel tyto údaje pečlivě zkontroluje. Pokud uvedené odpovídá skutečnosti, potvrdí tazatel obrazovku kódem 1. **Ano**. Jestliže tazatel zjistil nějakou nesrovnalost, vrátí se k předchozí obrazovce buď zadáním kód 5. **Ne**, nebo klávesou **PgUp** a nesprávné údaje opraví. Po potvrzení této obrazovky tazateli **nedoporučujeme** údaje zapsané v tabulce **Výpis osob z minulé vlny** jakýmkoli způsobem měnit! Může to mít za následek nestandardní chování dotazníku.

Základní informace

- Ⓣ Údaje v této tabulce je nejlépe zapisovat postupně po řádcích, přičemž pořadí zapisovaných osob je libovolné. Nicméně doporučujeme osoby logicky uspořádat, tzn. na první řádek tabulky zapsat uživatele(-ku) bytu (viz Slovníček pojmů str. 68), na druhý řádek partnera(-ku) uživatele bytu, potom děti a nakonec ostatní členy domácnosti.

Program umožňuje zapisovat údaje o osobách postupně – po potvrzení jména se objeví pole pro zapsání dalšího křestního jména; následně je třeba vyplnit všechny zbývající informace za jednotlivé členy domácnosti.

- Ⓣ V dalších vlnách má tazatel u osob, které byly šetřeny i v předchozím roce, některé z následujících polí předvyplněné. Jestliže u neměnných údajů (jméno, pohlaví, měsíc a rok narození, země narození) zjistí, že byly v první vlně šetření uvedeny chybně, upozorní na tuto skutečnost připojením poznámky u příslušného pole, do které uvede správný údaj, případně stručné zdůvodnění opravy.

U přistěhovaných a narozených osob postupuje tazatel stejně jako u osob v první vlně.

Pořadové číslo osoby (PČ) tazatel nevyplňuje. Počet šetřených osob v bytě může být maximálně 15.

Identifikační číslo osoby (IČ) tazatel nevyplňuje; toto číslo slouží k propojení údajů o dané osobě mezi jednotlivými roky šetření.

Křestní jméno (Jméno) (☑ sl. 4) – text z tohoto pole figuruje na záložce dotazníku za tuto osobu a také v textu některých otázek a odpovědí. Pokud jsou v domácnosti dvě osoby stejného jména, tazatel je rozliší např. přidáním st. či ml. nebo jinou podobou daného jména.

Pohlaví (☑ sl. 12), **Měsíc a rok narození** (☑ sl. 10 a 11)

Věk (automaticky vygenerován programem) odpovídá aktuálnímu věku respondenta (rozdíl může nastat v případě osob narozených v měsíci šetření).

Narození v ČR, Země narození (popis viz **C44** str. 61) – tazatel se ptá respondenta, zda se narodil na území České republiky. Pokud se dotazovaná osoba narodila jinde, vyhledá tazatel ve sloupci *Země narození* příslušnou zemi.

Vyhledání země se provádí pomocí **mezerníku**, jehož stisknutím se vyvolá vyhledávací okno. Do pole *Hledat* ve vyhledávacím okně tazatel napíše nejméně první 3 znaky z názvu země narození respondenta. Poté zvolí odpovídající zemi a výběr potvrdí tlačítkem *Vybrat*.

Občan ČR, Státní přísl. 1, Další st. přísl., Státní přísl. 2 (popis viz **C45** str. 61) – tazatel se ptá respondenta, zda je občanem(-kou) České republiky. V případě záporné odpovědi tazatel vyhledá odpovídající příslušnost stejným způsobem, jakým se postupuje při vyhledávání *Země narození*.

Imigrace, Návrat do ČR – otázka je zaměřena na zjištění migrace osob. Odpověď 1. **Ano** by měla být vyznačena v případě, že se respondent přistěhoval do ČR z jiného státu nebo pokud se respondent narodil v ČR, ale dlouhodobě (alespoň 1 rok), pobýval mimo republiku. Následně se zapíše rok (věk), kdy se přistěhoval, resp. vrátil zpět do ČR. V ostatních případech se vyznačí odpověď 5. **Ne**.

Stav (rodinný/osobní) (☑ sl. 13)

Panel. osoba (☑ sl. 15) – program automaticky doplní podle vlny a situace:

- ① *V první vlně jsou všechny osoby panelové.*
- ② *V dalších vlnách jsou panelové osoby ty, které byly v šetřeném bytě v první vlně. Přistěhované a narozené osoby jsou osobami nepanelovými. Osoby, které se z bytu odstěhovaly a v další vlně zase přistěhovaly budou panelové/nepanelové podle toho, zda byly/nebyly v šetřeném bytě v první vlně šetření.*
- ③ **Status osoby** (☑ sl. 16) – doplní tazatel u osoby, která v domácnosti nebyla v předchozí vlně šetření (tj. není uvedena v tabulce Výpis osob z minulé vlny):
 - 2. přistěhovaný(-á) – u této osoby dále vyplní **měsíc a rok přistěhování** do domácnosti. V úvahu přichází pouze roky 2010 a 2011.
 - 3. narozený(-á).

Druh přítomnosti – jako dočasně nepřítomní se zapíše současní členové domácnosti, kteří v daném bytě nebyli po celé období šetření, např. z důvodu dovolené, služební cesty, pobytu v nemocnici nebo v jiné instituci. Osoby, které pouze tazatel nezastihl během svých návštěv v domácnosti (např. z důvodu zdržení se v práci, návštěvy kina, týdenní nepřítomnosti) se **považují za přítomné**. Za všechny dočasně nepřítomné osoby vyplní tazatel dotazník za osobu proxy formou s některým z přítomných členů HD.

Pokud jsou všechny informace v této tabulce vyplněné, potvrdí tazatel zadané údaje zapsáním kódu 1. **Ano** v poli **Potvrzení údajů**.

Partnerské informace, Rodinné informace

Otázky bloků **Partnerské informace** a **Rodinné informace** zjišťují vztahy mezi jednotlivými osobami žijícími v šetřeném bytě. Objevují se pouze otázky, které přichází v úvahu podle zadaného rodinného stavu a věku osob v tabulce **Základní informace**.

Manželé; Partneri; Partner(ka) – tazatel se ptá, zda s respondentem žije v domácnosti také jeho manžel(ka) (resp. registrovaný partner(ka)), nebo partner(ka). Po odpovědi 1. **Ano** nebo 2. **Ano, s registrovaným partnerem(-kou)**, resp. 2. **Ano, s osobu stejného pohlaví** zvolí tazatel jeho/její jméno.

Rok sňatku (registrace) (☰ sl.14) – místo roku je možné zaznamenat věk respondenta v době sňatku/registrace.

Rodiče s dětmi; Jména dětí – nerozlišuje se, zda se jedná o děti vlastní, nevlastní, adoptované nebo v pěstounské péči. Po odpovědi 1. **Ano**, tazatel vybere z nabídky jména těchto dětí. Nabízená jména dětí jsou u této otázky omezena věkovým rozdílem mezi nimi a rodiči. Jestliže je v domácnosti dítě, jehož věkový rozdíl od rodičů nespĺňuje zadanou podmínku, přiřadí tazatel k tomuto dítěti rodiče v další tabulce.

Tabulku **Rodinné informace** vyplňuje tazatel v případě, že je mezi členy domácnosti osoba, která by mohla být dítětem některého dalšího člena domácnosti a tato skutečnost zatím není vyplněna.

Děti s rodiči; Rodiče – vyplňuje se u osob, které by mohly mít v domácnosti rodiče, ale zatím jim nebyli přiřazeni. Po odpovědi 1. **Ano** tazatel vybere jméno rodiče/rodičů dané osoby.

Uživatel bytu, Vztah k uživateli bytu

Uživatel bytu se zvolí dle popisu u ☰ sl. 5. **Vztah k uživateli bytu** se zjišťuje u osob, u kterých není z předchozích údajů zřejmý (kódy 4 až 9).

Společné hospodaření osob, Rozdělení osob do hospodařících domácností

Definice hospodařící domácnosti (HD) je založena na prohlášení osob, které spolu žijí, že také společně hospodaří. Za znak společného hospodaření se považuje fakt, že dané osoby mají obvyklé bydliště ve stejném bytě a společně hradí základní výdaje domácnosti jako je strava, náklady na bydlení, ostatní provozní výdaje domácnosti atd. K prohlášení o samostatném hospodaření svobodných a bezdětných dětí žijících v domácnosti rodičů se přihlíží pouze tehdy, je-li z dalších informací o nich (věk a výše příjmů) zřejmé, že skutečně mohou samostatně hospodařit. Podnájemník (jednotlivec nebo jeho rodina) se považuje **vždy** za samostatně hospodařící domácnost.

① Otázkou, zda **všichni členové domácnosti společně hospodaří**, tazatel zjišťuje počet hospodařících domácností. Jestliže uvede odpověď 5. **Ne**, je tazatel natrasován na Seznam členů x-té hospodařící domácnosti.

Seznam členů x-té hospodařící domácnosti – do sloupce *Členové HD* se zaznamenají osoby ze seznamu podle toho, které osoby společně hospodaří, tj. tvoří samostatnou hospodařící domácnost (např. HD 1 = 1-2-3, HD 2 = 4-5, HD 3 = 6).

Ⓣ V dalších vlnách šetření se tazateli ukáže obrazovka s rozdělením členů domácnosti do jednotlivých HD v předchozím roce šetření. Jestliže u těchto osob nedošlo ke změně společného hospodaření potvrdí tazatel obrazovku kódem 1. **Ano**. Pokud došlo ke změně společného hospodaření, запиše tazatel kód 5. **Ne** a v následující tabulce **Rozdělení osob do HD** k jednotlivým osobám zaznamená příslušné číslo domácnosti. Dále se v této tabulce запиše číslo hospodařící domácnosti u osob, které v předchozí vlně šetření v bytě nebydly.

Informace o vzdělání

Nejvyšší dokončené vzdělání (☰ sl. 24), Nejvyšší dokončené vzdělání – popis

Jestliže tazatel není schopen jednoznačně určit stupeň nejvyššího dosaženého vzdělání, využije pole s popisem nejvyššího dokončeného vzdělání, kde zaznamená plný název školy platný v době, kdy respondent školu absolvoval a stupeň dokončeného vzdělání dokóduje až dodatečně.

Rok dokončení nejvyššího vzdělání (☰ sl. 25) – tazatel запиše rok ukončení uvedeného vzdělání nebo věk respondenta v té době.

Současné studium, Typ současného studia (☰ sl. 26)

Tazatel zaznamená, zda osoba v současné době studuje a dále запиše příslušný typ školy.

☰ ☉ A7 DOHLEDANÉ OSOBY

Vyplní se u všech pagin začínajících 92xx bez ohledu na vyšetřenost!

Tabulka A7 se vyplňuje pouze na nové adrese v případě dohledání nějaké panelové osoby. Pokud tazatel šetří v bytě, do kterého se přistěhovala jedna či více panelových osob z minulé vlny šetření, tj. jestliže se mu podařilo úspěšně dohledat nějakou panelovou osobu, pak do tabulky A7 vyplní její původní identifikaci (Území, Pagina, IC) uvedenou na Žádosti o došetření (SILC 2011 - 11), kterou obdržel od svého krajského garanta. Tyto údaje vyplní za každou dohledanou osobu a to bez ohledu na to, zda danou osobu vyšetřil, či nikoliv.

☰ A8 ÚDAJE O SPOLEČNÉM HOSPODAŘENÍ

Definice hospodařící domácnosti (HD) je založena na prohlášení osob, které spolu žijí, že společně také hospodaří. Za znak společného hospodaření se považuje fakt, že dané osoby mají obvyklé bydliště ve stejném bytě a společně hradí základní výdaje domácnosti jako je strava, náklady na bydlení, ostatní provozní výdaje domácnosti atd. K prohlášení o samostatném hospodaření svobodných a bezdětných dětí žijících v domácnosti rodičů se přihlíží pouze tehdy, je-li z dalších informací o nich (věk a výše příjmů) zřejmé, že skutečně mohou samostatně hospodařit. Podnájemník (jednotlivec nebo jeho rodina) se považuje **vždy** za samostatně hospodařící domácnost.

Do jednotlivých políček tabulky A8 se zapíší pořadová čísla osob ze sl. 1 tabulky A6 podle toho, jak tyto osoby společně hospodaří, tj. tvoří samostatnou hospodařící domácnost (např. HD č. 1 = 1+2+3, HD č. 2 = 4+5, HD č. 3 = 6). Údaje o společném hospodaření se vyplní i tehdy, je-li ve vybraném bytě jen jedna HD.

☉ V dalších vlnách šetření již nemusí čísla HD tvořit souvislou číselnou řadu od jedničky, takže se může stát, že ve vybraném bytě např. nebude existovat HD č. 1, ale pouze HD č. 2. Pole pro HD č. 1 se tedy vynechá (zůstane nevyplněno).

Tazatel musí dbát na správné vyplnění údajů o společném hospodaření!

3 DOTAZNÍK B – ZA HOSPODAŘÍCÍ DOMÁCNOST

3.1 Bydlení

☒ Při první návštěvě v domácnosti, nebo v případě, že se domácnost přestěhovala, rozdělila nebo sloučila, začíná tazatel rozhovor otázkou **B1**.

Ⓞ Při opětovné návštěvě tazatel nejprve ověří, zda se jedná o byt stejné velikosti a uspořádání jako v předchozím roce šetření. Měl by zjistit, zda byt neprošel zásadní rekonstrukcí, a nezměnila se tak jeho plocha, počet místností či příslušenství, zda nedošlo ke změně počtu HD v bytě, nebo jestli se nezměnila forma užívání bytu. Pokud došlo k některé z těchto změn, začíná tazatel otázkou **B1**. V opačném případě začíná otázkou **B5**.

☒ Ⓛ Při první návštěvě v domácnosti tazatel vždy začíná otázkou **B1**.

Ⓞ Pokud nedošlo ke změně počtu HD, jsou hodnoty otázek **B1** až **B4** ve 2. až 4. vlně předvyplněny údajem z minulé vlny. Tazatel nejprve ověří, jedná-li se o byt stejné velikosti a uspořádání jako v předchozím roce šetření a jestli se nezměnila forma užívání bytu. Pokud údaje nejsou předvyplněné nebo došlo k zásadní změně uspořádání bytu, případně ke změně formy užívání bytu, začíná tazatel otázkou **B1**. V opačném případě přejde na otázku **B5**.

Otázka B1 – uvede se počet obytných místností. Za obytné místnosti se považují místnosti o ploše minimálně 4 m² – ložnice, jídelny, obývací pokoje, dětské pokoje a dále obytné sklepy a obytná podkroví s výškou alespoň 2 m, do nichž se vchází zevnitř bytu. Samostatná kuchyň, která slouží výhradně jako prostor k přípravě jídel, se do celkového počtu obytných místností nezapočítá. Je-li kuchyň součástí jídelny (rozumí se místnost stabilně vybavená odpovídajícím nábytkem ke stolování), příp. místnosti sloužící i k jiným účelům, započte se tento komplet jako 1 místnost. Zahrnují se jediné ty místnosti, které slouží k soukromým účelům. Místnost používaná výhradně k podnikání se nezapočte. Koupelny, záchody, chodby, předsíně, komory, spíže, šatny a zasklené lodžie se mezi obytné místnosti nezapočítávají. Verandy, haly a zimní zahrady se započítají pouze v případě, že jsou využívány celoročně.

Žijí-li v bytě společně dvě a více hospodařících domácností, pak se místnosti, které užívají všechny HD společně (např. obývací pokoj), zahrnou pouze do počtu obytných místností uživatele bytu. Další domácnosti zahrnou pouze místnosti, které využívají výhradně samy. Využívají-li 2 a více HD pouze jednu a tu samou místnost, uvede se u všech těchto HD, že využívají jednu obytnou místnost.

Otázka B2 – zapíše se celková podlahová plocha bytu v m², tj. součet ploch všech obytných místností, kuchyně, příslušenství i dalších prostor (předsíní, hala, komora, spíže, koupelna, WC apod.). Do podlahové plochy se nezapočítávají sklepy, balkony, lodžie, schodiště a jiné prostory nesloužící bezprostředně k bydlení.

Obdobně jako u otázky **B1** se v případě, kdy v bytě žijí společně 2 a více HD, do podlahové plochy uživatele bytu započte plocha místností, které využívá pouze jeho domácnost, a plocha společně užívaných prostor, zatímco další domácnosti uvedou pouze podlahovou plochu místností, které používají výhradně samy.

Otázka B3 – tazatel se ptá na základní příslušenství bytu. Jestliže má byt koupelnu, tj. odpovídající místnost s vanou nebo sprchou, zaškrtně se **ano**. U splachovacího WC umístěného uvnitř bytu tazatel zaškrtně **ano**. Jestliže se splachovací WC nachází mimo byt (např. na pavlači), vyznačí se **ne**, a to i v případě, kdy jej využívá výhradně jedna domácnost.

Pokud v bytě žijí 2 a více HD, které koupelnu/WC využívají společně, zaškrtně tazatel u všech HD **ano, s další HD v bytě**.

Otázka B4 – podstatou otázky je zjistit rok, kdy se HD nastěhovala do tohoto bytu, případně změnila právní vztah k tomuto bytu. Pokud domácnost nebo některý její člen obydli vlastní, zapíše se rok, kdy jej koupil. U osob, které obydli zdědily, se uvede rok, kdy se tak stalo. V případě, že je respondent (jeho domácnost) nájemcem, uvede se rok podepsání první nájemní smlouvy prvního člena domácnosti. U bezplatného užívání bytu se zapíše rok nastěhování prvního člena domácnosti, který začal daný byt užívat, resp. rok, kdy začal v daném bytě samostatně hospodařit.

Otázka B5 – tazatel se dotazuje respondenta, jaké nedostatky shledává u svého bytu a na problémy související s okolím bytu. Dotazovaný se má vyjádřit ke každému z uvedených problémů. Uvedené potíže by se měly vyskytovat dlouhodobě nebo opakovaně.

Za příliš tmavý byt s nedostatkem denního světla může být označen i byt, ve kterém je tmavá většina místností, tj. nemusí být nutně tmavé všechny místnosti.

Problémy s hlukem, znečištěním, špínou a kriminalitou, vandalismem by se měly vztahovat k blízkému okolí respondentova bytu.

Mezi problémy se znečištěním, špínou nebo jiné problémy se životním prostředím patří např. prach z ulice, výfukové plyny, kouř, prach či nepříjemný zápach z továren, zápach z kanalizace nebo znečištěná voda.

Otázka B6 – tazatel zjišťuje právní vztah domácnosti k bytu/domu. V úvahu přichází:

○ **Vlastníci** – vlastník obydlí musí být zároveň členem dotazované domácnosti. Pokud je např. byt majetkem rodičů, kteří nejsou členy domácnosti, ale poskytli jej k užívání svým dětem, vyznačí se některá z dalších možností podle toho, zda dotazovaná domácnost platí nájemné (nájemní byt) či nikoliv (bezplatné užívání – bydlení u příbuzných). Domácnost se považuje za vlastníka, jestliže některý její člen má k obydlí vlastnické právo, bez ohledu na to, zda je toto obydlí již plně splaceno. Jestliže si např. dotazovaný člověk pořídil dům/byt na hypotéku, kterou bude ještě několik let splácet a v katastru nemovitostí je zapsán jako vlastník, pak je považován za vlastníka. U probíhajícího dědického řízení se za vlastníka považuje dědic.

1. Byt ve vlastním domě se vyznačí v případech, kdy je domácnost nebo některý její člen majitelem domu, ve kterém bydlí. Většinou se jedná o rodinný dům, ale může to být také bytový, popř. jiný dům. Jde i o případy tzv. spoluvlastnictví rodinného (činžovního) domu, kdy spoluvlastníci vlastní tzv. ideální část domu, nikoliv pouze daný byt.
2. Byt v osobním vlastnictví je byt, který byl spolu s příslušným podílem společných částí domu fakticky převeden do osobního vlastnictví podle zákona o vlastnictví bytů, nebo nájemní byt odkoupený jeho uživatelem od obce, státu. Byt je považován za osobní vlastnictví od okamžiku zápisu nového majitele do katastru nemovitostí.
3. Družstevní byt je užíván na základě členství v bytovém družstvu ustanoveném na základě zákona č. 27/1959 Sb., nebo v družstvu, které vzniklo vydělením z velkých bytových družstev. Tato právnická osoba (družstvo) je zapsána v katastru nemovitostí jako vlastník.

→ Je-li respondent **vlastníkem bytu**, pokračuje otázkou **B7**.

○ **Nájemci** – domácnost se považuje za nájemce v případě, že platí vlastníkoví/majiteli bytu nebo domu nájemné.

4. Nájemní byt, pronajatý byt je byt užívaný na základě nájemní smlouvy mezi vlastníkem bytu (domu) a nájemcem bytu. Vlastníkem nájemního bytu (domu) může být stát, obec, soukromá osoba, společnost. Patří sem i byty dřívějších tzv. LBD a byty v nově vzniklých družstvech (např. při privatizaci domu) pronajímané uživatelům na základě nájemních smluv.

→ Je-li respondent **nájemcem bytu**, pokračuje dále otázkou **B11**.

5. Podnájem – podnájemník má pronajatou část bytu (např. jeden pokoj) od majitele nebo jiného nájemce.

→ Je-li respondent **podnájemníkem**, pokračuje dále otázkou **B12**.

○ **Bezplatné užívání** – domácnost, která bezplatně užívá byt nebo dům, neplatí nájem jako takový, ale může platit/přispívat na služby spojené s užíváním bytu nebo domu.

6. Služební a domovní byt je vázán na výkon určitého zaměstnání (byty školníků, domovníků apod.) a **neplatí se za něj nájem** – pokud platí domácnost zaměstnavateli nájem na základě nájemní smlouvy, jde o nájemní bydlení. Poplatky za ostatní služby spojené s užíváním tohoto bytu (energie, teplo, voda aj.) však jejich uživatelé platí.
7. Bydlení u příbuzných – jedná se o bezplatné užívání bytu v domě, který patří příbuzným nebo jiným blízkým osobám a užívání bytu není na základě sjednané nájemní smlouvy. Taková domácnost **za něj neplatí nájem**, může však přispívat či platit některé náklady na bydlení, např. platby za elektřinu, plyn, vodu, odvoz odpadků, ostatní náklady.

→ Užívá-li domácnost respondenta byt **bezplatně**, pokračuje otázkou **B12**.

3.2 Vlastníci

→ Následující otázky **B7** až **B10** pokládá tazatel jen těm respondentům, kteří v otázce **B6** odpověděli, že jsou **vlastníky bytu** (kódy 1 až 3).

Otázka B7 – ptá se, zda domácnost splácí na dům či byt, ve kterém bydlí, hypotéku nebo úvěry ze stavebního spoření. Domácnost mohla hypotéku či prostředky získané z úvěru ze stavebního spoření použít na koupi nebo výstavbu vlastního rodinného domu (bytu). Od roku 2004 se poskytují hypoteční úvěry také na koupi družstevního bytu, složení členského podílu do bytového družstva, zaplacení odstupného dosavadnímu uživateli družstevního bytu, na rekonstrukci bytu v majetku obce nebo družstva, s cílem získání užívacího práva k bytu apod. Prostřednictvím hypotéky je tedy možné pořídit i starší družstevní byt. Státní fond rozvoje bydlení poskytuje mladým manželům (podmínkou je, že alespoň jeden z manželů musí být ve věku do 36 let) nízkouročené úvěry na pořízení bydlení (výstavbu, koupi bytu). Maximální výše tohoto úvěru je 300 000 Kč, splatnost do 20 let, úrok 2 % ročně.

Jestliže domácnost má hypotéku či úvěr na dům/byt, ve kterém bydlí, rozliší tazatel, zda domácnost hypotéku/úvěr splácela v loňském roce nebo zda ji splácí až od letošního roku.

☞ Na tuto otázku neodpovídají respondenti, kteří v otázce **B6** odpověděli jinak, než kódy **1 až 3**, i když mají hypotéku či úvěr na dům/byt, ale jiný, než šetřený.

→ U domácností, které odpověděly na tuto otázku **ano, splácíme až od letošního roku** nebo možnost **ne**, pokračuje tazatel otázkou **B12**.

Otázka B8 – zjišťuje výši měsíční splátky této hypotéky a úvěrů, zahrnující splátku jistiny i úroků. Jestliže domácnost splácí více půjček nebo úvěrů (např. různé kombinace hypoték s úvěry ze stavebního spoření), zapíše se součet všech měsíčně placených částek. V případě, že jde o kombinované splácení hypotečního úvěru a kapitálové životní pojistky (po celou dobu hypotéky se splácí pouze úroky a pojistná částka je bance vinkulována pojišťovnou, tzn. v případě pojistné události je bance vyplaceno pojišťovnou pojistné plnění), zapíše se taktéž celková částka těchto dílčích plateb.

Otázka B9 – uvede se kolik činila počáteční výše hypotéky nebo úvěru (počáteční jistina), tj. částka, kterou si domácnost prostřednictvím hypotéky nebo úvěru půjčila. V případě, že domácnost má více hypoték (úvěrů), zapíše se hodnota té, která měla vyšší počáteční půjčenou částku.

Otázka B10 – zapíše se rok, ve kterém domácnost hypotéku či úvěr získala. Jestliže má domácnost více hypoték (úvěrů), zapíše se rok, ve kterém získala hypotéku/úvěr s nejvyšší půjčenou částkou. Pokud má domácnost více půjček nebo úvěrů ve stejné výši, zapíše se rok získání první z nich.

Dále tazatel zaznamená celkovou dobu splácení hypotéky, resp. úvěru v letech, tj. uvede se počet roků, po které bude domácnost hypotéku nebo úvěr celkem splácet. Tazatel tedy zapíše, na kolik let je hypotéka/úvěr sjednána, tzn. počet roků, po které již hypotéku platí, plus počet roků, po které hypotéku ještě bude platit. Jestliže má domácnost více hypoték nebo úvěrů, zapíše se na kolik let byla sjednána hypotéka s nejvyšší půjčenou částkou.

3.3 Nájemci

☞ Otázku **B11** pokládá tazatel jen těm respondentům, kteří v otázce **B6** odpověděli, že jsou **nájemci bytu** (kód 4).

Otázka B11 – zjišťuje se, jaký typ nájemného domácnost za užívání bytu platí.

Za tržní nájemné (používá se rovněž termín smluvní nájemné) se považuje nájemné, které nepodléhá žádné regulaci. Je to nájemné, na němž se dohodne vlastník bytu s nájemcem. Výše těchto nájmu je závislá na tržní nabídce a poptávce těchto pronájmů a často se liší z hlediska lokality.

Regulované nájemné je nájemné, které dosud nebylo liberalizováno a podléhalo cenové regulaci. Týká se bytů, u nichž probíhá zvyšování nájmu od 1. ledna 2007 podle zákona č. 107/2006 o jednostranném zvyšování nájemného z bytu, přijatého po zrušení předcházejících předpisů Ústavním soudem a po období cenového moratoria nájemného z bytů.

3.4 Tržní cena bytu

Otázka B12 – slouží k odhadu současných cen bydlení v ČR. Respondent sdělí (v případě, že neví, pokusí se odhadnout), jakou cenu má dům/byt, ve kterém žije. Cena by měla odpovídat lokalitě, ve které se nemovitost nachází, její velikosti i stavu. Pokud se jedná o rodinný dům s více než jedním bytem, uvede respondent tržní cenu příslušného bytu. Jestliže žije v bytě více hospodařících domácností, uvedou všechny cenu celého bytu. V případě, že respondent bydlí ve služebním bytě, pokusí se odhadnout tržní cenu bytu stejných parametrů (velikost, stav) v daném místě.

- V 1. vlně musí být otázka vyplněna vždy. V dalších vlnách je nutno částku vyplnit v případě, že v předchozím roce šetření zjištěna nebyla. V opačném případě tazatel jen ověří, zda předvyplněná hodnota odpovídá skutečnosti.

3.5 Náklady na bydlení

Otázka B13 – tazatel požádá respondenta, aby vyčíslil výdaje na bydlení dle jednotlivých výdajových položek.

Žijí-li v bytě 2 a více HD (např. rodiče se samostatně hospodařícími dětmi), může nastat více způsobů, jak se tyto HD podílí na úhradě nákladů na bydlení:

- jednotlivé náklady na bydlení hradí domácnost uživatele bytu a další domácnost (domácnosti) se na úhradě nepodílí. V tomto případě vyplní údaje o vydání jen první domácnost a druhá, resp. další domácnosti pouze označí, že toto vydání neplatí.
- na úhradě jednotlivých nákladů se po vzájemné dohodě podílí obě (všechny) domácnosti v bytě. V tomto případě zapíše každá z domácností u příslušných položek dílčí částky, jimiž se na úhradě výdajů na bydlení podílí.

■ Tazatel k jednotlivým položkám výdajů na bydlení zapíše konkrétní měsíční, resp. roční částku těchto výdajů v Kč. U vydání, která domácnost nemá, vyznačí křížek ve sloupci **neplatí**. V případech, kdy nájemce bytu platí pronajímateli jednu souhrnnou smluvní částku zahrnující kromě nájemného i poplatky za služby a energie, zapíše tazatel tuto souhrnnou částku do položky nájemné, přičemž ve sloupci **zahrnuto v položce 1** vyznačí, které další položky jsou v této částce zahrnuty, a dále ve sloupci **neplatí** zaškrtně, které položky tam zahrnuty nejsou a nájemce je neplatí. V zásadě tedy platí, že v každém z řádků tabulky **B13** musí být vyplněna buď konkrétní částka v Kč nebo některý ze sloupců **neplatí**, resp. **zahrnuto v položce 1**.

■ Tazatel k jednotlivým položkám výdajů na bydlení zapíše konkrétní měsíční (B13a), resp. roční (B13b) částku těchto výdajů v Kč. U vydání, která domácnost nemá, zapíše do kolonky **nulu**. V případech, kdy nájemce bytu platí pronajímateli jednu souhrnnou smluvní částku zahrnující kromě nájemného i poplatky za služby a energie, tazatel zapíše tuto souhrnnou částku do položky nájemné, přičemž v kolonkách konkrétních položek zapíše „1“, tzn. položka je zahrnuta v nájemném. V zásadě tedy platí, že v každé kolonce otázek B13a a B13b musí být vyplněna buď konkrétní částka v Kč nebo „0“ (neplatí) nebo „1“ (zahrnuto v nájemném).

K jednotlivým položkám výdajů na bydlení:

Otázka B13a – Náklady na bydlení **měsíční** – současné

Nejprve tazatel zapíše současné výdaje, resp. zálohy za **měsíc březen 2011**. Jestliže za měsíc březen nemá domácnost zálohu předepsanou (např. z důvodu přeplatku), zapíše se částka, kterou domácnost zpravidla platí, např. podle rozpisu na další měsíc. Pokud se zálohy během roku výrazně liší, uvede se průměrná měsíční částka.

1. nájemné, úhrada za užívání bytu, fond oprav

- **v nájemních bytech** se zjišťuje čisté měsíční nájemné, uvedené v nájemní smlouvě nebo vypočtené podle platného cenového předpisu pro daný rok vč. nájemného za vybavení bytu (sporák, kuchyňská linka, bojler apod.). U bytů a rodinných domků, které jejich uživatelé dále

pronajali jinému uživateli, může tato částka zahrnovat i platby za služby a energie. Nájemci pak platí pronajímateli zpravidla smluvně sjednanou úhrnnou částku, která zahrnuje i tyto poplatky.

- **v družstevních bytech** odpovídá čistému nájemnému úhrn příspěvků na fond oprav (údržby), na správu a provoz družstva, příspěvek na daň z nemovitosti a splátka anuity.
- **v bytech v osobním vlastnictví** se uvedou částky zaplacené na správu, provoz a opravy společných částí domu, příspěvek na daň z nemovitosti za celý dům, příspěvek na splátky úvěrů pořízených pro dům, příp. jiné pevně stanovené úhrady (např. fond oprav).
- **ve vlastním bytovém domě** může být údaj vyplněn v případě, kdy domácnost pravidelně měsíčně platí určitou částku na údržbu či větší opravy domu.

☰ U bytů ve vlastním rodinném domě nesmí být nájemné vyplněno, vyznačí se křížek ve sloupci **neplatí**. Stejně se postupuje v případech bezplatného užívání bytu (služební, domovnícký byt).

☒ U bytů ve vlastním rodinném domě není umožněno vyplnit kolonku 1. **nájemné, úhrada za užívání bytu, fond oprav atd.** a kolonku 2. **společné služby pro celý dům**. U bezplatného užívání bytu (služební, domovnícký byt) by neměla být vyplněna kolonka 1. **nájemné, úhrada za užívání bytu, fond oprav atd.**

2. společné služby pro celý dům – uvedou se platby za služby týkající se celého bytového domu, jako je úklid, osvětlení společných prostor, poplatky za výtah, společnou anténu, prádelnu, mandl apod.
3. elektřina – platba za elektřinu by měla být zapsána u všech bytů, možné výjimky jsou pouze u bytů s tržním (smluvním) nájemným.
4. ústřední vytápění a teplá voda – zapisuje se jen u bytů, kde je teplo a teplá voda dodávaná ze zdrojů mimo byt, tj. teplo z dálkového topení, blokové nebo domovní kotelny. Bude se týkat převážně bytových domů, v rodinných domcích bude uvedeno jen v případě, jsou-li připojeny na dálkové vytápění nebo u nájemních bytů v rodinných domcích s více než 2 byty, kdy je vybraný byt připojen na domovní topení vytápějící celý dům a domácnost za toto vytápění platí úhradu.
5. plyn z dálkového zdroje – zapíše se měsíční záloha na dodávky plynu z dálkového zdroje (z veřejné sítě), **nezapisují se** vydání za propan-butan v nádržích a bombách (tyto výdaje patří do kolonky tuhá a tekutá paliva).
6. vodné a stočné – zapíše se měsíční záloha na dodávky vody z veřejného vodovodu, tj. za výrobu a distribuci pitné vody a za vodu odváděnou veřejnou kanalizací (odvedení a čištění odpadní vody).

Otázka B13b – Náklady na bydlení **roční** – za minulý kalendářní rok

Dále tazatel zapíše **celkové roční výdaje** za bydlení **v roce 2010** u následujících položek:

7. odvoz odpadků – uvede se roční částka, kterou domácnost platí za odvoz odpadu. Jestliže domácnost platí poplatek jednou za měsíc (resp. čtvrtletně), uvede dvanáctinásobek (čtyřnásobek) této částky.
8. tuhá a tekutá paliva – zapíše se výdaje za všechny druhy paliv (uhlí, brikety, dřevo, propan-butan, kaly, topná nafta, topný olej, petrolej apod.)
9. ostatní náklady – domácnost uvede celkovou částku za minulý kalendářní rok zahrnující běžnou údržbu a drobné opravy, pojištění a ostatní vydání týkající se bytu nebo domu. **Nezahrnují se** předměty sloužící pro provoz a údržbu domácnosti nebo zahrady.
 - **běžná údržba a drobné opravy bytu/domu** – patří sem vydání za výrobky a služby, jejichž úkolem je náhrada nefunkčního bytového příslušenství za nové (reinvestice), ale i náhrada fungujícího za nové s lepšími užitnými vlastnostmi (náhrada běžných směšovací baterií za pákové, nové obložení kuchyně a příslušenství, vana pro perličkovou lázeň, plastová okna místo starých dřevěných, štukování stěn namísto tapet, plovoucí podlahy apod.). Do těchto

vydání se **nezahrnuje** stavební materiál a stavební práce na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci objektu, jejímž výsledkem je zvětšení bytu, změna dispozice bytu nebo zásadní změna vybavení a užitných hodnot bytu/domu (přístavba patra, zavedení vody, kanalizace a plynu, vybudování vlastní koupelny, zasklení lodžie, zřízení etážového topení apod.).

- **pojištění domu a bytu** – zapíše se celkové roční náklady domácnosti na pojištění bytu/domu, ve kterém bydlí. **Nezapisuje se** pojištění domácnosti, tj. pojištění movitých věcí (nábytek, televize apod.), které tvoří zařízení domácnosti a slouží jejímu provozu nebo uspokojování potřeb členů domácnosti.
- **ostatní vydání** – další vydání související s bytem/domem, ve kterém domácnost bydlí (např. čištění a kontrola komínů, odvoz splašků a čištění žump v rodinných domcích). **Nepatří sem** vydání za předměty nebo služby, které domácnost využívá k uspokojování potřeb svých členů (výdaje za rozhlas, televizi, telefon, tisk apod.).

Otázka B14 – zjišťuje, do jaké míry zatěžují celková vydání na bydlení včetně případných splátek hypoték a úvěrů (jak úroků tak splátek jistiny) rodinný rozpočet šetřené domácnosti. Tazatel požádá respondenta, aby vybral odpověď, která podle jeho názoru nejlépe charakterizuje současnou situaci dané domácnosti.

3.6 Vybavení domácnosti

Otázka B15 – zjišťuje se, jakými předměty dlouhodobé spotřeby je domácnost vybavena a jaké využívá služby. Jde o předměty ve vlastnictví domácnosti, předměty zapůjčené (pronajaté) nebo jinak získané pro vlastní užití. Zahrnují se i předměty, které si domácnost pořídila na splátky nebo formou leasingové smlouvy, i když ještě nejsou plně zaplacené. Podmínkou však je, že se jedná o funkční předměty, které domácnost využívá. Do přehledu se uvedou všechny předměty bez ohledu na to, zda jsou umístěny v bytě nebo v rekreačním objektu. Domácnost se považuje za vybavenou daným předmětem/službou, jestliže jej využívá alespoň jeden její člen. V případě, že domácnost předmět/službu nemá, uvede důvod, proč tomu tak je – **nemůže si dovolit**, resp. **jiný důvod**.

Služební mobilní telefon, který může některý člen domácnosti využívat i pro soukromé účely, se do vybavení domácnosti zahrne.

Za počítač se považují stolní a přenosné počítače (notebooky), nikoliv zařízení určená výhradně pro hraní her (např. Playstation). Počítač, který používá některý člen domácnosti pouze pro výkon své práce, se do vybavenosti domácnosti nepočítá.

Přístupem na internet je také myšleno připojení přes mobilní telefon nebo přes televizi.

Pod pojmem pračka rozumíme všechny druhy praček (automatické, vířivé, bubnové). Pokud pračku využívá více domácností, zahrne se do vybavení všech domácností.

Služební automobil, který domácnost může používat i na soukromé účely, se do vybavení domácnosti zahrne. Pokud však služební automobil slouží výhradně k výkonu práce, do vybavení domácnosti se nepočítá.

3.7 Finanční situace

Otázka B16 – cílem je zjistit, zda by domácnost v případě náhlé potřeby měla vlastní prostředky (v hotovosti nebo na účtech u peněžních ústavů) na úhradu neočekávaného výdaje ve výši 9 100 Kč. Protože nás zajímá finanční pohotovost (soběstačnost) domácnosti, nelze brát v úvahu možnost výpůjčky potřebné částky od soukromých osob nebo od peněžních ústavů.

Otázka B17 – cílem otázky je zjistit, zda si šetřená domácnost může či nemůže dovolit nákup vyjmenovaných druhů zboží a služeb, pokud by o ně měla zájem. Domácnost nemusí některé zboží nebo služby vůbec potřebovat či chtít; jde tedy o teoretickou možnost, zda by si je v případě potřeby mohla dopřát. U jednotlivých položek otázky se označí, zda si domácnost může tento nákup bez problémů dovolit (tj. její příjem jí to umožňuje, nemusela by si na daný výrobek či službu vypůjčit) nebo zda si domácnost uvedené druhy zboží a služeb nemůže dovolit, i kdyby chtěla, kvůli nedostatku financí.

Zaplatit ročně všem členům HD alespoň týdenní dovolenou mimo domov – vyjadřuje schopnost domácnosti zaplatit pro všechny členy dovolenou bez ohledu na to zda ji chce. Odpověď **ano** se uvede tehdy, jestliže si domácnost může ročně dovolit týdenní dovolenou mimo domov pro všechny členy. Pokud si domácnost může dovolit alespoň pobyt u přátel či příbuzných, kterým neplatí za ubytování, ale ostatní náklady spojené s dovolenou (výdaje na cestu, jídlo, atd.) si hradí sama, odpověď by měla být **ano**. Odpověď **ano** by měla být také v případě, že si domácnost může dovolit trávit dovolenou na vlastní chatě, nebo jí na dovolenou přispívá zaměstnavatel. Odpověď **ne** by měla být vyznačena v případě, že si dovolenou může dopřát jen některý člen domácnosti, nebo si ji nemůže dopřát nikdo. Například rodiče zaplatí letní tábor pro dítě, ale sami si dovolenou dopřát nemohou nebo si dovolenou může dopřát dospělé dítě a ostatní členové nikoliv.

Otázka B18 – tazatel se zeptá, zda některý člen domácnosti splácí nějaké půjčky z nákupů na splátky nebo nějaké jiné půjčky, které ovšem nesouvisí s jejich obvyklým bydlištěm (tzn. jiné půjčky než je hypotéka nebo úvěr ze stavebního spoření týkající se šetřeného bytu). Jedná se o nákupy spotřebního zboží a služeb na splátky (vybavení domácnosti, dovolená, leasing auta, spotřebitelské úvěry, hypotéka na jiný než tento dům/byt (např. na rekreační objekt) nebo tzv. americké hypotéky (osoba může získat peněžní prostředky bez udání účelu využití těchto peněz), jejichž prostřednictvím lze financovat i movité věci, studium dětí v zahraničí, zájezdy atd. **Nezahrnuje se** využití kontokorentního úvěru (debetní zůstatek na bankovním účtu).

→ U domácností, které na tuto otázku uvedly odpověď **ne**, se pokračuje otázkou **B20**.

Otázka B19 – zjišťujeme, do jaké míry rodinný rozpočet šetřené domácnosti zatěžuje splácení dluhů z nákupů na splátky nebo z jiných půjček (ne však souvisejících s jejich bydlením!) a příslušných úroků. Tazatel po přečtení otázky požádá respondenta, aby vybral tu z odpovědí, která podle jeho názoru nejlépe vystihuje skutečnou finanční situaci domácnosti.

Otázka B20 – ověřuje, zda se domácnost během posledních 12 měsíců dostala do situace, kdy nemohla **pro nedostatek finančních prostředků** zaplatit v termínu některá nezbytná vydání. **Nezahrnují se** případy, kdy domácnost netížil nedostatek prostředků, ale nezaplatila včas proto, že se ocitla v mimořádné situaci, např. pro nenadálý pobyt v nemocnici. Respondent uvede, jestli se tato situace stala jednou (☐ kód 1), nebo zda se v posledních 12 měsících opakovala vícekrát (☐ kód 2) či k takové situaci nedošlo (☐ kód 5). V případě, že respondent uvedené platby (splátky) neplatí, zaškrtně se odpověď **netýká se** (☑ automaticky předvyplněn kód 9).

1. platby za nájem – vztahují se na obydlí, ve kterém je domácnost šetřena, tj. na jejich obvyklé bydliště. Nájemným za byt se zde myslí veškeré nájemné, úhrada za užívání bytu, fond oprav (částka uvedená v **B13a-1**).
2. platby za teplo, elektřinu, plyn, vodu – kladná odpověď se uvede i v případě, že „nemožnost“ zaplatit se týkala jen některé z položek (např. platby za elektřinu).
3. splátky hypotéky nebo půjčky na dům/byt – opoždění této splátky se vztahuje na obydlí, ve kterém je domácnost šetřena, tj. na jejich obvyklé bydliště. Uvedl-li respondent, že splácí hypotéku/úvěr (**B7** – kód 1,2) a nedostal se pro nedostatek financí do problémů platit tyto položky, zaškrtně se odpověď **ne**.
4. ostatní půjčky a úvěry – jedná se o půjčky z nákupů na splátky nebo jiné půjčky, které ovšem nesouvisí s bydlením v tomto bytě, tzn. jiné půjčky než je úvěr ze stavebního spoření nebo hypotéka na bydlení v šetřeném bytě/domě. Jedná se o nákupy spotřebního zboží a služeb na splátky (vybavení domácnosti, dovolená, leasing auta, spotřebitelské úvěry atd.). Uvedl-li respondent, že půjčku, leasing či spotřebitelský úvěr splácí (**B18** – **ano**, kód 1) a nedostal se pro nedostatek financí do problémů platit, zaškrtně se odpověď **ne**. **Nezahrnuje se** využití kontokorentního úvěru (záporný zůstatek na bankovním účtu).

Otázka B21 – respondent má na šestibodové škále posoudit, jak domácnost vychází se svým celkovým měsíčním příjmem. Měsíčním příjmem se rozumí čistý peněžní příjem všech členů domácnosti, ze kterého se platí nezbytné výdaje domácnosti. Zahrnuty by měly být především výdaje spojené s bydlením; nezahrnují se výdaje na provoz firmy, hospodářství.

Otázka B22 – zjišťuje se názor respondenta na to, jaký nejnižší možný čistý měsíční příjem by domácnost potřebovala, aby s ním vyšla. Jedná se o příjem, který domácnost potřebuje k zajištění základních životních potřeb, přičemž se přihlíží k současnému složení domácnosti a jejím současným vydáním a nárokům. **Nejedná se** o příjem, který by si domácnost přála.

3.8 Spotřeba z vlastního hospodářství nebo podniku

Otázka B23 – respondent odhadne množství, resp. hodnotu produktů, výrobků a služeb, které domácnost spotřebovala z vlastního hospodářství nebo podniku, který vlastní nebo provozuje, a to za celý minulý kalendářní rok.

☐ V případě, že domácnost žádnou spotřebu z vlastního hospodaření nebo podniku **nemá**, označí tazatel tuto skutečnost v posledním řádku tabulky.

☑ V případě, že domácnost danou položku z vlastního hospodářství/podniku nespotebovává nebo žádnou spotřebu z vlastního hospodaření/podniku **nemá**, nemusí tazatel tyto řádky vyplňovat, stačí v posledním řádku na otázku zda byla v nevyplněných řádcích naturální spotřeba nulová, odpovědět **ano**.

Uvádí se maso a masné výrobky, které domácnost získala chovem různých užitkových zvířat (hovězí dobytek, prasata, slepice, kachny, králíci aj.), vejce, brambory, dále ovoce a zelenina, které domácnost získala vlastním pěstováním. Započítávají se také produkty získané sběrem a lovem. Spotřeba se vztahuje na to, co **členové domácnosti skutečně spotřebovali** – neuvádí se spotřeba pro krmení zvířat, ani to, co sice z vlastního podniku získali, ale prodali či darovali.

U dřeva se domácnost pokusí vyčíslit peněžní hodnotu spotřebovaného dřeva, které pochází z jejich vlastního lesa a použila ho na vytápění obydli v němž má obvyklé bydliště. Započítává se pouze hodnota samotného dřeva, nezapočítávají se náklady na těžbu a zpracování.

Stravné představuje např. hodnotu jídel a nápojů zkonsumovaných ve vlastní restauraci, spotřebu pečiva z vlastní pekárny, výroba vlastního medu, pálení vlastní slivovice apod.

Započítává se spotřeba průmyslových výrobků, které byly vyrobeny ve vlastním podniku (např. textilní) nebo byly nakoupeny na účet podniku, a hodnota služeb, které zaměstnanci vlastního podniku zabezpečovali pro domácnost (např. stavební nebo instalatérské práce).

3.9 Transfery mezi domácnostmi

Otázka B24 – do tabulky se zapíše hodnota peněžní a naturální pomoci, kterou si navzájem poskytují domácnosti nebo osoby, které nežijí ve společné domácnosti. Peněžní nebo naturální přesuny mezi osobami, které jsou členy téže hospodařící domácnosti (např. pravidelné částky kapesného poskytované dítěti – studentovi v rámci téže HD), se do tabulky neuvádějí. Transferem nejsou pravidelně posílané příspěvky dětem „adoptovaným na dálku“ (podpora dětí z jiných zemí – Afrika, Indie).

1. výživné – respondent uvede výši výživného (alimentů), které dostává na své děti nebo na sebe od bývalého partnera nebo které platí svým dětem nebo bývalému partnerovi. Příspěvky na domácnost od partnera žijícího odděleně (např. jeden z partnerů studuje nebo pracuje trvale mimo domov) se za výživné nepovažují (viz str. 17).
2. další opakované peněžní transfery – patří sem opakovaná finanční podpora v průběhu roku, kterou poskytují rodiče domácnostem svých dětí nebo naopak (např. podpora studentů nebo blízkých osob v jiných domácnostech, přispívání dětí na péči o své rodiče, placení penzijního připojištění vnukovi z jiné domácnosti apod.). Mezi pravidelné transfery se **nepočítá** bezplatné užívání bytu v domě, který patří rodičům či příbuzným osobám. Nezahrnují se rovněž jednorázové dary při příležitosti vánoc, narozenin apod.

- ☐ U otázek **B24-1 a 2** tazatel označí křížkem, zda se jedná o opakované *měsíční* nebo *roční* částky a zapíše odpovídající výši částek přijatých a vydaných peněžních transferů za minulý kalendářní rok.
- ☑ U otázek **B24** – výživné a opakované transfery tazatel označí zda se jedná o opakované 1. *měsíční* nebo 2. *roční* částky a zapíše odpovídající výši částek přijatých a vydaných peněžních transferů za minulý kalendářní rok.

V případě, že respondent uvede zároveň týdenní, měsíční nebo jinak časově vymezené částky, nebo se poskytované/vydané částky pokaždé liší, poznamená si tazatel do poznámky jednotlivé údaje a interval pobírání/placení a celkovou roční (měsíční) částku vypočítá z těchto údajů až dodatečně.

3. jednorázové a mimořádné částky – respondent uvede celkovou sumu jednorázových částek, které domácnost za celý loňský rok dostala nebo naopak poskytla jiným samostatně hospodařícím domácnostem nebo osobám, které nejsou členy téže HD (např. příspěvek rodičů dětem na dovolenou, peněžní dar při narození dítěte, dary při příležitosti vánoc, narozenin).
4. naturální transfery – zahrnují se jak pravidelné, tak jednorázové naturální transfery mezi domácnostmi (přijaté či darované). Nerozhoduje, zda dary pocházejí z vlastního hospodářství nebo podniku dárce, nebo zda dárce výrobky zakoupil a poté daroval.

Tazatel domácnost požádá, aby odhadla v Kč celkovou hodnotu potravin a bezplatného stravování, průmyslových výrobků a služeb, které v minulém kalendářním roce v naturální formě obdržela od jiných samostatně hospodařících domácností nebo osob, které nejsou členy téže hospodařící domácnosti (resp. darovala jiným samostatně hospodařícím domácnostem nebo osobám). Uvede se vyčíslení bezplatného bydlení poskytované domácností jiné samostatně hospodařící domácnosti, resp. využívané domácností od jiné samostatně hospodařící domácnosti.

Pokud domácnost během roku neobdržela od jiné hospodařící domácnosti žádné peněžní částky nebo naturální dary a zároveň sama žádné domácnosti peněžní částky či naturální dary neposkytla,

☐ zaškrtně se u příslušných položek políčko *transfery nebyly*, resp.

☑ zvolí kód 5. **ne, žádné nebyly.**

3.10 Dávky sociální podpory a sociální péče

Otázka B25 – u všech druhů sociálních dávek, které některá osoba z hospodařící domácnosti během minulého kalendářního roku obdržela, se zapíše počet měsíců pobírání a výše měsíční částky. Pokud došlo ke změně výše dávky, uvedou se příslušné údaje do

- ☐ druhé dvojice sloupců a při třech a více změnách se do druhé dvojice sloupců zapisuje průměr zbývajících.
- ☑ dalších dvojic sloupců a při čtyřech a více změnách se do třetí dvojice sloupců zapisuje průměr zbývajících.

U jednorázových dávek (porodné, pohřebné) se uvede částka obdržená v minulém kalendářním roce. Jestliže domácnost obdržela jednorázovou dávku vícekrát, uvede se součet příslušných částek. V případě pobírání dávek sociální podpory a sociální péče ze zahraničí **musí** být částka v cizí měně zapsána v poznámce. U dávek a příspěvků, které domácnost v minulém kalendářním roce nepobírala, se tato skutečnost označí

☐ křížkem v příslušném sloupci.

☑ možností 5. **ne, nepobírala.**

Přídavky na děti – byly v roce 2010 poskytovány v závislosti na věku dítěte rodinám s příjmem nižším než 2,4 násobek platného životního minima. Pro případy, kdy si dotazovaný nemůže vzpomenout na konkrétní částky přídavků, jejich výše byla:

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídatku měsíčně (v Kč)
do 6 let	500
6-15 let	610
15-26 let	700

Sociální příplatek – dostávala v roce 2010 osoba, která pečovala alespoň o jedno nezaopatřené dítě a v rozhodném období byl příjem rodiny nižší než 2,0 násobek životního minima rodiny. Výše příspěvku se liší podle věku dítěte, příjmu rodiny a rodinné situace. Přihlíží se ke zdravotnímu stavu dětí a rodičů, neúplnosti rodiny, studiu dítěte na střední nebo vysoké škole, vícečetným porodům.

Dávky pěstounské péče – zahrnují dávky pěstounské péče, příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte a příspěvek na zakoupení motorového vozidla.

Řádek pro dávky pěstounské péče je uzpůsoben pro měsíční zápis. Jestliže se vyskytnou jednorázové dávky, sečtou se a jejich úhrn se zapíše do první dvojice sloupců, přičemž ve sloupci pro počet měsíců pobírání se uvede číslice 1. Pravidelné měsíční příspěvky se pak zapíše do druhé dvojice sloupců. Jestliže domácnost obdržela jednorázový příspěvek a zároveň se v průběhu roku změnila výše pravidelného měsíčního příspěvku, do první dvojice sloupců se uvede jednorázová částka s 1 měsícem pobírání a do druhé dvojice (☐ do druhé a třetí dvojice) sloupců se zapíše průměrná měsíční částka (vážený průměr) pravidelných měsíčních příspěvků a celkový počet měsíců pobírání příspěvku.

Příspěvek na bydlení – poskytování příspěvku je závislé na příjmu rodiny v předchozím kalendářním čtvrtletí. Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu, a který splňuje následující podmínky:

- jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35), a zároveň
- součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

Pomoc v hmotné nouzi – dávky pomoci v hmotné nouzi jsou od roku 2007 vypláceny na základě zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. V hmotné nouzi se ocitne ten, jehož příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (nejvýše 30 %, v Praze 35 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob) nedosahuje částky živobytí, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů. Částka živobytí se u nezaopatřeného dítěte odvíjí od jeho životního minima, u dospělých osob od existenčního minima. Tyto částky mohou být podle zákonem stanovených podmínek zvýšeny (např. nákladné dietní stravování, délka setrvání ve stavu hmotné nouze, aktivní přístup k hledání zaměstnání apod.). Částka živobytí společně posuzovaných osob se rovná součtu jejich částek živobytí.

Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou **příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc**.

Nárok na **příspěvek na živobytí** vzniká, jestliže příjem osoby či společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí. Výše příspěvku na živobytí za kalendářní měsíc se rovná rozdílu mezi příslušnou částkou živobytí a příjmem osoby či společně posuzovaných osob.

Nárok na **doplatek na bydlení** má nájemce nebo vlastník bytu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení byl jeho příjem nebo příjem společně posuzovaných osob nižší než částka živobytí. Podmínkou nároku na tento doplatek je získání nároku na příspěvek na živobytí a nárok na příspěvek na bydlení podle zákona a státní sociální podpoře. Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí, případně i žadateli, který využívá jinou než nájemní formu bydlení.

Mimořádná okamžitá pomoc může být poskytována v těchto situacích:

1. Nejsou splněny podmínky hmotné nouze, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
2. Postižení vážnou mimořádnou událostí (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.) Dávku lze poskytnout až do výše 15ti násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do výše 46 890 Kč.
3. Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
4. Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé potřeby nebo k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10ti násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 31 260 Kč.
5. Ohrožení sociálním vyloučením. Jde např. o situace osob vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí. Dávku lze poskytnout ve výši 1 000 Kč. V průběhu roku může být poskytnuta opakovaně, součet však nesmí překročit 4násobek částky životního minima jednotlivce, tj. maximálně částku 12 504 Kč.

Porodné – je jednorázově vyplácená dávka v pevné výši 13 000 Kč pro každé narozené dítě, která slouží pro osobní potřeby dítěte. Výši porodného uvedou domácnosti, které tuto **částku obdržely v roce 2010** bez ohledu na to, kdy se jejich dítě narodilo. Domácnosti, v nichž se v průběhu roku 2010 narodilo dítě a porodné obdržely nebo obdrží až v roce 2011 zde tuto částku **neuvědou**.

Pohřebné – je stanoveno pevnou částkou, a to ve výši 5 000 Kč na veškeré náklady spojené s vypravením jednoho pohřbu. Od 1. 1. 2008 je vypláceno pouze osobě, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte. Vyplácí se jednorázově, příjem rodiny se netestuje. Zapisuje se pouze pohřebné, které domácnost obdržela v roce 2010.

Jiné sociální dávky – zahrnují dávky, které tazatel na základě informací od respondenta nedokáže zařadit. Vyplnění této dávky **vyžaduje poznámku**, do které tazatel napíše všechny skutečnosti, které mu respondent sdělil ohledně této dávky.

3.11 Příjmy z pronájmu

Otázka B26 – tazatel se zeptá, zda domácnost v minulém kalendářním roce obdržela nějaký příjem z pronájmu nemovitosti, např. domu, bytu, nebo jejich částí, nebytových prostor, chaty, garáže, zemědělské a lesní půdy. **Zahrnují se** i příjmy z pronájmu movitých věcí (auta, strojů apod.)

➔ U domácností, které uvedly na tuto otázku zápornou odpověď, pokračuje tazatel otázkou **B29**.

Otázka B27 – respondent je požádán, aby uvedl, kolik činil příjem z pronájmu v roce 2010 po odečtení oprávněných nákladů (např. na opravu, technickou údržbu, pojištění) nebo po odečtení procentního paušálu podle zákona o dani z příjmu (30 %). **Nezahrnují se** pronájmy, které jsou provozovány na základě živnostenského oprávnění. Tyto příjmy patří do příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti. Jestliže je pronajímaná nemovitost zatížena např. hypotékou, měl by respondent zahrnout do nákladů také úroky, které v roce 2010 za tuto hypotéku zaplatil.

☐ Respondent může uvést buď *hrubou* (nezdaněnou) částku jen po odečtení nákladů nebo *čistou* částku (po odečtení daně). Jako čistá částka se uvede také částka, která vzhledem ke své výši nepodléhala dani. Respondent dále uvede, zda jde o *měsíční* či *roční* částku. Jestliže respondent přesnou částku nezná, vyznačí se křížek u odpovědi **neznám přesnou výši**.

☐ Jestliže respondent přesnou částku nezná, vyznačí se jako odpověď „?“ (Ctrl+N).

Otázka B27a – respondent může uvést buď *hrubou* částku (kód 1) jen po odečtení nákladů nebo *čistou* částku (kód 2) po odečtení daně. Jako čistá částka se uvede také částka, která vzhledem ke své výši nepodléhá dani.

Otázka B27b – respondent dále uvede, zda jde o *měsíční* (kód 1) či *roční* (kód 2) částku.

→ Pokud respondent výši příjmu z pronájmu uvedl, pokračuje se dál otázkou **B29**.

Otázka B28 – je doplňková otázka k **B27** pro případ, kdy respondent nezná přesnou částku hrubého příjmu z pronájmu. Tazatel respondenta požádá, aby se tedy alespoň pokusil odhadnout interval, který hrubý roční příjem nejlépe vystihuje.

3.12 Daně z nemovitostí

Otázka B29 – tazatel se zeptá, zda někdo z domácnosti v minulém kalendářním roce platil daň z nemovitosti. Jedná se o daně z pozemků, staveb, bytů v osobním vlastnictví a samostatného nebytového prostoru a plátcem daně je vlastník těchto nemovitostí. Zapiší se všechny daně zaplacené za nemovitosti ve vlastnictví některého z členů domácnosti s výjimkou těch, které slouží výhradně k podnikání. **Nepatří sem** daň dědická a darovací. Pokud domácnost platí tuto částku v rámci nájemného, nebude ji již uvádět znovu, ale pokud daň platí jiná osoba mimo tuto HD, částka se zde uvede a stejná částka se započte do přijatých transferů. Domácnost, která je osvobozena od daně z nemovitosti, uvede odpověď *ne*.

→ Pokud respondent neplatil v minulém roce daň z nemovitosti, pokračuje otázkou **B32**.

Otázka B30 – respondent je požádán, aby uvedl částku, kterou domácnost v roce 2010 na daních z nemovitostí zaplatila.

☰ Jestliže respondent přesnou částku nezná, vyznačí se křížek u odpovědi *nevím*.

☒ Jestliže respondent přesnou částku nezná, vyznačí se jako odpověď „?“ (Ctrl+N).

→ Uvedl-li respondent částku, přejde na otázku **B32**.

Otázka B31 – je doplňková otázka k **B30** pro případ, kdyby respondent přesnou částku zaplacenou na daních z nemovitosti nezná. Tazatel respondenta požádá, aby se alespoň pokusil odhadnout interval, do kterého by zaplacená částka patřila.

3.13 Péče o děti do dvanácti let

Otázka B32 – týká se domácností, ve kterých žijí děti narozené v roce 1998 a později. Rozhodující je věk dětí dovršený k 31. 12. 2010. Otázka se tedy bude týkat i dětí, kterým může být v době šetření již 13 let, protože se narodily v lednu až květnu 1998. Otázka sleduje, jak je zajišťována péče o tyto děti (péče rodičů příp. pěstounů se neuvažuje).

☰ Pokud děti do 12 let v domácnosti nežijí, zaškrtně tazatel tuto možnost. Tazatel do prvního sloupce zapiše identifikační číslo dítěte (jeho IČ ze sl. 3 na dotazníku A).

Ve výjimečných případech, kdy je v domácnosti 6 a více dětí ve věku do 12 let, se použije pro jejich zápis další dotazník B. Na tomto dalším dotazníku je třeba vyplnit stejné identifikační údaje 1. Území, 2. Pagina a 3. Číslo HD.

Respondent nejprve u každého dítěte uvede, zda je *předškolák* či *školák*. Rozhoduje, zda dítě v rámci povinné školní docházky navštěvuje školu nebo podobné zařízení, popřípadě je vyučováno doma. Respondent dále uvede, kolik hodin týdně dítě obvykle tráví v uvedených zařízeních nebo v péči jiné osoby. V případě, že je dítě vyučováno doma, uvede tazatel tuto skutečnost do poznámky. Ve speciálních případech, kdy není možné jednoznačně o zařazení dítěte rozhodnout (mentálně postižené děti apod.), záleží na zvážení rodiče.

Jestliže respondent uvede, že je dítě v cizí péči více než 99 hodin týdně, tazatel do příslušného políčka zaznamená hodnotu 99. Hodiny se zaokrouhlují na celá čísla a pokud dítě tráví v některém zařízení méně než 1 hodinu týdně, tazatel zapíše hodnotu 1.

V případech, kdy má dítě na danou péči věk a nárok, ale z nějakého důvodu ji nevyužívá, zůstanou políčka prázdná.

☐ Pokud děti do 12 let v domácnosti nežijí, otázka **B32** se vůbec nezobrazí.

V prvních čtyřech kolonkách se údaje automaticky vyplní na základě údajů z dotazníku A (IČ, jméno, věk k 31. 12., předškolák/školák). U dětí, které mají školní věk, ale ještě nemusí chodit do školy, program nabídne zvolit jednu z variant předškolák/školák. Ve speciálních případech, kdy není možné jednoznačně o zařazení dítěte rozhodnout (mentálně postižené děti apod.), záleží na zvážení rodiče. Jestliže je u takového dítěte tento kód, vygenerovaný počítačem podle věku dítěte, jiný od zařízení uvedené rodičem, zapíše tazatel tuto skutečnost do poznámky. V případě, že dítě je vyučováno doma, tazatel tuto skutečnost také zapíše do poznámky.

Respondent uvede, kolik hodin týdně dítě obvykle tráví v uvedených zařízeních nebo v péči jiné osoby. Hodiny se zaokrouhlují na celá čísla a pobývá-li dítě v některém zařízení méně než 1 hodinu týdně, tazatel zapíše hodnotu 1. Jestliže je dítě v cizí péči více než 99 hodin týdně, tazatel do příslušného políčka zaznamená hodnotu 99. Pokud dítě dané zařízení (danou péči) nevyužívá, zapíše se do políčka 0.

Popis jednotlivých institucí či pečujících osob:

Předškolní zařízení – zahrnuje jesle, mateřské školky a speciální předškolní zařízení pro děti se zdravotním postižením nebo specifickými potřebami (přípravný stupeň pomocné školy, přípravné třídy pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí).

Povinná školní docházka – zahrnuje čas strávený při vyučování ve škole (včetně přestávek). Pokud se dítě stravuje ve školní jídelně, započítá se do počtu hodin také čas strávený na obědě.

Školní družina, dětská centra – týká se pouze dětí, které navštěvují některé předškolní zařízení nebo plní povinnou školní docházku. Uvádí se pouze počet hodin, které dítě v uvedených zařízeních tráví bezprostředně před a po skončení školní nebo předškolní výuky. Nezahrnují se proto případy, kdy dítě tráví v dětském centru celý den např. proto, že nemá tento den vyučování. Takto strávený čas by měl být zapsán v kolonce denní zařízení, stacionáře. Mimoškolní kulturní a sportovní aktivity, jako jsou např. různé umělecké kroužky, výuka hry na hudební nástroj nebo činnost ve sportovním klubu se nezahrnují, protože jde o aktivity dítěte v jeho volném čase. Pokud je však tato činnost spíše součástí péče o dítě (tj. aby bylo o něj někde postaráno), čas strávený uvedenými zájmovými aktivitami se zapíše!

Denní zařízení, stacionáře – zahrnuje rozličná zařízení a střediska provozovaná veřejnými nebo soukromými organizacemi, která poskytují péči dětem během dne.

Denní stacionář je zařízení provádějící diagnostickou, léčebnou a rehabilitační péči u dětí, jejichž zdravotní stav vyžaduje pravidelnou specializovanou péči bez nutnosti hospitalizace.

Kulturní a sportovní mimoškolní aktivity se započítají pouze v případě, že probíhají v rámci zařízení, které zajišťuje hlídání a péči o dítě. Pokud umělecký kroužek nebo sportovní klub dítě navštěvuje pro zábavu ve svém volném čase, čas strávený touto činností se nezapočítává.

Chůva, au-pair – profesionální chůva je osoba, pro niž je hlídání dětí zaměstnáním nebo pracovní činností, za kterou je placena (ať již penězi nebo v naturáliích). Nezáleží přitom, zda o děti pečuje v místě jejich bydliště či u sebe doma. Zahrnuje se i tzv. „baby-sitting“. Jestliže dále dostane za hlídání dítěte zaplacen např. příbuzný, přítelkyně nebo sousedka, zahrne se počet hodin péče taktéž do položky chůva, au-pair. Nezáleží přitom, zda je dítě hlídáno doma v místě bydliště, u příbuzných nebo u sousedky.

Prarodiče, příbuzní a známí – v případě, kdy se tyto osoby o dítě starají bezplatně.

4 DOTAZNÍK C – ZA OSOBU

Dotazník C se vyplňuje za všechny současné členy domácnosti narozené v letech 1994 a dříve, tj. za osoby, které ke konci minulého kalendářního roku dovršily 16 a více let. **Za bývalé členy domácnosti (odstěhované a zemřelé osoby) se dotazník C nevyplňuje!**

U osob dočasně nepřítomných, které jsou členy vybrané domácnosti, se připouští, aby za ně odpovídal jiný, dobře informovaný člen domácnosti (s výjimkou otázek subjektivního charakteru – otázky o zdraví a otázky Modulu 2011).

☞ Toto náhradní vyplnění (tzv. proxy) se poznamená do sl. 28 a 29 v dotazníku A, kde se vyznačí identifikační číslo osoby, která poskytla informace za jinou osobu.

☒ Proxy vyplnění se vyznačí na konci dotazníku C před oddílem otázek o zdraví.

Bude-li si dotazovaný přát, měl by tazatel klást otázky tak, aby tato osoba měla určité soukromí, tj. odděleně od ostatních členů domácnosti.

☞ Ponechá-li tazatel dotazník(y) C k samostatnému vyplnění v domácnosti, doplní v plném rozsahu identifikace a vysvětlí domácnosti, pod jakým IČ budou jednotlivé osoby své dotazníky vyplňovat.

Údaje o zaměstnání a odvětví, ve kterém dotazovaná osoba pracuje nebo podniká (otázky ☞ C9, C15 a C16, resp. ☒ C9, C10 a C20) a ☞ informace o zemi narození a státní příslušnosti (otázky C44, C45) vyplňuje tazatel v domácnosti pouze slovně.

☞ Tazatel tyto informace nekóduje.

☒ Tazatel tyto údaje dokóduje až po vyplnění všech dotazníků před spuštěním kontrol.

Na začátku vyplňování dotazníku s respondentem tazatel vyplní (☒ zkontroluje) datum návštěvy v domácnosti a přesný čas zahájení vyplňování dotazníku C. Jako čas ukončení se uvede doba ukončení rozhovoru nad tímto dotazníkem.

4.1 Pracovní aktivita

Otázka C1 – popisuje pracovní aktivitu či neaktivitu respondenta v jednotlivých **měsících roku 2010** a v **současnosti** (☒ a v **měsících roku 2011**, které předcházely datu šetření). Zjišťuje se, jaká byla jeho hlavní pracovní činnost, popřípadě další pracovní činnost a zda respondent v uvedeném období pobíral sociální příspěvky a dávky.

☞ **DOPORUČENÍ: Tabulku vyplňujte po řádcích! Pokud některá činnost trvala beze změny celý rok, zaznamenejte ji pouze ve sloupci 13.**

☞ V prvním řádku tabulky (A. hlavní činnost) respondent uvede svou **ekonomickou aktivitu**. V jednotlivých měsících respondent vyplní kódy pracovní aktivity podle toho, jak nejlépe odpovídají jeho **hlavní pracovní činnosti** v daném měsíci. Pokud se pracovní aktivita respondenta v celém sledovaném období nezměnila, vyplní tazatel příslušný kód pouze ve sloupci 13 („celý rok 2010“). Ve sloupci 14 tazatel zaznamená současnou pracovní aktivitu respondenta.

☒ V prvním sloupci tabulky (Hl.činnost) respondent uvede svou **ekonomickou aktivitu**. Pokud se pracovní aktivita respondenta v celém sledovaném období nezměnila, **doporučujeme** tazateli vyplnit příslušný kód v prvním řádku kalendáře pracovní aktivity nazvaný „**předvyplnění**“, který slouží k předvyplnění celého období převažující činností. Tazatel může následně kalendář v konkrétních měsících opravit.

- 1 – zaměstnanec (plný úvazek)
- 11 – zaměstnanec na částečný úvazek ☒
- 2 – samostatně činný (plný úvazek)
- 21 – samostatně činný na částečný úvazek ☒

- 3 – na mateřské dovolené
- 4 – na rodičovské dovolené
- 5 – nezaměstnaný(-á)
- 6 – žák, učeň, student (denní studium)
- 7 – ve starobním důchodu
- 8 – v invalidním důchodu
- 9 – v domácnosti, péče o děti nebo péče o blízkou osobu
- 0 – ostatní ekonomicky neaktivní

V případě, že se respondent nemůže rozhodnout mezi více možnostmi (pracující student, pracující důchodce, pracující rodič pobírající rodičovský příspěvek atd.) rozhoduje doba strávená v zaměstnání. Všichni respondenti, kteří v daném měsíci pracovali alespoň 20 hodin týdně, resp. ekvivalent této doby například ve směnném provozu, vyplní některý z kódů 1 nebo 2 (☐ nebo 11 či 21). Ženy na mateřské dovolené (28 týdnů), které před nástupem na tuto dovolenou pracovaly, zaznamenají kód 3. Za pracující se označí i osoby, které se zúčastnily placeného výcviku nebo stáže a osoby, které byly v práci dočasně nepřítomné kvůli zranění, přechodné invaliditě nebo z příčin na straně zaměstnavatele. Jestliže v tomtéž měsíci přichází v úvahu více ekonomických aktivit, ponechá tazatel definitivní rozhodnutí na respondentovi. **Kritériem by měl být strávený čas.**

- ☐ V případě, že osoba pracovala méně než 30 hodin týdně, vyznačí se tato skutečnost zaškrtnutím částečného úvazku ve druhém řádku tabulky.

Posouzení částečného úvazku by mělo být ponecháno na respondentovi, neboť je obtížné stanovit, kolik hodin týdně je v tom kterém povolání považováno za plný úvazek. U zaměstnanců se jejich rozhodování o výši úvazku opírá o platnou pracovní smlouvu, kde mají jasně stanovenou výši úvazku, u podnikatelů se přihlíží k jejich celkovému pracovnímu zatížení.

Ženy, které před porodem nebyly zaměstnané (studentky, nezaměstnané, ženy na rodičovské dovolené, které před nástupem na rodičovskou dovolenou nebyly zaměstnané), uvedou v příslušných měsících kód 4.

Nezaměstnaným (kód 5) je respondent, který uvede, že zaměstnání nemá, ale má zájem pracovat. Není rozhodující, zda je nebo není registrován na úřadu práce.

- ☐ V bloku **souběžné činnosti** označí respondent v příslušných měsících aktivity, které měl vedle své hlavní činnosti. **Je nutné, aby zde tazatel zaznamenal veškerou další ekonomickou činnost respondenta.** Jestliže měl respondent některou z aktivit po celé sledované období, označí tuto skutečnost do sloupce 13. Ve sloupci 14 tazatel zaznamená aktuální stav. Řádek D. žák, učeň, student vyplní tazatel pouze v případě, že hlavní činnost respondenta (řádek A.) je jiná než kód 6. Tento řádek nevyplňují osoby, které studují školu dálkově (resp. navštěvují večerní školu).

Blok **důchody a sociální dávky** se vyplňuje vždy, pokud respondent pobíral v minulém kalendářním roce některý z uvedených důchodů, resp. rodičovský příspěvek (jsou zde uvedeny dávky, které se vztahují k ekonomické aktivitě respondenta). U každé položky respondent označí, ve kterých z uvedených měsíců příslušnou dávku pobíral. Jestliže dávku pobíral v průběhu celého sledovaného období, označí tuto skutečnost opět do sloupce 13. V řádku E. starobní důchod tazatel **nevyznačí** křížek u respondenta, který sice je v důchodovém věku, ale **nemá** nárok na starobní důchod (starobní důchod nepobírá). V řádku F. invalidní důchod tazatel vyplní křížek, pokud respondent pobíral invalidní důchod (bez ohledu na stupeň invalidního důchodu).

V případě, že respondent některou z uvedených souběžných činností nevykonával nebo nepobíral některý z důchodů a sociálních dávek, zůstane příslušný řádek prázdný.

- ☐ Ve druhém sloupci (Souběž.čin.) označí respondent v příslušných měsících aktivitu, kterou měl vedle své hlavní činnosti, přičemž je možné zadat více aktivit. Pokud se pracovní aktivita respondenta v celém sledovaném období nezměnila, opět **doporučujeme** tazateli vyplnit příslušný kód v prvním řádku kalendáře pracovní aktivity nazvaný „**předvyplnění**“. Souběžnou činnost lze poté v jednotlivých měsících změnit. **Je nutné, aby zde tazatel zaznamenal veškerou další ekonomickou činnost respondenta.** Pobírá-li respondent starobní nebo invalidní důchod, měl by

mít buď v hlavní nebo v souběžné činnosti vyznačen kód 7. **ve starobním důchodu**, resp. kód 8. **v invalidním důchodu**. Podobně pokud respondent pobíral rodičovský příspěvek, měl by mít v hlavní nebo souběžné činnosti uveden kód 4. **rodičovská dovolená**.

V případě, že respondent souběžnou činnost nevykonával nebo nepobíral některý z důchodů a sociálních dávek, zůstanou pole ve sloupci *Souběžná činnost* prázdná.

Doporučení: Klávesou **PgDn** se tazatel dostane na potvrzovací políčko.

Upozornění pro tazatele: pokud je z jakéhokoliv důvodu daná osoba šetřena náhradní formou na papírový dotazník, je třeba si **zaznamenat ekonomickou aktivitu** respondenta také **v měsících roku 2010**, které předcházely šetření!

☒☉ V další vlně šetření jsou předvyplněny 2 až 3 měsíce hlavní ekonomické aktivity z předchozího roku šetření. Souběžná činnost z předchozího roku je uvedena v nápovědě u textu otázky.

☒ **Tazatelské okénko CT1:** V závislosti na kódu současné ekonomické aktivity respondenta (uvedeném v řádce A ve sloupci 14 tab. **C1**) označí tazatel jednu z následujících možností:

1. Pracující osoba (kódy 1 až 3) – je osoba, která má zaměstnání nebo se věnuje podnikání nebo je na placené mateřské dovolené (28 týdnů). Jsou zde zahrnuty i osoby, které se účastní různých placených forem školení, placené praxe (učni) nebo práce v rámci programu politiky zaměstnanosti (např. režimu obecně prospěšných prací). Za pracující se považují i spolupracující osoby v rodinném podniku, přestože nepobírají za svou práci mzdu.

→ Pokud je zvolena možnost 1, přejde tazatel k otázce **C13**.

2. Nezaměstnaná osoba (kód 5) – je osoba, která momentálně nemá žádné zaměstnání, ale pracovat by chtěla. Nemusí přitom splňovat striktní podmínky o aktivním způsobu hledání práce a o své připravenosti k nástupu do práce.

→ Pokud je zvolena možnost 2, pokračuje tazatel otázkou **C2**.

3. Nepracující osoba (kódy 4, 6 až 9 a 0) – za nepracující osoby jsou považováni jednotlivci bez pracovní aktivity, např. důchodci (i v předčasném důchodu), studenti, ženy trvale v domácnosti, osoby na rodičovské dovolené, osoby žijící z majetku atd.

→ Pokud je zvolena možnost 3, přejde tazatel k otázce **C4**.

4.2 Nezaměstnaní

Následující otázky **C2** a **C3** pokládá tazatel na základě trasování podle **CT1** (možnost 2).

☒ **Otázka C2** – respondent uvede dobu, po kterou nevykonává žádnou placenou práci. Jedná-li se o dobu kratší než 1 rok uvede přesný počet měsíců. Blok o nezaměstnanosti se netýká osob spolupracujících v rodinném podniku (nepobírajících mzdu) a osob v režimu tzv. obecně prospěšných prací.

☒ Otázka **C2** je doplněna automaticky.

Otázka C3 – respondent uvede jednu z možností podle toho, zda je evidován na úřadě práce a zda pobírá podporu v nezaměstnanosti.

4.3 Nepracující

Otázka C4 – je určena nezaměstnaným a nepracujícím osobám (na základě trasování podle **CT1**, možnost 3) a má ověřit, zda dotazovaný pracoval alespoň 1 hodinu v předchozím kalendářním týdnu. Cílem je zjistit, zda respondent neměl nějakou příležitostnou práci či jednorázový přívídělek. Zvolte, zda šlo o pravidelnou činnost nebo pouze o jednorázovou (např. brigáda).

Otázka C5 – u nezaměstnaných a nepracujících osob se ptáme, zda v posledních 4 týdnech aktivně hledali nějakou práci.

→ Pokud respondent práci nehledal (kódy 2, 3 nebo 4), pokračuje tazatel otázkou **C8**.

Otázka C6 – zjišťuje, jakými způsoby respondent v posledních 4 týdnech hledal práci. Dotazovaný se musí vyjádřit ke všem uvedeným možnostem. Tazatel v každém řádku vyznačí příslušnou odpověď **ano – ne**.

Otázka C7 – ověřuje, zda je respondent připraven nastoupit do nového zaměstnání během 2 týdnů. U osoby, která už práci našla, ale do svého nového zaměstnání nastoupí později než za 2 týdny (nejpozději však do 3 měsíců), se vyznačí odpověď **ano** (kód 1).

Otázka C8 – jde o zjištění, zda respondent měl někdy v minulosti nějaké placené zaměstnání nebo podnikal, a to buď na částečný nebo plný úvazek po dobu nejméně 6 měsíců. Pokud respondent pracuje ve svém prvním zaměstnání, označí odpověď 2. **pracuji ve svém prvním zaměstnání**.

→ Pokud respondent pracuje ve svém prvním zaměstnání (kód 2), přejde tazatel na otázku **C13**.

→ Pokud respondent neměl žádné zaměstnání, přejde tazatel na otázku **C26**.

4.4 Bývalé hlavní zaměstnání

☒ Blok otázek o bývalém zaměstnání (**C9 až C12**) je zařazen za otázky na současné zaměstnání, změnu zaměstnání, rok prvního zaměstnání a počet odpracovaných let. Tazatel údaje o bývalém zaměstnání vyplňuje také za osoby, které od 1.1.2010 změnily zaměstnání.

Otázka C9 – bývalé hlavní zaměstnání respondenta se popíše stejným způsobem jako současné hlavní zaměstnání v otázce **C15**.

Otázka C10 – postavení v posledním hlavním zaměstnání se vyznačí stejným způsobem jako v otázce **C17**.

→ Pokud jsou zvoleny kódy 3, 4 nebo 5, přejde se na otázku **C13**.

Otázka C11 – pracovně právní vztah zaměstnance v bývalém zaměstnání, viz otázka **C18**.

Otázka C12 – vedoucí postavení v bývalém zaměstnání (podřízení zaměstnanci), viz otázka **C19**.

☒ Otázka **C24** na důvod změny, resp. ukončení zaměstnání je v pokynech zařazena na konci bloku otázek o současném hlavním zaměstnání.

→ **Otázky C13 a C14 pokládá tazatel všem osobám, které už někdy pracovaly.**

☒ V elektronickém dotazníku tyto dvě otázky následují po otázce na změnu zaměstnání.

Otázka C13 – zapíše se rok (☒ lze uvést věk osoby), ve kterém dotazovaná osoba začala poprvé pravidelně pracovat (tj. první skutečné zaměstnání). Zahrnují se také případy, kdy osoba zahájila svou pracovní kariéru ještě během studia. Pojem **pravidelná práce** představuje odpracovat minimálně **15 hodin týdně** nejméně **po dobu 6 měsíců** po sobě a toto období nesmí být přerušeno obdobím nezaměstnanosti nebo změnou práce (tj. nesmí dojít k ukončení původní práce a zahájení práce nové).

Otázka C14 – uvede se celkový počet let, které od zahájení první pravidelné práce osoba odpracovala jako zaměstnanec nebo jako podnikatel. Do počtu odpracovaných let se zahrnuje i dočasná nepřítomnost v práci z důvodu řádné mateřské dovolené, zranění nebo dočasné invalidity (nezpůsobilosti) nebo omezení práce na straně zaměstnavatele z technických nebo ekonomických důvodů. Naopak se do počtu odpracovaných let **nezahrnuje** povinná vojenská nebo civilní služba ani rodičovská dovolená (tj. pokračování mateřské, většinou 3-4 roky), kdy je osoba považována

za ekonomicky neaktivní. Posouzení účasti na pracovním procesu, zejména ve sporných případech (např. určitý počet let práce na částečný úvazek), záleží na osobním vnímání dotazovaného.

- U pracujících osob program informativně vypočítá roky, které by respondent odpracoval bez přerušení od nástupu do prvního zaměstnání až do roku šetření, ve vyšších vlnách šetření uvede v nápovědě počet let zapsaný v předchozím roce šetření.

4.5 Současné hlavní zaměstnání

Tento blok otázek je určen osobám momentálně pracujícím, ať už v zaměstnání nebo v podnikání. Pokud má respondent více zaměstnání nebo podnikatelských aktivit a není si jistý, které zaměstnání má považovat za své hlavní, měl by se rozhodovat podle toho, ve kterém zaměstnání, resp. podnikání odpracuje v běžném pracovním týdnu nejvíce hodin.

Otázka C15 – tazatel slovně popíše co nejlépe soubor činností (úkolů a povinností), které příslušný pracovník vykonává a které jsou zdrojem jeho příjmů. Vykonávanou činnost je třeba popsat tak, aby vyjadřovala nejen typ činnosti (mechanik, účetní), ale i kvalifikaci (odbornost, obor činnosti, používané nástroje a zařízení), příp. charakter produkovaného zboží nebo služeb (mechanik motorových vozidel, vazač kobereců, razič při hlubinné těžbě, zubní laborant).

U vedoucích organizačních jednotek a útvarů je nutno rozlišit, zda jde o organizaci malou (vedoucí ji řídí za pomoci nejvýše jednoho dalšího řídicího pracovníka) nebo velkou.

U soukromých podnikatelů, kteří vykonávají profesi a zároveň řídí firmu, bude jejich převažující činnost záviset většinou na velikosti firmy. Např. u krejčího, který pracuje sám, je zjevně převažující částí jeho činnosti samotné šití oděvů, takže tazatel zapíše „krejčí“. Jedná-li se o krejčího, který vlastní firmu a zaměstnává několik zaměstnanců, může se většina jeho úkolů týkat řízení firmy. V tom případě by měl být uveden jako vedoucí malého podniku, nikoliv jako krejčí.

- Dvumístné kódy KZAM a CZ-ISCO umístěné pod otázkou tazatel **nevyplňuje** (ani dodatečně).
- Kódy z klasifikací zaměstnání (KZAM a CZ-ISCO) je možné vyhledat pomocí mezerníku a následným zvolením funkce **Lookup**. Z nabídky tazatel vybere odpovídající profesi a tlačítka **Vybrat** a následně **Select** výběr potvrdí. Kód lze minimálně zadat jako dvumístný, přičemž se upřednostňuje jeho **čtyřmístná** podoba. Kódování lze provést dodatečně.

Otázka C16 – tazatel co nejdůležitěji popíše hlavní činnost firmy nebo organizace, kde respondent pracuje. Pokud má firma nebo organizace více poboček či obchodních míst, je třeba popsat činnost jednotky, kde dotazovaný pracuje. Zapíše se především odvětví ekonomické činnosti, ve kterém firma působí (např. výroba potravinářských výrobků, pojišťovnictví, údržba motorových vozidel) a charakter produkovaného zboží nebo služeb.

- Dvumístný kód CZ-NACE umístěný pod otázkou tazatel **nevyplňuje** (ani dodatečně).
- Vyhledání příslušného kódu z klasifikace CZ-NACE lze provést stejným způsobem jako u předchozí otázky, tj. pomocí mezerníku a následným zvolením funkce **Lookup**. Z nabídky tazatel vybere odpovídající odvětví a tlačítka **Vybrat** a následně **Select** výběr potvrdí. Kód lze minimálně zadat jako dvumístný, přičemž se upřednostňuje jeho **čtyřmístná** podoba.

Otázka C17 – postavení v současném hlavním zaměstnání se vyznačí následovně:

1. **Zaměstnanec** – osoba, která má placené zaměstnanecké místo, je v pracovním nebo služebním poměru a pracuje na základě pracovní smlouvy, resp. na základě dohody (dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti). Jako zaměstnanec se vyznačí i pracovník, který byl svým zaměstnavatelem vyslán na placenou stáž, školení či kurs. Do této kategorie se zahrnují také osoby vykonávající práci na základě jmenování (kněží, duchovní, soudci, státní zástupci, starostové, radní), učni vykonávající placenou praxi a dále osoby vykonávající pravidelnou pracovní činnost bez smlouvy.

2. Společník, jednatel s.r.o. – je fyzická osoba, která je statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným, do této kategorie se zahrnují také komanditisté komanditních společností. Tyto osoby vykonávají práci na základě pracovní smlouvy a pobírají za ni odměnu, která je příjmem ze závislé činnosti (odvádí se z ní daň z příjmu, zdravotní a sociální pojištění).
3. Osoba samostatně výdělečně činná se zaměstnanci – tímto kódem se označí zaměstnavatelé (fyzické osoby), kteří se zabývají podnikáním nebo jinou samostatnou činností a v rámci svého podnikání zaměstnávají na základě pracovních právních vztahů jiné osoby (zaměstnance). Vedle osob provozujících živnosti sem patří také osoby vykonávající činnosti, které nejsou živnostmi (např. soukromí lékaři, právníci, auditoři či osoby pracující za honorář, jako umělci, tlumočníci). Nespádají sem podnikatelé pracující pouze s rodinnými příslušníky, s nimiž nemají uzavřenou pracovní smlouvu.
4. Osoba samostatně výdělečně činná bez zaměstnanců – osoba sebezaměstnaná, pracující na vlastní účet, tj. fyzická osoba s živnostenským a jiným oprávněním, která nezaměstnává žádné další osoby.
5. Pomáhající rodinný příslušník – osoba, která pomáhá v rodinném podniku (živnosti, hospodářství) provozovaném příbuznou osobou, se kterou většinou žije ve společné domácnosti, **nemá** s ní uzavřený pracovní poměr a **nepobírá** za svou práci mzdu (jinak by se jednalo o zaměstnance). Pomáhající rodinný příslušník také nesmí mít vlastní živnostenské oprávnění ani mít uzavřen jiný pracovní poměr.

→ Pokud jsou zvoleny kódy 3, 4 nebo 5, přeje se k otázce **C20**.

Otázka C18 – otázka se týká zaměstnanců, jejichž pracovní právní vztah se zaměstnavatelem je založen na pracovní smlouvě, resp. dohodě (písemné nebo ústní) nebo na jmenování do funkce. Pracovní smlouva musí mít písemnou formu (s výjimkou případů, kdy jde o sjednání pracovního poměru na dobu kratší než 1 měsíc). Z pracovní smlouvy vyplývá, zda jde o pracovní poměr na dobu určitou či neurčitou. Pracovní poměr je sjednán na dobu neurčitou, jestliže v pracovní smlouvě není přímo uvedena doba jeho trvání. Pokud je v pracovní smlouvě doba trvání pracovního poměru výslovně uvedena, jedná se o pracovní poměr na dobu určitou. Práce na základě dohody se vyznačí u osob, které nemají uzavřen pracovní poměr, ale pracují pro zaměstnavatele na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti. Práce bez smlouvy je práce konaná zejména na základě ústní dohody.

Osoba vykonávající práci na základě jmenování do funkce uvede podle doby, na kterou byla do funkce jmenována, jeden z kódů smlouva na dobu neurčitou (osoba vykonává funkci do svého odvolání) nebo smlouva na dobu určitou (osoba vykonává funkci pouze po určitou dobu tzv. funkční období).

Výkon zaměstnání (dlouhodobého nebo krátkodobého) zprostředkovaného agenturou práce se zařadí podle toho, zda dotyčná osoba uzavřela s agenturou práce pracovní poměr nebo dohodu o pracovní činnosti. Agentury přidělují své zaměstnance uživatelům na základě písemné dohody o dočasném přidělení, která byla uzavřena mezi agenturou práce a uživatelem.

Otázka C19 – zjišťuje, jestli dotazovaný má ve svém zaměstnání nějaké podřízené zaměstnance a je zodpovědný za jejich vedení, resp. za kontrolu jejich činnosti.

Otázka C20 – respondent uvede počet osob, které pracují v místní jednotce podniku/firmy, kde pracuje. Jedná se tedy o místo, kde respondent své zaměstnání převážně vykonává a které je konkrétně územně lokalizováno v jednom místě, obvykle v samostatné budově, části budovy, nebo ve skupině budov. Jestliže se toto místo neustále mění (u řidičů, pracovníků ve stavebnictví apod.) nebo osoba pracuje doma, rozumí se tím místo příslušného řídicího článku (garáž, depo apod.). Osoby pracující ve vlastním podniku vyplní počet osob, které samy zaměstnávají.

☐ Políčko **nevím přesně** u odpovědi 1. **10 a méně osob**, zaškrtně tazatel v případě, že respondent ví, že na jeho pracovišti pracuje méně než 10 osob, ale neví přesně kolik.

Otázka C21 – zapíše se počet hodin, které dotazovaná osoba zpravidla odpracuje během běžného pracovního týdne v hlavním, resp. dalším zaměstnání či podnikání. U zaměstnanců se zahrnují

i hodiny přesčasové práce (placené i neplacené), pokud je tato práce pravidelnou součástí týdenní pracovní doby. U samostatně činných je navíc možno do počtu hodin zahrnout i práci prováděnou doma, jako plánování, vyřizování dokumentů atd. U učňů a osob na placeném výcviku se nezapočítávají hodiny strávené ve škole. Pokud respondent není schopen poskytnout údaj o běžně odpracovaných hodinách, použije se průměr za poslední 4 týdny. Do počtu odpracovaných hodin se **nezapočítává** doba strávená na cestě do práce a z práce a doba hlavních přestávek na jídlo. Počet hodin se zaokrouhlí na celé hodiny. U učitelů se vedle předepsaného týdenního rozsahu vyučovacích hodin započítá také doba věnovaná přípravě na vyučování, studiu materiálů apod.

☰ TAZATEL: Z otázky **C21** tazatel zjistí, zda dotazovaný odpracoval ve všech svých zaměstnáních (hlavním i dalším) alespoň 30 hodin týdně, a to tak, že **sečte** počet hodin uvedených v obou řádcích této otázky. Pokud bude výsledný počet odpracovaných hodin v běžném pracovním týdnu menší než 30, přejde na následující otázku **C22**, kde zjistí důvod kratšího úvazku. V opačném případě přejde na otázku **C25**.

Otázka C22 – pokud je počet odpracovaných hodin v hlavním a dalším zaměstnání nižší než 30, zjišťuje se důvod, proč dotazovaná osoba pracuje méně než 30 hodin týdně. Cílem otázky je zjistit, zda si dotazovaný přeje pracovat pouze na zkrácený úvazek nebo zda by si přál pracovat více hodin týdně, avšak nemůže najít práci na plný pracovní úvazek či nemůže pracovat v současném zaměstnání více hodin. Uvede se pouze jeden, a to hlavní důvod.

Otázka C23 – uvede se, zda respondent **změnil od 1. ledna 2010** své hlavní zaměstnání nebo obor podnikání, přičemž se uvažuje poslední změna. Za změnu zaměstnání se považují případy, kdy zaměstnanec ukončil svůj pracovní poměr v jednom podniku a začal pracovat v podniku jiném, tj. když respondent v období od 1. 1. 2010 do data šetření pracoval alespoň ve dvou různých zaměstnáních. U samostatně činných se za změnu zaměstnání považuje změna předmětu podnikání, popř. přechod do zaměstnaneckého poměru. Podobně i osamostatnění zaměstnance a zahájení jeho podnikání je považováno za změnu zaměstnání.

Změna pracovní náplně, povýšení nebo přestup mezi různými odděleními u téhož zaměstnavatele se za změnu zaměstnání **nepovažuje**. Dále se za změnu zaměstnání nepovažuje změna zaměstnavatele v souvislosti s privatizací nebo prodejem podniku, neboť se jedná pouze o změnu vlastníka, nikoliv předmětu činnosti organizace. Za změnu zaměstnání se též **nepovažuje** přechod z neaktivity do pracovní aktivity (např. student → zaměstnanec, žena v domácnosti → OSVČ, apod.).

Jestliže respondent změnil práci, uvede **měsíc a rok**, kdy ukončil své předchozí zaměstnání/podnikání.

→ Pokud ke změně nedošlo, přejde tazatel k otázce **C25**.

Otázka C24 – tazatel požádá respondenta, aby z vyjmenovaných důvodů vybral jeden hlavní, který byl příčinou ukončení jeho posledního (☰ resp. předchozího) zaměstnání. Samostatně neuvedené důvody jako odchod do řádného starobního důchodu, ukončení zaměstnání kvůli osobní nespokojenosti v práci (špatné mezilidské vztahy na pracovišti apod.) nebo případ, kdy se dotazované osobě pracovat nevyplatí, se zahrnou pod 8. **všechny ostatní důvody**.

4.6 Příjmy ze závislé činnosti

Otázky na příjmy patří v každém statistickém šetření k problematickým a citlivým otázkám, na které respondenti odpovídají velmi neradi. Proto je třeba při kladení otázek postupovat velmi taktně, přitom však přesvědčit respondenta, že údaje o příjmech jsou v tomto šetření zcela klíčové a bez nich se hodnocení životních podmínek domácností v ČR neobejde. Výši příjmu může respondent uvést například z daňového přiznání nebo z jiného adekvátního zdroje, případně se jej pokusí co nejpřesněji odhadnout.

Všechny druhy příjmů se uvádějí za celý rok 2010!

Závislá činnost je osobní výkon (práce) zaměstnance konaný pro zaměstnavatele za mzdu (plat) na základě pracovně právního vztahu mezi oběma stranami (pracovní smlouva, dohoda o provedení práce či dohoda o pracovní činnosti, jmenování do funkce nebo zvolení na základě zvláštních předpisů).

Otázka C25 – respondent je dotázán, zda měl v minulém kalendářním roce příjmy ze závislého pracovního poměru, v hlavním nebo dalším zaměstnání. Dále se sem zahrnují příjmy z pravidelné práce bez pracovní smlouvy (tzv. práce „na černo“).

☐ Jestliže se tazateli zobrazí kontrola, že respondent v daném období pracoval a nemá příjmy, **MUSÍ** tuto skutečnost okomentovat v poznámce!

→ Pokud respondent odpověděl **ne** přejde tazatel na otázku **C32**.

Otázka C26 – tato tabulka má zachytit veškeré **zaměstnanecké příjmy** respondenta (hlavní pracovní poměr, další pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti) v roce **2010** (tzn. příjmy ze závislé činnosti, které **vydělal** v období leden – prosinec 2010). Cílem je získat co nejpřesnější údaje o příjmech. Zda se jedná o hrubé nebo čisté příjmy vyznačí tazatel ve druhém sloupci tabulky zaškrtnutím příslušného políčka. V řádce hlavní, resp. další pracovní poměr má respondent možnost uvést příjmy za měsíc (☐ řádek M / ☐ kód 1. ano, *měsíční*) nebo jejich součet za rok (☐ řádek R / ☐ kód 2. ano, *roční*). Dále tazatel vyznačí, zda respondent uvádí příjem *hrubý* (☐ kód 1) nebo *čistý* (☐ kód 2).

Uvádí-li respondent měsíční příjem, zapíše **počet měsíců**, po které tento příjem měl, a **výši příjmu**. Jestliže se příjem respondenta v průběhu roku jednou změnil, uvede do první dvojice sloupců měsíční příjem a příslušný počet měsíců před změnou a do druhé dvojice sloupců měsíční příjem a počet měsíců po změně.

Rozhodne-li se respondent uvést své celkové roční příjmy, kromě **celkové částky ročního příjmu** uvede také **počet měsíců**, po které tento příjem měl, a to i v případě, že se jednalo o všech 12 měsíců. Celkový roční příjem respondent uvede také v případě, že se jeho příjem v průběhu roku změnil více než jednou (☐ dvakrát).

Celkový součet měsíců zapsaných v každém řádku nesmí být vyšší než 12.

Hrubý příjem představuje částku, která bývá uvedena v pracovní smlouvě. Do hrubé mzdy se započítává i mzda za práci přesčas, náhrada mzdy za dovolenou, příplatky za noční směnu či za práci ve svátek, náhrada mzdy při překážkách v práci nebo tzv. funkční požitky, což jsou odměny za výkon určité funkce (na základě jmenování do funkce), ať už v zastupitelských orgánech, institucích či v soukromém sektoru.

Čistý příjem je hrubá mzda snížená o povinné zdravotní a sociální pojištění a zálohu na daň z příjmů. Při zápisu čisté mzdy se tazatel musí ujistit, že dotazovaný **neuvádí částku čistých příjmů po odečtení dalších individuálních srážek**, jako např. spoření, splátky úvěru, alimentů, penzijního připojištění, soukromého životního pojištění atd. V případě, že dotazovaný sdělil pouze částku, kterou obdrží měsíčně na účet nebo dostane vyplacenu v hotovosti, musí k ní všechny tyto případné srážky připočítat.

Hlavní pracovní poměr – uvede se příjem z hlavního zaměstnání respondenta a to i v případě, že jde o pravidelnou práci bez pracovní smlouvy (práce „na černo“).

Další pracovní poměr se vyplňuje pouze tehdy, pokud měl respondent další pracovní poměr souběžně s hlavním pracovním poměrem nebo se jedná o osobu, jejíž hlavní pracovní činnost je podnikání či jiná samostatně výdělečná činnost. Nastane-li situace, kdy respondent v průběhu roku hlavní pracovní poměr z jakýchkoliv důvodů ukončil, stává se z dalšího pracovního poměru poměr hlavní. Příslušný **počet měsíců** a **výše příjmu** se poté zapíše do řádku hlavní pracovní poměr. Jestliže měl respondent více dalších pracovních poměrů, uvede součet příjmů z těchto pracovních poměrů.

Příklad: Respondent měl v průběhu roku hlavní pracovní poměr (3/4 úvazku jako kuchař) a souběžně měl další pracovní poměr (1/2 úvazku jako dietní sestra). V průběhu roku (po 8 měsících) se ale rozhodl svůj 3/4 úvazek ukončit a dále se věnovat jen práci dietní sestry. Za této situace tazatel vyplní do kolonky hlavní pracovní poměr 8 měsíců s odpovídající částkou příjmu kuchaře a do dalších sloupců stejného řádku 4 měsíce a částku příjmu, která odpovídá pracovnímu poměru dietní sestry. V kolonce další pracovní poměr bude vyznačeno pouze 8 měsíců a příjem dietní sestry, tedy počet měsíců odpovídající době souběhu pracovních poměrů.

Dohoda o provedení práce se týká předem domluvené práce na dobu nepřesahující **150 hodin ročně** (limit v roce 2010) **u jednoho zaměstnavatele**. Uzavírá se na dobu splnění úkolu a splatnost odměny je po dokončení práce. U této dohody se neplatí pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní

politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. **U dohody o provedení práce se vyplňuje hrubý roční příjem!**

Dohoda o pracovní činnosti lze sjednat na pracovní činnost prováděnou maximálně do poloviny obvyklé týdenní pracovní doby (obvykle **do 20 hodin týdně**). Zaměstnanec odvádí pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění. **U dohody o pracovní činnosti se vyplňuje hrubý roční příjem!**

Pokud respondent neumí nebo nechce sdělit přesné údaje o mzdě, může na Kartě 1 zvolit interval, do kterého výše jeho hrubého/čistého příjmu v minulém kalendářním roce patřila. Tazatel pak zapíše do dotazníku přímo číslo daného intervalu (do políčka pro částku) a počet měsíců, ke kterému se odhad vztahuje. Počet měsíců pobírání příjmu vyplní tazatel také v případě, že respondent neuvede výši příjmu.

Otázka C27 – zjišťuje, zda respondent v průběhu minulého kalendářního roku obdržel některý z uvedených příjmů nad rámec své běžné pravidelné mzdy. Jedná se o náhradu za přesčasy, 13. a 14. plat, mimořádné odměny, prémie, podíly na výsledku hospodaření firmy, bonusy, příplatek na dovolenou, příspěvek FKSP, odstupné, spropitné, jiné platby (ošatné, diety, provize atd.).

→ V případě odpovědi **ne** přejde tazatel na otázku **C29**.

Otázka C28 – pokud respondent nezahrnul některé z vyjmenovaných položek do příjmů v otázce **C26**, uvede **hrubou** nebo **čistou** částku těchto dodatečných plateb za celý minulý kalendářní rok. V opačném případě označí odpověď, že **všechny platby už jsou zahrnuty**.

4.7 Požitky od zaměstnavatele

Sledují se naturální požitky, které měl zaměstnanec z titulu svého zaměstnání.

Otázka C29 – zjišťuje, zda měl respondent k dispozici služební automobil a využíval jej pro soukromé účely (jako návštěva rodiny, soukromé výlety, rodinné nákupy apod.). Pokud **ano**, zjišťujeme, kolik měsíců v roce 2010 jej dotazovaný využíval.

Otázka C30 – zjišťuje, jestli zaměstnavatel poskytoval v minulém kalendářním roce respondentovi příspěvky na stravování ve formě **závodního stravování** (kód 1) nebo **stravenek** (kód 2). Uvedené položky respondent označí pouze v případě, kdy je skutečně využíval (dostával od zaměstnavatele). Tazatel zapíše dobu, po kterou dotazovaný příspěvky pobíral, jejich průměrný počet za měsíc, hodnotu jednoho jídla (resp. jedné stravenky) a cenu, kterou dotazovaný osobně platí. Jestliže respondent tyto příspěvky nevyužíval nebo mu nebyly poskytnuty, označí možnost **neposkytoval / nevyužíval(a) jsem** (☐ kód 3 / ☐ kód 5). Pokud se výše příspěvku nebo počet obědů (stravenek) v průběhu roku měnil, odhadne respondent průměrnou hodnotu nebo počet (v případě stravování respondent odhaduje hodnotu jednoho jídla). Jestliže respondent využíval v průběhu roku obou forem příspěvků na stravování, zapíše tazatel pouze tu, která v roce 2010 převažovala.

Otázka C31 – zachycuje informace o slevách a dalších výhodách, které poskytuje zaměstnavatel svému zaměstnanci a zprostředkovaně i jeho rodině. Jedná se většinou o služby, které zaměstnavatel zaměstnanci buď zcela hradí, nebo na ně částečně přispívá. Může se jednat o úhradu telefonních hovorů nebo příspěvek na dopravu (MHD či benzín). V oblasti vzdělávání může hradit např. jazykové kurzy, výukové pobyty či stáže v zahraničí. Zaměstnavatel může poskytovat svým zaměstnancům také přístup na různá sportoviště za účelem provozování sportovních aktivit (tenis, plavání, aerobic). Další možností bývá sleva na firemní zboží či služby (např. sleva na oděvy od oděvního podniku či sleva na produkty firmy, popř. zemědělské výrobky) nebo příspěvek na penzijní připojištění či životní pojištění.

Tazatel seznámí dotazovaného s těmito možnostmi podrobněji, aby byl schopen vybavit si všechny výhody, které mu jeho zaměstnavatel poskytoval. V otázce jde o zachycení skutečnosti, že zaměstnanec dané služby a výhody **skutečně využíval**, nikoliv že mu je jeho zaměstnavatel nabízel. Neměly by se uvádět položky, které byly vyplaceny ve formě příplatků ke mzdě nebo mimořádných složek platu (ty by měly být zahrnuty v otázce **C26**, resp. **C28** o dodatečných příjmech). U jednotlivých položek se zapíše roční hodnota využívané výhody, která byla zaměstnanci poskytována.

U telefonních hovorů respondent ohodnotí, kolik by zaplatil za soukromé hovory, které uskutečňuje ze služebního telefonu (pevné linky v práci případně služebního mobilního telefonu, který používá i pro soukromé účely). Cena volání z mobilního telefonu podle výše tarifu začíná na cca 2,50 Kč za minutu. Tuto částku respondent uvede pouze v případě, že zaměstnavateli nic za soukromé hovory neplatí.

Jedna lekce (90 minut) jazykového kurzu ve skupinové výuce se pohybuje okolo 220,- Kč.

Zaměstnavatel může dále zaměstnancům poskytovat benefity ve formě příspěvků na rekreace či sportovní a kulturní vyžití. V organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích slouží k tomuto účelu Fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP). Příspěvky z tohoto fondu se obvykle pohybují okolo 4 000,- Kč za kalendářní rok, maximální výše příspěvku je 20 000,- Kč.

Na penzijní připojištění nebo na životní pojištění může zaměstnavatel přispět zaměstnanci ročně až 24 000,- Kč. Respondent uvede celkovou částku, kterou mu přispěl zaměstnavatel v minulém kalendářním roce na penzijní připojištění a životní pojištění.

☐ V případě, že respondentovi zaměstnavatel danou položku neposkytoval, nemusí tazatel příslušný řádek vyplňovat, stačí v posledním řádku na otázku zda zaměstnavatel nevyplněné požítky neposkytoval, odpovědět **ano**.

4.8 Příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti

Otázka C32 – respondent je dotázán, zda měl v minulém kalendářním roce nějaké příjmy z podnikání či jiné samostatně výdělečné činnosti. Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná podnikatelem pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Zahrnou se příjmy z podnikání nebo samostatně výdělečné činnosti **z hlavní i další činnosti**, a to i v případě jedná-li se o spolupracující osobu v podnikání. Osoby, které mají příjmy z podnikání, vyplňují daňové přiznání.

Příjmy fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti zahrnují:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnostenského podnikání provozovaného na základě živnostenského oprávnění (krejčí, čalouník, zahradník atd.),
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním a z jiných podobných činností (lékaři, advokáti, profesionální sportovci, umělci, tlumočníci, znalci, zprostředkovatelé apod.),
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti nebo komplementářů komanditní společnosti,
- příjmy z poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem.

➔ V případě odpovědi **ano** přejde tazatel na otázku **C34**.

➔ V případě odpovědi **ne** přejde tazatel na otázku **C37**.

Otázka C33 – je-li respondent spolupracující osoba v podnikání, zapíše tazatel částku v Kč, která představuje podíl spolupracující osoby na zisku z celkových příjmů z podnikání. (ř. 37 daňového přiznání FO)

Při neochotě dotazovaného sdělit výši svého podílu jako spolupracující osoby, postupuje tazatel stejně jako v případě příjmů ze závislé činnosti, tj. požádá respondenta alespoň o označení intervalu (na Kartě 1), do něhož by odhad svých příjmů zařadil.

Otázka C34 – tazatel se dotáže, ze kterého z nabízených dokumentů je respondent ochoten uvést příjmy z podnikání za rok 2010. Výši příjmu z podnikání by měl respondent uvést na základě daňového přiznání nebo některého z adekvátních dokumentů (Přehled o příjmech a výdajích OSVČ; roční účetní závěrka). Jestliže v době šetření respondent ještě nemá vyplněné daňové přiznání nebo není ochoten uvést příjem z jiného dokumentu, pokusí se výši příjmu co nejpřesněji odhadnout.

☐ Pokud respondent pouze odhadne výši příjmu, zapíše tazatel, zda se jedná o odhad hrubého nebo čistého zisku/ztráty.

1. daňové přiznání – uvede se hrubý výsledek hospodaření (zisk, ztráta) před zdaněním, tj. rozdíl mezi celkovými příjmy a výdaji (ř.113 Přílohy č.1 daňového přiznání, resp. ř. 37 daňového přiznání FO). Ztráta se zapíše se zřetelným znaménkem mínus (☐ pokud nejde zadat, přepněte si klávesnici a zkuste to znovu).
2. přehled o příjmech a výdajích OSVČ – částka odpovídá rozdílu příjmů a výdajů vykázanému pro Českou správu sociálního zabezpečení podle Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2010 (ř. 21) pro ČSSZ.
3. roční účetní závěrka – uvede se hospodářský výsledek z roční účetní závěrky. Ztráta se zapíše se zřetelným znaménkem mínus.
4. žádný dokument – pokud respondent nechce uvést příjem z podnikání z žádného z uvedených dokumentů, může svůj roční zisk či ztrátu sám odhadnout, a to buď jako hrubý či čistý roční zisk/ztrátu. Ztráta se zapíše se zřetelným znaménkem mínus.

Při neochotě dotazovaného sdělit výši příjmů z podnikání či jiné samostatně výdělečné činnosti, postupuje tazatel stejně jako v případě příjmů ze závislé činnosti, tj. požádá respondenta alespoň o označení intervalu (na Kartě 1), do něhož by odhad svých příjmů zařadil. Interval označený respondentem jako hrubý zisk/ztráta, resp. čistý zisk/ztráta, zapíše tazatel do příslušných políček.

☐ **Doporučení: Pro celé znění otázky (včetně tabulky intervalů) stiskněte klávesu F9.**

Otázka C35 – zjišťuje se, zda dotazovaný v roce 2010 opakovaně vybíral peněžní prostředky z příjmů z podnikání (podnikatelského účtu), které používal pro financování provozu vlastní domácnosti či k zabezpečování potřeb jejích členů. Zjišťují se nejen částky vybírané v hotovosti, ale i částky převedené na nepodnikatelské účty domácnosti. Respondent uvede průměrnou měsíční výši těchto částek a počet měsíců, ve kterých peněžní prostředky z příjmů z podnikání vybíral.

Otázka C36 – tazatel se ptá, zda dotazovaný použil v roce 2010 finanční prostředky z příjmů z podnikání na pokrytí jednorázových výdajů na domácnost a uspokojení potřeb jejích členů včetně svých. Může se jednat o výdaje na dovolenou, vzdělání, zařízení domácnosti, rekonstrukci bytu apod. Zjišťují se nejen částky vyplacené v hotovosti, ale i částky poukázané na účet. Tazatel požádá respondenta, aby sdělil odhad ročního úhrnu jednorázových částek, které byly vynaloženy na mimořádné výdaje domácnosti nebo byly převedeny na jeho účet.

Otázka C37 – zjišťuje, zda měl respondent v minulém kalendářním roce příjmy za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize. Uvažují se drobné autorské honoráře nepřesahující 7 000 Kč měsíčně od jednoho plátce. Zapíše se celková roční částka získaná během kalendářního roku 2010 v rámci honorářů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize.

4.9 Ostatní příjmy

Otázka C38 – respondent je dotázán, zda měl v minulém kalendářním roce některé z uvedených příjmů (pravidelné i jednorázové). Do příslušného pole se vždy zaznamená **čistá částka** jednotlivých druhů peněžních příjmů za **celý kalendářní rok 2010**. Jestliže respondent uvedený druh příjmu v roce 2010 neměl, zatrhne tazatel políčko **neměl(a)** (☐ zapíše 0).

1. Příjmy z kapitálového majetku – patří sem úroky z vkladů na běžných bankovních účtech a vkladních knížkách, úrokové výnosy ze státních dluhopisů, podílových a vkladových listů a jiných cenných papírů; dividendy z akcií, podíly na zisku z účasti na společnosti s.r.o., z účasti komanditistů na komanditních společnostech nebo z členství v družstvu, podíly na zisku tichého společníka, popř. příjmy z kapitálového majetku ze zdrojů v zahraničí. Tyto příjmy se uvádějí jako čisté, neboť jsou dle zvláštní sazby zdaněny již před výplatou.
2. Příjmy z prodeje – zahrnují se příjmy z prodeje **zemědělských produktů** (pouze prodej přebytků z vlastního hospodářství, které je provozováno pro osobní potřebu, nikoliv u domácností, kde je některý z členů samostatně hospodařící zemědělec!) a dále příjmy z prodeje **výrobků příležitostné domácí samovýroby** (jako jsou ptačí budky, domácí marmeláda atd.). **Nezahrnují se** příjmy z prodeje nemovitostí, tj. pozemků, budov, bytů nebo spoluvlastnického podílu a příjmy z prodeje movitých věcí (auto, různé domácí spotřebiče atd.).
3. Příjmy ze životního pojištění – patří sem plnění z pojištění v případě úmrtí osoby nebo pro případ dožití, kdy pojišťovna vyplácí sjednané plnění při dožití ve smlouvě sjednaného věku. Životní

pojištění slouží k zabezpečení blízkých osob v případě úmrtí pojištěného, případně ke krytí rizik spojených se splácením úvěrů apod. Základními typy pojištění jsou rizikové životní pojištění, kapitálové životní pojištění a investiční životní pojištění.

4. Příjmy z neživotního pojištění – zahrnují se plnění z ostatních druhů pojištění týkajících se **osob** – úrazové pojištění, soukromé zdravotní pojištění (pojištění denní dávky v nemoci nebo při pobytu v nemocnici), cestovní připojištění, pojištění hmotné odpovědnosti a dále **majetku** – pojištění domácnosti, budov a staveb, rekreačních objektů, ostatních věcných škod (cennosti, starožitnosti zvířata aj.).
5. Stipendia, kapesné učňů – všechny druhy stipendií vyplácené školou (za výborné studijní výsledky, za vynikající vědecké a výzkumné výsledky, na podporu doktorských studijních programů, na podporu studia v zahraničí, ale rovněž i sociální stipendium v případě tíživé sociální situace rodiny studenta či ubytovací stipendium) a dále kapesné učňů vyplácené školou či budoucím zaměstnavatelem. Nezahrnují se sem odměny za práci konanou během učňovské praxe (ty patří do příjmů ze závislé činnosti).
6. Jiné příjmy – příjmy od organizací a institucí, jako např. náhrady související s nápravou majetkových křivd (restituce, totální nasazení, vojenské PTP), příspěvky od charitativních a neziskových organizací, výhry z loterií, sázek a hracích automatů, ceny z veřejných a sportovních soutěží a dále peněžní příjmy z dědictví, odstupné za uvolnění bytu, příjmy z příležitostných pronájmů a další příjmy jinde neuvedené. Patří sem také odměny za **příležitostnou práci bez smlouvy**, jejíž rozsah a odměna byly sjednány pouze ústní dohodou. V případě **jednorázové** výplaty stavebního spoření či penzijního připojištění se do této kolonky zahrnou pouze státní podpora a připsané úroky.

4.10 Sociální příjmy

Otázka C39 – u jednotlivých dávek uvedených v tabulce, které respondent pobíral (☑ ve sloupci *Pobíral* 1. **Ano**), se vyznačí měsíční pobíraná částka a počet měsíců jejího pobírání. Jestliže došlo v průběhu roku ke změně ve výši částky, zapíše se nová částka s odpovídajícím počtem měsíců pobírání do dalšího sloupce příslušné položky. Celkový součet měsíců zapsaných v každém řádku nesmí být vyšší než 12 (výjimkou je řádek 13, kdy je možné zapsat pravidelné měsíční částky a jednu jednorázovou částku). U sociálních dávek, které osoba **v roce 2010** nepobírala, se vyznačí křížek ve sloupci **nepobíral(a)** (☒ ve sloupci *Pobíral* kód 5. **Ne**).

☒ Pokud respondent některou dávku pobíral, ale tazatelé není umožněno ji vyplnit (dávky jsou na základě některých údajů o respondentovi programem omezeny na ty, na které *by mohl* mít nárok), zapíše do poznámky k některému z ostatních polí danou částku a dále uvede, jestli se jedná o měsíční nebo roční částku, případně důvod, proč respondent danou dávku pobíral.

1. Podpora v nezaměstnanosti – zapíše se u osob, které ztratily zaměstnání a úřad práce jim na základě splnění podmínek pro přiznání podpory v nezaměstnanosti tuto podporu vyplácel.

Podmínkou pro nárok na podporu v nezaměstnanosti je, že uchazeč musel odpracovat v posledních 3 letech alespoň 12 měsíců. Výše podpory byla v roce 2010 první 2 měsíce 65 %, další 2 měsíce 50 % a po zbytek podpůrčí doby pak 45 % předchozího průměrného čistého příjmu. Maximální výše podpory přitom byla 13 280 Kč za měsíc, při rekvalifikaci 14 883 Kč za měsíc. Délka podpůrčí doby je pro uchazeče do 50 let věku 5 měsíců; u osob ve věku 50-55 let se prodlužuje na 8 měsíců a u osob nad 55 let pak na 11 měsíců.

V uvedené částce by měla být zahrnuta také případná podpora při rekvalifikaci – jestliže respondent rekvalifikaci absolvoval zaškrtně políčko rekvalifikace (☑ ve sloupci *Rekval.* kód 1). Nezaměstnaní měli možnost si přivydělat (vedle pobírání podpory), a to maximálně do výše poloviny minimální mzdy, tj. v roce 2010 (stejně jako v předchozím roce) 4 000 Kč za měsíc (základní sazba hrubé minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činila 48,10 Kč za hodinu, resp. 8 000 Kč za měsíc).¹

Pokud osoba neměla nárok na podporu v nezaměstnanosti, pobírala nejspíše pomoc v hmotné nouzi, která se zapisuje do dotazníku B (otázka **B25**).

¹ Částka minimální mzdy se v některých případech může lišit, viz zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2. Rodičovský příspěvek – dostává rodič, který osobně celodenně pečuje alespoň o jedno dítě do 4 let, resp. až do 15 let, je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené. Pro nárok na výplatu tohoto příspěvku se u osob jimž se vyplácí nezkontroluje výše příjmů z výdělečné činnosti, ale je vyplácen v pevné výši. V roce 2010 byl rodičovský příspěvek stanoven ve čtyřech výších daných v pevných měsíčních částkách:

zvýšená výměra	11 400 Kč
základní výměra	7 600 Kč
snížená výměra	3 800 Kč
nižší výměra	3 000 Kč

Rodič si přitom mohl zvolit ze tří variant čerpání příspěvku:

- rychlejší čerpání – ve zvýšené výměře (11 400 Kč) do 2 let dítěte,
- klasické čerpání – v základní výměře (7 600 Kč) do 3 let dítěte,
- pomalejší čerpání – v základní výměře (7 600 Kč) do 21 měsíců (1 rok a 9 měsíců) věku dítěte a dále ve snížené výměře (3 800 Kč) do 4 let dítěte.

Rychlejší a klasické čerpání mohl zvolit pouze rodič, který měl nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Způsob pomalejšího čerpání přísluší rodiči, kterému nevznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství (u osob, které si v posledních 2 letech před porodem neplatily alespoň po dobu 270 dní nemocenské pojištění), nebo si tento způsob čerpání rodičovského příspěvku sám vybral.

Jestliže se rodič stará o dlouhodobě zdravotně postižené dítě, má nárok na rodičovský příspěvek v základní výměře (7 600 Kč) až do 7 let dítěte, a dále na rodičovský příspěvek v nižší výměře (3 000 Kč), pokud dítě, o které pečuje a které zakládá nárok na rodičovský příspěvek, je posouzeno jako dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené a tomuto dítěti nebyl přiznán příspěvek na péči.

Tazatel musí ošetřit, aby nedocházelo k záměně rodičovského příspěvku a peněžitě pomoci v mateřství, která je vyplácena ženě po dobu 28, resp. 37 týdnů **mateřské dovolené** a která patří do dávek nemocenského pojištění. Teprve po jejím skončení má žena nárok na **rodičovskou dovolenou** spojenou s pobíráním rodičovského příspěvku. Mateřská dovolená se nevztahuje na nezaměstnané ženy, a to ani když byly v době před porodem evidovány na úřadě práce – tyto ženy pobírají ode dne porodu rodičovský příspěvek. Další výjimkou je rodičovská dovolená otce, kdy se rodičovský příspěvek poskytuje ode dne narození dítěte.

Pobírání rodičovského příspěvku je spojeno s rodičovskou dovolenou. Tazatel zkontroluje, zda má respondent rodičovskou dovolenou vyznačenou v hlavní nebo souběžné činnosti v otázce **C1**.

3. Příspěvek na péči – je podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytován osobě, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné osoby při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti v rozsahu stanoveném stupněm závislosti:
- stupeň I (lehká závislost na cizí pomoci)
 - stupeň II (středně těžká závislost na cizí pomoci)
 - stupeň III (těžká závislost na cizí pomoci)
 - stupeň IV (úplná závislost na cizí pomoci)

Tento zákon (§4) dále ukládá podmínky, které musí osoba pro uplatnění nároku na příspěvek splňovat.

Stupeň závislosti osoby	Výše příspěvku na péči (Kč)	
	do 18 let	18 let a starší
stupeň I	3 000	2 000
stupeň II	5 000	4 000
stupeň III	9 000	8 000
stupeň IV	12 000	12 000

4. Výsluhový příspěvek, odchodné:

- Výsluhový příspěvek – nárok má bývalý příslušník bezpečnostního sboru, který vykonával službu alespoň po dobu 15 let. Výsluhový příspěvek se vyplácí měsíčně. Při souběhu výsluhového příspěvku a některého z důchodů se výsluhový příspěvek vyplácí pouze tehdy, jestliže je vyšší než některý z důchodů, a to ve výši rozdílu mezi výsluhovým příspěvkem a důchodem (částka důchodu se zapíše zvlášť do příslušného políčka a samotný výsluhový příspěvek se zapíše do této kolonky).
- Odchodné – nárok má bývalý příslušník bezpečnostního sboru (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR aj.), který vykonával službu alespoň po dobu 6 let. Odchodné se vyplácí jednorázově.

Dávky nemocenského pojištění

5. Nemocenské – respondent je požádán o vyčíslení počtu dnů na nemocenské při **krátkodobých nemocech**, tento údaj se zapíše do kolonky „počet dní nemoci“. Respondent v tomto případě **neuvádí žádnou částku nemocenského ani počet měsíců!** Jestliže respondent nezná přesný počet pronesaných dnů při krátkodobých nemocech, pokusí se tuto dobu za celý rok 2010 odhadnout. Při **dlouhodobých nemocech** respondent uvádí počet měsíců strávených na nemocenské (kolonka *počet měsíců*). V případě, že se tato doba nedá vyčísřit v celých měsících, respondent údaj zaokrouhlí. Respondenti, kteří uvedli dobu nemocenské v měsících dále uvedou výši nemocenského, kterou za jednotlivé měsíce dostali. Pokud se výše nemocenského v průběhu roku změnila, vyplní tazatel příslušný řádek podle obecného schématu platného pro otázku **C40**, které je popsáno na začátku této kapitoly.

Příklad (souběh dlouhodobé a krátkodobé nemoci): V případě, že měl respondent 2 měsíce zlomenou nohu a za každý měsíc byla výše nemocenského 5 000 Kč a dále byl doma 8 dní s chřipkou, kde byla výše nemocenského (resp. náhrada mzdy) 1 100 Kč, uvede následující údaje: počet dnů – 8, počet měsíců – 2, Kč – 5 000; **nemocenské za krátkodobou nemoc se neuvádí!**

Tazatel zajistí, aby nevznikla duplicita zapsané dávky nemocenského pojištění a mzdy, tj. jednak jako součást běžné mzdy a jednak jako dávka nemocenského pojištění. Dále součet měsíců pobírání mzdy a nemocenské nesmí překročit 12 měsíců.

6. Ošetřovné – vyplňuje se stejným způsobem jako nemocenské. Na ošetřovné (dříve podpora při ošetřování člena rodiny) má nárok zaměstnanec, který nemůže pracovat z důvodu, že musí ošetřovat nemocného člena domácnosti, nebo pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, protože školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno (z důvodu havárie, epidemie, jiné nepředvídané události), dítěti byla nařízena karanténa, nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla. Podpůrní doba u ošetřovného byla nejdéle po 9 kalendářních dnů (u osamělého rodiče - zaměstnanec, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16let, které neukončilo povinnou školní docházku, náleželo ošetřovné do 16 kalendářních dnů).
7. Peněžitá pomoc v mateřství (PPM) – ženy, které v průběhu roku 2010 pobíraly PPM (nezaměňovat s rodičovským příspěvkem!) uvedou *počet měsíců*, po které PPM pobíraly a její výši. Podmínkou pro přiznání PPM je účast na nemocenském pojištění v posledních 2 letech před porodem, a to v délce alespoň 270 dní. Ženám, které jsou v době před porodem zaměstnané, ale tuto podmínku nespĺňují, je 6 týdnů před porodem a 6 týdnů po porodu vypláceno klasické nemocenské. Nezaměstnané ženy a studentky (žákyně) PPM pobírat nemohly.

Osoba pobírající PPM musí mít v otázce **C1** v příslušných měsících vyznačen kód 3 **mateřská dovolená**.

8. Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství – je ze systému nemocenského pojištění proplácen ženám, kterým byla z důvodu těhotenství nebo mateřství změněna pracovní pozice a v důsledku toho snížen plat. Tento příspěvek představuje rozdíl mezi denním vyměřovacím základem mzdy, který měla zaměstnankyně před tím, než byla převedena na jinou práci, a průměrným denním započitatelným příjmem po převedení na jinou práci.

Dávky důchodového pojištění

9. Starobní důchod

10. Vdovský/vdovecký důchod

11. Invalidní důchod

12. Sirotčí důchod

Vyplní se u osob, které v roce 2010 pobíraly některý(-é) z těchto důchodů (pobírání starobního a invalidního důchodu musí být vyznačeno v hlavní nebo souběžné činnosti v otázce C1).

Do starobního důchodu se zahrnou i případné důchody ze zahraničí. V případě souběhu starobního a vdovského/vdoveckého důchodu by měla být celková částka důchodů rozepsána do příslušných řádků podle druhu důchodu. Pokud respondent není při souběhu důchodů schopen uvést každou částku zvlášť, zapíše se celková částka ke **starobnímu důchodu, přičemž u vdovského důchodu** se nechá políčko *nepobíral* prázdné (vyznačí v sloupci *Pobíral* odpověď 2. **Ano, zahrnuto ve starobním**) a vyplní se počet měsíců. Jestliže respondent nechce uvést přesnou výši důchodu, použije tazatel Kartu 1 a respondent zvolí příslušný interval.

Příklad: Ovdovělá babička pobírá starobní a vdovský důchod ve výši 12 568 Kč a nedokáže říci, kolik z této částky činí starobní a kolik vdovský důchod. Tazatel zapíše tuto částku do řádku 9. starobní důchod a vyplní u něj počet měsíců. V řádku 10. vdovský/vdovecký důchod nechá tazatel políčko *nepobíral* prázdné (ve sloupci *Pobíral* zadá tazatel 2. **Ano, zahrnuto ve starobním**), vyplní počet měsíců a pole pro vyplnění částky nechá prázdné.

Invalidní důchod je od 1.1. 2010 vyplácen ve třech stupních podle stupně invalidity (stupeň invalidity je určen podle procenta snížení pracovní schopnosti osoby). Nově se automaticky převede invalidní důchod na starobní při dosažení 65 let.

Sirotčí důchod, který pobírají osoby mladší 16 let (nevyplňující dotazník C) se zapíše u rodiče, resp. osoby, která o dítě pečuje. Do pole *počet dětí* (*Děti*) tazatel napíše počet dětí (které nemají vlastní dotazník C), na které respondent sirotčí důchod pobírá. Jestliže tento důchod pobírá respondent na sebe, zapíše do pole *počet dětí* (*Děti*) 1. Tazatel zajistí, aby sirotčí důchod nebyl uveden dvakrát (např. u dvou pečujících osob, nebo u respondenta i jeho rodiče).

Příspěvky pro těžce zdravotně postižené občany – v zákoně se u těchto příspěvků uvádí název **dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením**.² Příspěvky jsou poskytovány starším občanům a osobám těžce zdravotně postiženým a to jednorázově nebo pravidelně. Tazatel uvede celkovou výši jednorázových (pravidelných) příspěvků za minulý kalendářní rok. U jednorázových příspěvků se uvede jejich celková hodnota a do kolonky *počet měsíců* se uvede číslo 1.

Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením:

- jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek
- příspěvek na úpravu bytu
- příspěvek na zakoupení motorového vozidla
- příspěvek na celkovou opravu motorového vozidla
- příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla
- příspěvek na provoz motorového vozidla
- příspěvek na individuální dopravu
- příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu
- příspěvek na úhradu za užívání garáže
- příspěvek úplně nebo prakticky nevidomým občanům

Mezi tyto příspěvky **nepatří příspěvek na péči**, který má být zapsán v **řádku 3** této tabulky.

² Tyto dávky jsou upraveny ve vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

- ☐ Pokyny k otázkám **C42** a **C43**, které se týkají penzijního připojištění a důchodu z penzijního připojištění, jsou zařazeny až za otázkami na daňové přiznání a slevy na dani.

4.11 Daně z příjmu

Otázka C40 – respondent uvede zda za rok 2010 vykázal, resp. bude vykazovat nějaké zdanitelné příjmy.

→ V případě odpovědi **ne** přejde tazatel na otázku **C42**.

Otázka C41 – tazatel vyznačí, které z úlev na dani uplatňuje dotazovaný u svého zaměstnavatele nebo ve svém daňovém přiznání, bez ohledu na to, zda jsou uplatňovány měsíčně (týká se zaměstnanců) nebo ročně. V řádcích 1 a 2 zapíše tazatel počet dětí, na které uplatňuje respondent slevu na dani. Uplatnění slevy na manželku (manžela) se zapíše v případě, že manželka (manžel) nemá vlastní daňové přiznání. Slevu na poživatele invalidního důchodu může uplatnit pouze osoba, která sama pobírá invalidní důchod (rozliší se, který stupeň).

hodnota daru – od daňového základu poplatníka lze odečíst hodnotu darů poskytnutých na různé účely. Úhrnná hodnota těchto darů musí přesáhnout 2% ze základu daně anebo činit alespoň 1 000 Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 10 % ze základu daně. Jako dar na zdravotnické účely lze započítat odběr krve bezpříspěvkového dárce, kdy hodnota jednoho odběru krve snižuje daňový základ o 2 000 Kč. (ř. 46 daňového přiznání FO)

odečet úroků – od daňového základu lze odečíst úroky z úvěrů ze stavebního spoření a úroky z hypotečního úvěru; úhrnná částka všech úroků u poplatníků téže domácnosti nesmí překročit 300 000 Kč. (ř. 47 daňového přiznání FO)

penzijní připojištění – od základu daně může poplatník odečíst platbu svých příspěvků na penzijní připojištění (nezapočítávají se do toho příspěvky od zaměstnavatele). Jde o částku, o kterou roční suma příspěvků přesahuje 6 000 Kč ročně. Maximální částka, kterou lze za zdaňovací období odečíst, je 12 000 Kč. (ř. 48 daňového přiznání FO)

životní pojištění – maximálně je možné odečíst od základu daně 12 000 Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. (ř. 49 daňového přiznání FO)

členský příspěvek odborů – uvede se hodnota zaplacených členských příspěvků člena odborové organizace, která je samostatnou položkou daňového přiznání. Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období. (ř. 50 daňového přiznání FO)

odpočet ztráty – poplatník si může od základu daně odečíst ztrátu z podnikání z předchozích let. (ř. 44 daňového přiznání FO)

další položky podle § 34 – daňový základ se snižuje o stanovená procenta výdajů na realizaci projektů výzkumu a vývoje, výdajů vynaložených na výuku žáků, učňů ve vybraných oborech atd. (ř. 52 daňového přiznání FO)

4.12 Penzijní připojištění

Otázka C42 – tazatel se ptá, zda si šetřená osoba platila v minulém kalendářním roce příspěvky na penzijní připojištění. Zahrnou se i případy, kdy příspěvky za dotyčnou osobu hradil jiný člen domácnosti, např. rodiče za dítě nebo naopak děti za rodiče. Není přítom rozhodující, zda s ní žijí ve společné domácnosti či nikoliv.

Pokud si respondent příspěvky na penzijní připojištění v roce 2010 platil, uvede počet měsíců a měsíční částku těchto svých příspěvků. Pokud respondent během roku měnil výši příspěvků a neplatil každý měsíc stejnou částku, uvede průměrnou částku na jeden měsíc a celkový počet měsíců po které si peníze na penzijní připojištění ukládal.

Otázka C43 – zjišťuje, zda osoba pobírala v roce 2010 nějakou penzi z penzijního připojištění.

- starobní penze – vyplácí se doživotně, nejdříve však po dosažení věku 60 let, pokud byl účastník pojištěn minimálně 5 let.

- invalidní penze – vyplácí se po přiznání plného invalidního důchodu ze zákonného důchodového pojištění. Doba pojištění nutná k získání nároku jsou minimálně 3 roky.
- pozůstalostní penze – vyplácí se fyzické osobě, kterou účastník určil ve smlouvě. Doba pojištění pro nárok na tuto dávku jsou minimálně 3 roky.

Jestliže respondent pobíral důchod z penzijního připojištění, uvede počet měsíců pobírání a výši měsíční částky pobírané penze.

Neuvádějí se částky vyplacené osobě jako **odbytné** (při ukončení penzijního připojištění výpovědí nebo dohodou; při úmrtí účastníka, který neměl ještě nárok na penzi nebo při zániku penzijního fondu bez právního nástupce) a tzv. **jednorázové vyrovnání** (výplata naspořené částky včetně státních příspěvků, podílu na výnosech z hospodaření fondu, příp. příspěvků od zaměstnavatele), které účastník obdrží, jestliže splnil podmínky pro čerpání penze.

4.13 Biografické informace

☐ Otázky týkající se biografických informací o osobách jsou v elektronickém dotazníku v tabulce **Základní informace** (str. 29).

Následující otázky zjišťují některé další základní informace o osobě respondenta, které doplňují údaje uvedené v dotazníku A.

Oddíl biografických informací je **nutné** vyplnit **u všech osob v první vlně**, dále u **přistěhovaných** osob, osob **narozených v roce 1994** a osob, u kterých došlo ke změně.

Otázka C44 – země narození je definována jako země, ve které měla **v době porodu respondenta jeho matka obvyklé bydliště**, tj. dlouhodobější pobyt. V případě porodu během krátkodobého pobytu matky v cizí zemi tedy nezáleží přímo na místě narození, ale jedná se o její domovskou zemi. Pro účely šetření by měly být uvažovány **současné státní hranice**, nikoliv státní hranice platné v době narození dotazované osoby. Jestliže se narodil respondent v zemi, která v současnosti **neexistuje**, uvede se do dotazníku země, do níž místo narození patří nyní. Respondenti, kteří se narodili v bývalém Československu na území dnešní České republiky (v Čechách, na Moravě nebo v části Slezska), uvedou jako zemi narození Českou republiku. Podobně respondenti, kteří se narodili v bývalém Československu na území Slovenska, uvedou jako zemi narození Slovenskou republiku.

Otázka C45 – státní příslušnost (*občanství*) je definována jako právní vztah osoby k danému státu, který je upraven vnitrostátní legislativou. V případech nabytí státního občanství prohlášením, sňatkem nebo dalšími prostředky v souladu se zákonem, se státní příslušnost může lišit od země narození. Státní příslušnost zpravidla **odpovídá zemi, která vydává cestovní doklad (pas)**. Osoby, které mají dvě nebo více občanství, z nichž jedno je České republiky, uvedou vždy na prvním místě českou státní příslušnost. Zvláštní pozornost je třeba věnovat občanům členských států Evropské unie. Pokud má respondent dvě nebo více občanství mimo ČR, z toho alespoň jedno státu v EU, má vždy přednost občanství státu EU před občanstvím mimo státy EU. V ostatních případech je na posouzení respondenta, kterou státní příslušnost uvede jako první. Jestliže má respondent více občanství, měla by být do dotazníku uvedena dvě hlavní.

Nezaměňovat státní příslušnost se zemí narození respondenta! Řada českých státních příslušníků se narodila na Slovensku, tj. na území dnešní Slovenské republiky, přesto mohou mít české občanství.

Otázka C46 – otázka je zaměřena na zjištění migrace osob. Rok přistěhování se vyplní v případě, že se respondent přistěhoval do ČR z jiného státu. Pokud se respondent narodil v ČR, ale dlouhodobě, tj. alespoň 1 rok, pobýval mimo republiku, zapíše se rok, kdy se vrátil zpět do ČR. V ostatních případech se vyznačí odpověď **netýká se mě**.

4.14 Zdraví

Při kladení otázek z této oblasti by měl tazatel postupovat pokud možno velmi taktně, tj. snažit se, aby se dotazované osoby nějakým způsobem nepříjemně nedotkl. Na otázky o zdraví odpovídá každý sám za sebe, neboť jsou velmi subjektivní. Zastoupení jiným členem domácnosti je v tomto případě vyloučeno, tzn. že v případě proxy vyplnění dotazníku se tento blok otázek nevyplňuje.

Otázka C47 – tazatel požádá respondenta, aby pomocí pětistupňové škály osobně zhodnotil svůj zdravotní stav. Respondent by měl hodnotit svůj zdravotní stav spíše obecně, nikoliv pouze na základě momentální situace (přechodné problémy).

Otázka C48 – cílem otázky je zjistit, zda respondent trpí nějakými trvalejšími zdravotními potížemi, tj. má nějakou chronickou chorobu nebo tělesné postižení. Tazatel se nevyptává na konkrétní onemocnění, z odpovědi respondenta by měl vytušit jeho reakci na tento typ otázek a tomu přizpůsobit další strategii dotazování. Za dlouhodobou nemoc nebo zdravotní potíže by měly být označeny všechny problémy, které přetrvávají (opětovně se vrací) po dobu delší než 6 měsíců nebo u kterých se očekává, že to tak bude, i když je sám respondent za až tak vážné nepovažuje (např. senná rýma). Odpověď **ano** by měla být vyznačena i v případech, kdy problémy nediagnostikoval lékař a respondent se léčí sám.

Otázka C49 – tazatel zjišťuje, zda byl dotazovaný během posledních 6 měsíců nějakým způsobem handicapován či omezen v činnostech, které lidé obvykle dělají, kvůli nějakým zdravotním problémům. Odpověď by měla být kladná (kódy 1 a 2) pouze v případě, kdy je osoba v těchto činnostech omezována dlouhodobě, tzn. po dobu nejméně 6 měsíců.

Otázka C50 – respondent uvede, kolikrát za posledních 12 měsíců navštívil praktického lékaře nebo specialistu (s výjimkou zubaře a očního lékaře). Pokud respondent neví přesný počet návštěv, pokusí se jej co nejpřesněji odhadnout. Jestliže respondent při jedné návštěvě zdravotního střediska navštívil více specialistů, počítá se tato návštěva lékaře jako jedna. V případě, že za respondentem dochází lékař domů, uvede počet těchto návštěv lékaře.

Otázka C51 – otázka zjišťuje, zda respondent během posledních 12 měsíců potřeboval navštívit zubaře, ale neučinil tak.

→ V případě odpovědi **ne, taková situace nenastala** přejde tazatel na otázku **C53**.

Otázka C52 – doplňující otázka k otázce **C51**. Respondent označí hlavní důvod, tj. pouze jednu z uvedených možností, proč k zubaři nešel. Otázka zjišťuje dostupnost zubařské péče. Odpověď **čekací seznamy** by měly označit osoby, které dlouhý čekací seznam nebo nutnost objednání se ve velkém předstihu od vyhledání péče zubaře odradil, a také ty, které jsou v pořadníku a na pomoc stále čekají. Jestliže respondent zubaře nevyhledal, protože léčba není hrazena zdravotní pojišťovnou, měla by být označena odpověď **nemohl(a) jsem si to dovolit**.

Otázka C53 – otázka zjišťuje, zda respondent během posledních 12 měsíců potřeboval navštívit lékaře (kromě zubaře), ale neučinil tak.

→ V případě odpovědi **ne, taková situace nenastala** rozhovor nad tímto dotazníkem končí.

Otázka C54 – doplňující otázka k otázce **C53**. Respondent označí hlavní důvod, tj. pouze jednu z uvedených možností, proč k lékaři nešel. Cílem otázky je zjistit dostupnost zdravotní péče. Odpověď **čekací seznamy** by měli označit lidi, které dlouhý čekací seznam nebo nutnost objednání se ve velkém předstihu od vyhledání lékařské péče odradil, a také ti, kteří jsou v pořadníku a na pomoc stále čekají. Jestliže respondent lékaře (zahrnuje též praktického lékaře) nevyhledal, protože léčba není hrazena zdravotní pojišťovnou, měla by být označena odpověď **nemohl(a) jsem si to dovolit**.

4.15 Modul 2011

Přenos sociálního a materiálního znevýhodnění mezi generacemi

Dotazník CM vyplňují pouze osoby narozené v letech 1951-1985, tj. všechny osoby, kterým bylo ke konci minulého roku 25-59 let. Tazatel dotazník vyplní pouze osobně s respondentem, tzn. nevyplňuje ho prostřednictvím jiné osoby z domácnosti.

Referenčním obdobím se rozumí doba, kdy bylo respondentovi 14 let. Veškeré změny, které nastaly před nebo po referenčním období, se neberou v úvahu. Tazatel by měl neustále připomínat, že se dané otázky vztahují k době, kdy dotazovaná osobě bylo 14 let.

Otec je osoba, kterou respondent ve věku 14 let považoval za svého otce. Obecně by měl být za otce považován biologický otec, ale v úvahu přichází i adoptivní otec nebo jiná dospělá osoba pokládána za otce. Pokud respondent považoval v referenčním období za otce jinou osobu než biologického otce, měly by se odpovědi odkazovat na tuto osobu, a to i v případě, že biologický otec žil a byl známý.

Matka je osoba, kterou respondent ve věku 14 let považoval za svou matku. Obecně by měla být za matku považována biologická matka, ale úvahu přichází i adoptivní matka nebo jiná dospělá osoba pokládána za matku. Pokud respondent považoval v referenčním období za matku jinou osobu než biologickou matku, měly by se odpovědi odkazovat na tuto osobu, a to i v případě, že biologická matka žila a byla známá.

Domácností je myšlena domácnost, ve které respondent žil, když mu bylo 14 let. Pokud byli rodiče respondenta rozvedeni, resp. nežili spolu v jedné domácnosti a střídali se v péči o dítě (50 % času pro každého rodiče), měl by respondent zvolit svou domácnost buď na základě objektivních kritérií s přihlédnutím k jeho hlavní adrese v té době (tj. trvalé bydliště ve věku 14 let), nebo na základě subjektivních kritérií podle toho, kde se v té době cítil více doma.

Otázka CM1 – respondent uvede, zda v referenčním období žil s oběma rodiči, jedním z rodičů či v jiné domácnosti. Rodiče, resp. matka/otec jsou vnímáni ve výše uvedeném smyslu. Otázka se netýká dalších osob (kromě rodičů), kteří žili s respondentem v jeho 14 letech ve společné domácnosti např. sourozenci, prarodiče nebo další příbuzné osoby.

V případě, že respondent v té době žil se svým otcem/matkou a jeho/jejím novým partnerem / novou partnerkou, kterého/kterou nepovažoval za rodiče, označí odpověď **žil(a) jsem s otcem**, resp. **žil(a) jsem s matkou**.

Pokud respondent ve 14 letech žil v soukromé domácnosti s dospělými osobami, které nepovažoval za rodiče (prarodiče, sourozence, pěstouny) odpoví **žil(a) jsem v domácnosti bez rodičů, v pěstounské péči**.

Jestliže respondent žil např. v dětském domově, diagnostickém ústavu, sirotčinci, ústavu sociální péče, uvede možnost **žil(a) jsem v kolektivní domácnosti, instituci**.

→ Pokud respondent **žil v kolektivní domácnosti či instituci** (kód 5), pokračuje otázkou **CM3**.

Otázka CM2 – respondent uvede počet všech osob (zahrne i sebe), které žily v jeho domácnosti v době, kdy mu bylo 14 let. Dále uvede, kolik osob z celkového počtu bylo v té době pracujících. Pracující osobou je myšlena osoba, která měla během referenčního období řádné (placené) zaměstnání, podnikání nebo byla pomáhajícím rodinným příslušníkem. Nakonec uvede, kolik osob z celkového počtu bylo mladších 18 let (včetně respondenta).

Otec

Otázka CM3 – respondent uvede, zda měl v referenčním období otce ve smyslu výše uvedené definice. Nezáleží na tom, jestli respondent v té době s otcem žil v jedné domácnosti, rozhodující je zda ho za svého otce považoval. Osoby, které v referenčním období nepovažovaly za otce žádnou osobu rozliší, zda jejich otec v té době již nežil nebo byl neznámý.

→ Pokud respondent odpověděl **ne, otec v té době již nežil** kód 2 nebo **ne, neznal(a) jsem otce** kód 3 přejděte na otázku **CM11**.

☐ Rok narození a země narození se vyplní také v případě, že otec v referenčním období již nežil.

Otázka CM4 – vyplní se rok narození otce.

Otázka CM5 – respondent určí zemi narození otce (viz otázka **C44**).

☐ Pokud respondent nezná odpověď uvede kód 3 **nevím**.

- **Země narození otce - ČR, Země narození otce - jinde** – tazatel se ptá respondenta, zda se jeho otec narodil na území České republiky. Pokud se otec narodil jinde uvede kód 5 **ne** a v dalším řádku (Země narození otce – jinde) vyhledá příslušnou zemi. (Vyhledání *Země narození* viz *Země narození* respondenta, str. 29).

Otázka CM6 – respondent uvede státní příslušnost (občanství) otce (viz otázka **C45**).

- ☰ Pokud respondent nezná odpověď uvede kód 3 **nevím**.

- **Státní příslušnost otce – ČR, Státní příslušnost otce – jiná** – tazatel se ptá respondenta, zda jeho otec byl v době jeho 14 let občanem České republiky. V případě záporné odpovědi tazatel vyhledá odpovídající příslušnost stejným způsobem, jakým se postupuje při vyhledávání *Země narození*. Pokud respondent neví státní příslušnost otce, vyznačí se odpověď „?“ (Ctrl+N).

Otázka CM7 – uvede se nejvyšší dokončené vzdělání otce v době, kdy bylo respondentovi 14 let.

Kód 1 znamená, že otec neuměl číst ani psát v žádném jazyce.

Dále se v této otázce stupně vzdělání dělí do 3 kategorií (popis jednotlivých stupňů vzdělání je uveden v pokynech dotazníku A):

Kód 2 se zapíše, pokud byl otec bez vzdělání nebo neukončil základní vzdělání (tj. 2 stupeň ZŠ). Dále se tento kód zapíše, jestliže otec respondenta měl dokončené základní vzdělání, byl vyučen nebo měl nižší střední bez maturity (odborné učiliště bez maturity, poskytující výuční list, odborné školy bez maturity, rodinné školy).

Kód 3 se vyznačí v případě, že otec respondenta měl ukončené úplné střední vzdělání s maturitou (střední všeobecně vzdělávací škola s maturitou, střední odborná škola s maturitou, odborné učiliště s maturitou, jedenáctiletka, gymnázium, reálka), pomaturitní nástavbové studium, pomaturitní kurzy, absolvoval dvě nebo více středních škol či dokončil vyšší odborné vzdělání (VOŠ, diplomovaný specialista – DiS., konzervatoř).

Kód 4 se zapíše, pokud měl otec respondenta ukončené vysokoškolské vzdělání, tj. vysokoškolské bakalářské, vysokoškolské magisterské či inženýrské, doktorské studium, resp. vědeckou přípravu (Ph.D., CSc., DrSc.).

Pokud respondent neví odpověď uvede ☰ kód 5 **nevím**, resp. ■ „?“ (Ctrl+N)

Otázka CM8 – vyplní se ekonomická aktivita otce v době, kdy bylo respondentovi 14 let. V případě souběhu různých aktivit se vyplní ta, kterou vykonával více hodin v týdnu. Pokud si respondent není jistý, uvede aktivitu, která se mu zdá jako nejpravděpodobnější. Jestliže byl otec pomáhajícím rodinným příslušníkem vyznačí se kód 2 **samostatně činný**. Kód 6 **jiná** se použije v případě, že otec respondenta byl student (denní studium), učeň, v invalidním důchodu nebo vykonával základní vojenskou službu. Popis jednotlivých ekonomických aktivit najdete u otázky C1.

- ➔ Osoby, které uvedou, že jejich otec neměl žádnou placenou ekonomickou aktivitu, tj. **kódy 3 až 6**, pokračují otázkou **CM11**.

Otázka CM9 – tazatel slovně popíše do příslušného pole charakter práce, kterou v referenčním období vykonával otec respondenta v hlavním zaměstnání. V případě souběhu více zaměstnání se hlavním zaměstnáním rozumí to, ve kterém trávil otec respondenta nejvíce hodin.

- ☰ Dvumístný kód CZ-ISCO umístěný pod otázkou tazatel nevyplňuje.

- Kód z klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) se vyhledá stejně jako u otázky **C15**. Z nabídky tazatel vyberte alespoň 2 místný kód. Kódování lze provést dodatečně.

- ➔ Pokud respondent nedokáže určit jaké bylo v té době hlavní zaměstnání otce, označí se **nevím**, (☰ „?“ (Ctrl+N)) a pokračuje se otázkou **CM11**.

Otázka CM10 – zjišťuje, zda měl otec respondenta ve svém tehdejší hlavním zaměstnání podřízené zaměstnance a byl zodpovědný za jejich vedení, resp. za kontrolu jejich činnosti. Neví-li respondent, zda měl otec nějaké podřízené zaměstnance, zaznamená se **nevím**, (☐ „?“ (Ctrl+N)).

MATKA

Otázka CM11 – respondent uvede, zda měl v referenčním období matku ve smyslu výše uvedené definice. Nezáleží na tom jestli respondent v té době s matkou žil v jedné domácnosti, rozhodující je zda ji za svou matku považoval. Osoby, které v referenčním období nepovažovaly za matku žádnou osobu, rozliší, zda jejich matka v té době již nežila nebo byla neznámá.

Otázky CM12 až CM18 vyplňují pouze osoby, které v otázce **CM11** odpověděly **ano**. Přitom se postupuje analogicky jako při vyplňování otázek **CM3** až **CM10** za otce.

FINANČNÍ SITUACE

Tazatel: Jestliže respondent uvedl v otázce **CM1**, že v referenčním období **žil v kolektivní domácnosti či instituci** (kód 5), dotazník pro něj zde končí, tj. na otázky o finanční situaci nebude odpovídat.

Otázka CM19 – respondent na šestibodové škále zhodnotí finanční situaci domácnosti v referenčním období.

Otázka CM20 – respondent má na šestibodové škále posoudit, jak domácnost, ve které žil v době, kdy mu bylo 14 let, vycházela se svým celkovým měsíčním příjmem. Celkovým měsíčním příjmem se rozumí čistý měsíční příjem všech členů domácnosti, ze kterého se platí nezbytné výdaje domácnosti. Zahrnuty by měly být především výdaje spojené s bydlením; nezahrnují se např. výdaje na provoz firmy, hospodářství. Pokud respondent nemá přehled o tom, jak domácnost v té době vycházela s příjmy, využije možnost **nedokážu posoudit** (☐ kód 7, ☐ kód 9).

Otázka CM21 – tazatel zjišťuje právní vztah domácnosti k bytu/domu, ve kterém respondent bydlel v době, kdy mu bylo 14 let. Definice právních vztahů domácnosti k bytu/domu jsou uvedeny u otázky **B6** (str. 33). Odpovědi jsou rozděleny do tří kategorií:

1. vlastníci – patří sem byt ve vlastním domě, byt v osobním vlastnictví, družstevní byt
2. nájemci – zahrnují nájemní (pronajatý) byt, podnájem (část bytu)
3. bezplatné užívání bytu - sem spadá služební / domovní byt a bydlení u příbuzných.

4.16 ☐ Konec dotazníku za osobu

Výsledek vyplnění dotazníku C – vyplní se po spuštění Kontrol z eDomSetu a to v závislosti na odpovědích „?“ a „!“ následovně:

1. kompletní v případě úplného vyplnění dotazníku C, kdy jsou vyplněny všechny požadované oddíly dotazníku. Za kompletní se považuje i dotazník C vyplněný jinou osobou, tzn. že v tomto případě nejsou vyplněny subjektivní otázky o zdraví a otázky Modulu 2011.
2. částečně vyplněný – chybí příjmy se uvede v případech, kdy respondent odmítne sdělit výši některého ze svých příjmů. Musí však být vyplněny všechny otázky o jeho pracovní aktivitě (**C1** až **C24** – podle typu aktivity).
3. částečně vyplněný – příjmy jsou, chybí jiné údaje se vyplní jestliže respondent odmítne uvést (nebo neví) některé jiné údaje než příjmy. Odpověď „?“ nebo „!“ může být maximálně u 2 otázek na pracovní aktivitu respondenta (otázky **C3** až **C22** – podle typu aktivity).
4. nevyplněný se uvede v případech, kdy respondent uvede odpověď „?“ nebo „!“ u více otázek, než je připuštěno v kódech 2 a 3.

Po potvrzení údajů v dotazníku za poslední osobu v bytě, je tazatel trasován do posledního bloku dotazníku, který obsahuje „Závěrečné údaje za byt“.

5 ZÁVĚREČNÉ ÚDAJE

Cílem tohoto bloku dotazníku je určení osoby v čele hospodařící domácnosti a vymezení vztahů ostatních členů HD k této osobě.

Doporučení pro tazatele: Určení osoby v čele domácnosti doporučujeme udělat v klidu po ukončení šetření v domácnosti. Pro správné určení osoby v čele domácnosti může dobře posloužit vypsání základních informací (vztahy mezi jednotlivými osobami, jejich ekonomickou aktivitu, příjmy).

Pořadové číslo HD – je vygenerováno programem.

Určení osoby v čele HD, Vztahy k osobě v čele HD zjišťuje se vztah ostatních členů k osobě v čele hospodařící domácnosti (§ sl. 6 tabulky A6 str. 21). U každé osoby je nutné vyplnit příslušný kód.

Vyšetřenost HD – je automaticky doplněna programem. Programem je za **vyšetřenou** považována HD, ve které tazatel vyplnil všechny příslušné dotazníky.

Potvrzení údajů za celý dotazník – je závěrem celého dotazníku. Tazatel tak potvrzuje, všechny vyplněné údaje. Poté se spustí závěrečné komplexní kontroly.

6 KONTROLA A ODEVZDÁNÍ MATERIÁLU/DAT

6.1 Kontrola

Po skončení šetření tazatel znovu projde všechny dotazníky a prověří úplnost jejich vyplnění. U domácností, které se mu podařilo vyšetřit, zkontroluje, zda počty dotazníků B odpovídají zjištěnému počtu hospodařících domácností v bytě, stejně jako počet dotazníků C by měl odpovídat zjištěnému počtu současných členů v domácnosti 16+ (osoby narozené v roce 1994 a dříve), a počet dotazníků CM počtu osob v bytě narozených v letech 1951-1985, za které by měly být dotazníky vyplněny.

Zároveň zkontroluje:

- zda jsou totožné identifikační údaje (kód území a číslo paginy) na jednotlivých dotaznících A, B, C a CM za daný byt,
- zda má správně přidělena čísla hospodařících domácností a zda jsou tato čísla správně vyplněna v tabulce Identifikační údaje na dotazníku B,
- zda má správně přidělena identifikační čísla osob a zda jsou tato IČ správně vyplněna v tabulce Identifikační údaje na dotazníku C (včetně vnitřního dvojlistu) a CM,
- zda jsou vyplněny všechny předepsané otázky na všech dotaznících, zejména na dotazníku C s přihlédnutím k druhu pracovní aktivity osoby,
- zda jsou i u nevyšetřených bytů vyplněny oddíly A1, A3 a A4 (u dohledaných pagin ještě tabulka A7) na dotazníku A.

Ⓣ Dále zkontroluje:

- zda všechny osoby (současné členy domácnosti) uvedené na Výpisu osob z předchozí vlny šetření SILC 2011 - 2 za danou paginu (byt) přepsal správně do tabulky A6, ať už mezi současné členy domácnosti (na začátek tabulky) nebo mezi bývalé členy domácnosti (na konec tabulky),
- zda u všech bývalých členů domácnosti vyplnil, od kdy již nejsou členy domácnosti a další potřebné údaje (viz str. 18),

- o zda v případě dohledání nějaké panelové osoby na nové adrese vyplnil tabulku A7 s původní identifikací hledané osoby (území, pagina, identifikační číslo osoby).

Zjistí-li neúplnost nebo nesrovnalosti formálního charakteru, musí je před odevzdáním dotazníků odstranit. Na závěr doplní svůj podpis a datum v tabulce A5 na přední straně dotazníku A. Materiály za každou paginu zkompletuje tak, že dovnitř dotazníku A vloží všechny příslušné dotazníky B, C a CM. Formuláře S srovná zvlášť. Dotazníky za jednotlivé sčítací obvody pak uspořádá vzestupně podle čísel pagin (formulář S dá navrch).

- Po ukončení návštěvy tazatel v klidu, již mimo domácnost, prohlédne vyplněný dotazník a zkontroluje, zda má úplné a správné odpovědi na všechny otázky. Pokud zjistí nesrovnalosti nebo nejasnosti, musí je došetřit dalším kontaktem s domácností. Podle potřeby také doplní poznámky vysvětlující některé zapsané skutečnosti nebo důvody nevyplnění některých údajů a jestliže tak zatím neučinil, dohledá kódy klasifikací (KZAM, CZ-ISCO a CZ-NACE).

Dále tazatel spustí z eDomSetu Kontrolu. Postup při těchto kontrolách bude popsán v samostatném pokynu.

6.2 Odevzdání materiálu/ dat

- Vyplněné dotazníky A, B a C a formulář S odevzdá tazatel v dohodnutém termínu krajskému garantovi, a to nejpozději **11. 5. 2011**.
- Po skončení šetření a kontrolách vytvoří tazatel Výstup pro sloučení, který předá (elektronickou poštou, přes flash disk) v dohodnutém termínu krajskému garantovi a to nejpozději **1. 6. 2011**.

Dále odevzdá krajskému garantovi:

- o Seznamy vybraných bytů (SILC 2011 - 1) s doplněným příjmem uživatele bytu (u první vlny také způsobem identifikace bytu (když byty nejsou číslovány)) a výsledkem šetření,
- o Výpisy osob z předchozích vln šetření (SILC 2011 - 2),
- o Pověření pro tazatele (SILC 2010 - 3) a Průkaz tazatele
- o zbylé dárky a propagační materiály pro domácnosti,
- o [zprávu o průběhu šetření](#).

6.3 Zpráva o průběhu šetření

Tazatel vypracuje na základě svých zkušeností a poznatků ze šetření stručnou zprávu o průběhu šetření. Předloha pro zprávu o průběhu šetření je na konci pokynů (lze ji z pokynů vystříhnout), dále je k dispozici v elektronické podobě na intranetu ČSÚ (pro tazatele – zaměstnance). Tazatel by se měl ve zprávě o průběhu šetření vyjádřit ke všem bodům uvedeným v předloze zprávy.

Tyto pokyny nabývají účinnosti dnem vydání.

V Praze dne 5. ledna 2011

Ing. Jan S r b, v. r.
vrchní ředitel sekce
demografie a sociálních statistik

Za správnost odpovídá: Mgr. Marie Tauchmanová
marie.tauchmanova@czso.cz

PŘÍLOHA: Slovníček základních pojmů

Sčítací obvod – nejmenší statistická územní jednotka, která je výběrovou jednotkou na prvním stupni náhodného výběru pro šetření u domácností; jejich síť pokrývá celé území ČR.

Pagina – identifikační číslo bytu v rámci okresu pro dané šetření.

Vlna šetření – udává počet roků, po které je domácnost (panelová osoba v ní žijící) zařazena do šetření:

První vlna šetření – nově vybrané domácnosti,

Druhá vlna šetření – domácnosti navštívené a vyšetřené poprvé v loňském roce,

Třetí vlna šetření – domácnosti navštívené a vyšetřené již ve dvou předchozích letech,

Čtvrtá vlna šetření – domácnosti navštívené a vyšetřené již ve třech předchozích letech.

Administrativní odpad – případ, kdy daná adresa nebyla nalezena či není dostupná, dům/byt již neexistuje, není trvale obydlen nebo slouží k jiným účelům (např. kancelář, ordinace, obchod).

Hospodařící domácnost – prohlášení osob, které spolu žijí, že spolu také hospodaří. Vlastnostmi hospodařící domácnosti jsou obvyklé bydliště ve stejném bytě a společné hrazení základních a provozních výdajů domácnosti.

Uživatel bytu – osoba, která je buď vlastníkem (spoluvlastníkem) bytu/domu nebo má uzavřenou nájemní smlouvu (smlouvu o pronájmu) na tento byt nebo je členem bytového družstva, popř. tento byt užívá z titulu svého zaměstnání.

Panelové osoby – všechny osoby zapsané v 1. vlně šetření.

Osoby mimo panel – osoby, které do hospodařící domácnosti přibyly (přistěhované, narozené) ve 2. až 4. vlně šetření; v terminologii SILCu jde o tzv. nepanelové osoby či korezidenty

Obvyklé bydliště – místo, které je pro danou osobu hlavním bydlištěm, v němž se osoba převážně zdržuje bez ohledu na její druh pobytu.

Obvykle bydlící – osoba je považována za obvykle bydlícího člena domácnosti, pokud během posledních šesti měsíců strávila nebo hodlá strávit většinu svého denního odpočinku v této domácnosti bez ohledu na druh pobytu.

Kolektivní domácnost – týká se ubytoven, penzionů, kolejí a dalších skupinových obydlí jiné než institucionální povahy, ve kterých vedle sebe žije více než pět osob, které nesdílejí společný rozpočet.

Institucionální domácnost – osoby žijící v institucionálních domácnostech nenesou osobní odpovědnost za vedení domácnosti (např. domovy důchodců, ústavy zdravotní péče, náboženské instituce, nápravné ústavy, věznice).

Úplná rodinná domácnost – manželský/partnerský pár bez dětí nebo s dětmi.

Neúplná rodinná domácnost – rodič s alespoň jedním dítětem.

Nerodinná domácnost – dvě nebo více osob příbuzných i nepříbuzných společně hospodařících.

PŘÍLOHA: Zpráva o průběhu šetření SILC 2011

Jméno a číslo tazatele: Kraj:

Hodnocení Vaší vyšetřovací:

.....
.....
.....
.....

Zkušenosti s osobami, které odmítly účast na šetření:

.....
.....
.....
.....

Časová náročnost šetření – které otázky vyžadovaly nejvíce času a proč:

.....
.....
.....
.....

Obtížnost šetření – které otázky byly pro respondenty nesrozumitelné, příp. na které nedokázali odpovědět:

.....
.....
.....
.....

Vznikly Vám v průběhu šetření nějaké obtíže:

.....
.....
.....
.....

Které pomůcky při šetření využíváte, příp. uvítali byste nějaké další pomůcky:

.....
.....
.....
.....

Další případné návrhy a připomínky (k pokynům pro tazatele, pomůckám apod.):

.....
.....
.....
.....